

ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ 28
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2006

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2006

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ «ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ»
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ
<http://ew2006.osha.eu.int>

- ✓ Εισαγωγή θεμάτων ΕΑΥ στην εκπαίδευση - Η ευρωπαϊκή διάσταση
- ✓ Πρόγραμμα εκπαίδευσης του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. για θέματα Υ.Α.Ε.
- ✓ Οι πρωτοβουλίες της ΦΑΟΣ
- ✓ Πυξίδα: οι βασικοί κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι νέοι εργαζόμενοι

Η ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΩΡΟ ΖΩΗΣ - ΓΙΝΕ ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ ΑΙΜΟΔΟΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

➤ Τα νέα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

✓ Πρόσκληση για ανακοινώσεις	1
✓ Διεθνές συνέδριο για την Ασφάλεια στην Εργασία	1
✓ Διάλεξη για την ασφαλιστική κάλυψη του επαγγελματικού κινδύνου στη Γερμανία	2
✓ Ημερίδα στο Βόλο για την ΥΑ στον κλάδο του μετάλλου	2
✓ Το KEK του ΕΛΙΝΥΑΕ στην Αθήνα	3
✓ Δραστηριότητες παραρτήματος Ιωαννίνων	3
✓ Δραστηριότητες παραρτήματος Τρίπολης	3
✓ Δραστηριότητες παραρτήματος Βόλου	4
✓ Συμμετοχή του ΕΛΙΝΥΑΕ στο 5ο επιχειρηματικό πανόραμα στο Βόλο	4
✓ Συμμετοχή του ΕΛΙΝΥΑΕ στην 3η Διεθνή Έκθεση «ΗΛΕΚΤΡΟtec & Σαλόνι Φωτισμού»	4

➤ Άρθρα

✓ Εισαγωγή θεμάτων επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας στην εκπαίδευση - Η ευρωπαϊκή διάσταση. Α. Μοίρου	5
✓ Οι πρωτοβουλίες της ΦΑΟ για ευαισθητοποίηση και δράσεις βελτίωσης της καθημερινής ασφάλειας στο σχολικό περιβάλλον. Ν. Σαραφόπουλος, Κ. Βάρου, Ν. Λέφα, Δ. Μεσσάρη, Π. Σιακοβέλη, Ι. Μοναχού	12
✓ Πρόγραμμα εκπαίδευσης του ΕΛΙΝΥΑΕ για θέματα ΥΑΕ σε απουδάστες ΑΕΙ, ΤΕΙ και τεχνικών επαγγελματικών σχολών. Κ. Ζορμπά, Σ. Κρομύδας	21

➤ Πυξίδα για την υγεία και την ασφάλεια

✓ Οι βασικοί κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι νέοι εργαζόμενοι. Επιμέλεια: Α. Παπαδάκης	17
---	----

➤ Διεθνές Περισκόπιο

✓ 16ο Διεθνές Συνέδριο Εργονομίας στο Μάστριχτ (Maastricht). Κ. Λώμη	25
✓ Ο κανονισμός REACH και η νομοθεσία για την προστασία των εργαζομένων.	26
✓ Το κράνος σώζει ζωές. Επιμέλεια: Κ. Καψάλη	27
✓ Λιγότερο βάρος για τους μαθητές. «Ψηφιακή σάκα» με βιβλία σε memory sticks φέρνει τη νέα εποχή στα σχολεία.	27

➤ Ξέρετε ότι Επιμέλεια : Ε. Καταγή	28
--	----

➤ Λόγος και Εικόνα

✓ Οι άθλιοι της Βαρκελώνης. Επιμέλεια: Σ. Δοντάς	28
--	----

➤ Επικαιρότητα

✓ Ευρωπαϊκή Εβδομάδα για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία 2006. Ανακοίνωση Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας	30
✓ Οι εκδόσεις του Ευρωπαϊκού Οργανισμού με αφορμή την Ευρωπαϊκή Εβδομάδα 2006	31
✓ Άγχος κατά την εργασία στα πλοία.....	32
✓ Διμερίδα για τις επιπτώσεις του αμάντου στην υγεία	33
✓ Διμερίδες για την ΥΑΕ στην Ξάνθη και το Κιλκίς	33
✓ Ημερίδα για τη βιομηχανική ασφάλεια	33
✓ Νομοθετικές εξελίξεις. Επιμέλεια: Α. Δαΐκου	34
✓ Συνέδρια-Ημερίδες-Έκθεσης. Επιμέλεια: Κ. Καψάλη	34

➤ Βιβλιογραφία

✓ Χρήσιμες διασυνδέσεις για νέους εργαζόμενους. (Α' μέρος) Επιμέλεια: Φ. Θωμαδάκη	35
---	----

➤ Βιβλιοπαρουσίαση

✓ NIOSH Alert - Preventing Deaths, Injuries, and Illnesses of Young Workers. Επιμέλεια: Σ. Δοντάς	37
✓ A Pocket Guide to Supervising. Επιμέλεια: Σ. Δοντάς	37

Σημείωμα της Σύνταξης

Ο κόσμος της εργασίας απαιτεί γνώσεις και δεξιότητες που οι νέοι εργαζόμενοι σπάνια διαθέτουν. Εάν, όμως, τα συστήματα επαγγελματικής κατάρτισης προσφέρουν γνώσεις για να γίνει κάποιος αποδοτικός στη δουλειά του, σπάνια καλύπτουν τις ανάγκες των νέων για πρακτικές γνώσεις που προστατεύουν την ακεραιότητα ή την υγεία τους κατά την εργασία. Το έλλειμμα σε όλες τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος είναι σοβαρό. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Υγεία και την Ασφάλεια στην Εργασία (Μπιλμπάτο) έχει αφιερώσει φέτος την Ευρωπαϊκή Εβδομάδα στο θέμα αυτό. Σύνθημα της εκστρατείας: «Από την αρχή με ασφάλεια». Η πυξίδα του περιοδικού φιλοδοξεί να καλύψει συνοπτικά τις περισσότερες πτυχές των προβλημάτων που είναι δυνατό να αντιμετωπίσουν οι νέοι εργαζόμενοι. Οι πολιτικές σε ευρωπαϊκό επίπεδο που αποβλέπουν στην προετοιμασία των νέων για τον κόσμο της εργασίας σε θέματα υγείας και ασφάλειας αναλύονται σε ειδικό άρθρο. Παρουσιάζεται, επίσης, η πρωτοβουλία ΦΑΟΣ σε σχολεία της χώρας μας. Η συνεισφορά του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στην εκπαίδευση σπουδαστών Α.Ε.Ι., Τ.Ε.Ι. και τεχνικών επαγγελματικών σχολών αναπτύσσεται σε σχετικό άρθρο. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα είναι, πιστεύουμε, και η στήλη της βιβλιογραφίας, όπου περιέχονται χρήσιμες ηλεκτρονικές διευθύνσεις από το διαδίκτυο για τους νέους εργαζόμενους.

**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

Ιδιοκτήτης:

Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής
και Ασφάλειας της Εργασίας

Εκδότης:

Βασιλείος Μακρόπουλος

Συντακτική Επιτροπή:

Εύη Γεωργιάδου, Σπύρος Δοντάς, Εβίτα Καταγή, Κων/ντίνα Καψάλη

Το Δ.Σ. του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.:

Βασιλείος Μακρόπουλος (**Πρόεδρος**)

Ιωάννης Δραπανιώτης και Ανδρέας Κολλάς (**Αντιπρόσεδροι**)
Ιωάννης Αδαμάκης, Θεόδωρος Δέδες, Νικόλαος Θωμόπουλος, Δημήτριος Λέντζος, Αναστάσιος Παντελάκης και Κυριάκος Σιούλας (**Μέλη**)

Τηλ.: 210 8200100, Φαξ: 210 8200222

Ε-mail: periodical@elinyae.gr

Διεύθυνση στο ίντερνετ: <http://www.elinyae.gr>

Ταχ. διεύθυνση: Λιοσίων 143 και Θειρού 6, 104 45 Αθήνα

ISSN: 1108-5916

Την έκδοση επιμελείται η Εβίτα Καταγή από το Τμήμα Εκδόσεων του Κέντρου Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης του ΕΛΙΝΥΑΕ.

Οι απόψεις και οι αναλύσεις των άρθρων και των επιστολών δεν εκφράζουν απαραίτητα τις θέσεις του περιοδικού.

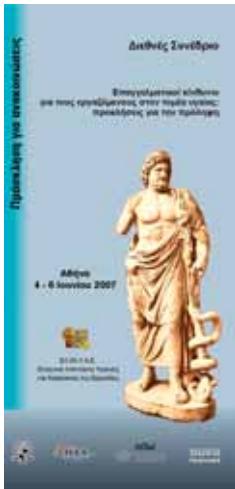
Καλλιτεχνική Επιμέλεια - Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία:
ΑΡΤΙΟΝ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΑΒΕΕ Θέμαδος 25 Ρέντης, 182 33

Τηλ: 210 4831792, Φαξ: 210 4831794

Τα νέα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Πρόσκληση για ανακοινώσεις

Το Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας σε συνεργασία με την ISSA, την BGW, το INRS και τη SUVA, διοργανώνει Διεθνές Συνέδριο με τίτλο «Επαγγελματικοί κίνδυνοι για τους εργαζόμενους στον τομέα υγείας: προκλήσεις για την πρόληψη». Το συνέδριο θα διεξαχθεί από την 4η μέχρι την 6η Ιουνίου 2007 στο Ξενοδοχείο Hilton στην Αθήνα.

συνεδρίου μια περίληψη (200 λέξεις), μέχρι την **30η Οκτωβρίου 2006**. Η περίληψη θα πρέπει να είναι γραμμένη σε μια από τις επίσημες γλώσσες του συνεδρίου: αγγλική γερμανική, γαλλική, ελληνική. Όλες οι περιλήψεις θα πρέπει να συνοδεύονται από μετάφραση στα Αγγλικά και να αναφέρουν το ονοματεπώνυμο του εισηγητή, τον οργανισμό ή την επιχείρησή του.

Η επιλογή των εισηγήσεων και ο τρόπος παρουσίασής τους (προφορικά ή poster) θα γίνει από την Επιστημονική Επιτροπή, η οποία θα ενημερώσει τους ενδιαφερόμενους μέχρι το τέλος του 2006. Οι εισηγήσεις που θα επιλεγούν και θα παρουσιαστούν στο Συνέδριο θα δημοσιευθούν στα πρακτικά.

Για περισσότερες πληροφορίες απευθυνθείτε στη Γραμματεία Συνέδριου.

Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας
Λιοσίων 143 & Θειρού 6
104 45 Αθήνα, Ελλάδα

Κα Τριάντη: 210 8200150, mtrianti@elinyae.gr
Κα Ριζάκου: 210 8200195, rizakou@elinyae.gr
Κα Μπόρα: 210 8200124, ioanna.b@elinyae.gr
Fax: 210 8200222, 210 8813270

Τα πέντε κύρια θέματα του συνέδριου θα είναι:

- κίνδυνοι λοιμώξεων
- επικίνδυνες χημικές ουσίες
- θέματα εργονομίας
- ψυχολογική καταπόνηση και βία
- προστασία από την ακτινοβολία.

Όσοι επιθυμούν να παρουσιάσουν τις εργασίες τους θα πρέπει να αποστέλουν, με e-mail, στη γραμματεία του

Διεθνές Συνέδριο για την Ασφάλεια στην Εργασία

Το 3ο Διεθνές Συνέδριο για την Ασφάλεια στην Εργασία (3rd International Conference Working On Safety) πραγματοποιήθηκε στις 12-15 Σεπτεμβρίου στην περιοχή Zeewolde της Ολλανδίας.

Την κύρια ευθύνη της διοργάνωσης του φετινού Συνέδριου είχε το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων της Ολλανδίας και το Τεχνικό Πανεπιστήμιο του Delft.

Στις κύριες θεματικές ενότητες του συνέδριου περιλαμβάνονταν:

- πολιτικές για την ασφάλεια στην εργασία σε εθνικό

και διεθνές επίπεδο

- εφαρμογή της νομοθεσίας
- αξιολόγηση εφαρμογής συστημάτων διαχείρισης ασφάλειας
- καλές πρακτικές στους χώρους εργασίας
- κουλτούρα ασφάλειας
- εκτίμηση και ανάλυση των κινδύνων
- παλαιές και νέες τεχνικές ανάλυσης ατυχημάτων
- εκπαίδευση σε θέματα ασφάλειας της εργασίας.

Τα πρακτικά του συνέδριου είναι διαθέσιμα στη βιβλιοθήκη του ΕΛΙΝΥΑΕ.

Το Διεθνές Συνέδριο για την Ασφάλεια στην Εργασία πραγματοποιείται κάθε δύο χρόνια στα πλαίσια του διεθνούς δικτύου

WORKINGONSAFETY.NET (<http://www.workingonsafety.net/>). Σκοπός του είναι η διάδοση των πληροφοριών, η συνεργασία και ο συντονισμός των υπεύθυνων λήψης αποφάσεων, των ερευνητών και γενικότερα των εμπλεκόμενων στα θέματα πρόληψης και αντιμετώπισης των ατυχημάτων στους χώρους εργασίας.

Την ευθύνη της στήριξης του δικτύου και της διοργάνωσης των συνεδρίων έχει η διεθνής οργανωτική επιτροπή, στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών και φορέων, όπως ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία (OSHA), το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (ILO), η Διεθνής Ομοσπονδία Κοινωνικής Ασφαλισης (ISSA), η Κεντρική Ένωση Επαγγελματικών Συνδέσμων της Γερμανίας (HVBG) και άλλοι. Τη διεθνή οργανωτική επιτροπή υποστηρίζει, στο χρονικό διάστημα μεταξύ δύο συνεδρίων, μια εθνική επιτροπή από εκπροσώπους φορέων της χώρας που έχει αναλάβει το συνέδριο.

Το Σεπτέμβριο του 2008 θα διεξαχθεί στην Αθήνα το 4ο Διεθνές Συνέδριο για την Ασφάλεια στην Εργασία. Τη

διοργάνωσή του ανέλαβε το ΕΛΙΝΥΑΕ. Σε ειδική τελετή που έγινε κατά το κλείσιμο του 3ου Διεθνούς Συνεδρίου ο κος Θ. Δέδες, μέλος του ΔΣ του

ΕΛΙΝΥΑΕ, παρέλαβε τη σημαία του συνεδρίου (φωτό).

Σημειώνεται ότι στη διεθνή επιτροπή διοργάνωσης του 4ου συνεδρίου συμμετέχει από την Ελλάδα ο Πρόεδρος του ΕΛΙΝΥΑΕ, καθηγητής Β. Μακρόπουλος.

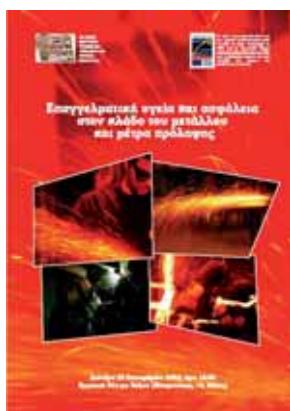
Διάλεξη για την ασφαλιστική κάλυψη του επαγγελματικού κινδύνου στη Γερμανία

Τη Δευτέρα 6 Νοεμβρίου, στις 10:30, στην αίθουσα του Κ.Ε.Κ. του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στην Αθήνα, ο αναπληρωτής διευθυντής της Κεντρικής Ένωσης των Γερμανικών Επαγγελματικών Συνδέσμων (HVBG: Hauptverband der gewerblichen Berufsgenossenschaften) Dr. Walter Eichendorf θα παρουσιάσει και αναλύσει το σύστημα της υποχρεωτικής ασφα-

λιστικής κάλυψης του επαγγελματικού κινδύνου στη χώρα του. Η HVBG προωθεί τα κοινά συμφέροντα 26 γερμανικών κλαδικών επαγγελματικών συνδέσμων που καλύπτουν το σύνολο σχεδόν των οικονομικών δραστηριοτήτων. Ο γερμανικός ομοσπονδιακός νόμος αναθέτει στους συνδέσμους το καθήκον της αποζημίωσης σε περίπτωση επαγγελματικής ασθένειας και ατυχήματος. Σε επίπεδο αποφάσεων υπάρχει ισότιμη συμμετοχή εκπροσώπων των εργοδοτών και των εργαζομένων, η χρηματοδότηση όμως γίνεται αποκλειστικά από τις εισφορές των εργοδοτών.

Ημερίδα στο Βόλο για την ΥΑ στον κλάδο του μετάλλου

τομέα της βιομηχανίας μετάλλου-μεταλλικών προϊόντων».

Την έναρξη της ημερίδας έκανε ο Πρόεδρος του ΕΛΙΝΥΑΕ, κ. Β. Μακρόπουλος, ενώ χαιρετισμούς απηύθυ-

ναν εκπρόσωποι των φορέων. Στη συνέχεια αναπτύχθηκαν: η μεθοδολογία προσέγγισης του θέματος, οι κίνδυνοι για την ασφάλεια των εργαζομένων σε διεργασίες βιομηχανιών μετάλλου, η εκτίμηση των βλαπτικών παραγόντων του εργασιακού περιβάλλοντος και οι επιπτώσεις στην υγεία των εργαζομένων και οι κίνδυνοι για την υγεία των εργαζομένων στις διαδικασίες συγκόλλησης και κοπής μετάλλων.

Η εκδήλωση έκλεισε με ερωτήσεις και συζήτηση μεταξύ των παρευρισκομένων.

Το KEK του ΕΛΙΝΥΑΕ στην Αθήνα

Προγραμματίζονται:

- σεμινάριο για **Τεχνικούς Ασφάλειας επιχειρήσεων Α'** κατηγορίας επικινδυνότητας, με θέμα «Υγιεινή & Ασφάλεια - Πρόληψη Ατυχημάτων», διάρκεια 100 ωρών και απευθύνεται σε απόφοιτους ΑΕΙ - ΤΕΙ
- σεμινάρια διάρκειας 10 και 35 ωρών, για **εργοδότες επιχειρήσεων Β'** και **Γ'** κατηγορίας επικινδυνότητας.

Αιτήσεις συμμετοχής γίνονται δεκτές καθημερινά στα γραφεία του KEK (Λιοσίων 143 και Θειρού 6, Πλατεία Απτίκης) είτε ηλεκτρονικά μέσω της ιστοσελίδας του Ινστιτούτου (<http://www.elinyae.gr>).

Πληροφορίες: τηλ.: 210 82 00 136, 210 82 00 111, 210 82 00 139, φαξ: 210 82 00 103.

Οι δραστηριότητες του παραρτήματος Ιωαννίνων

Το παράρτημα σύμφωνα με τον προγραμματισμό του υλοποίησε:

- 4-10 Σεπτεμβρίου, **σεμινάριο για εργοδότες και εργαζόμενους σε επιχειρήσεις Β' κατηγορίας επικινδυνότητας**, το οποίο παρακολούθησαν 22 άτομα
- 11-17 Σεπτεμβρίου, **σεμινάριο για εργοδότες και εργαζόμενους σε επιχειρήσεις Β' κατηγορίας επικινδυ-**

νότητας (οικοδομικών και συναφών επαγγελμάτων), το οποίο παρακολούθησαν 24 άτομα

- 18-24 Σεπτεμβρίου, **σεμινάριο για εργοδότες και εργαζόμενους σε επιχειρήσεις Β' κατηγορίας επικινδυνότητας** (επεξεργασίας μετάλλου), το οποίο παρακολούθησαν 16 άτομα.

Το παράρτημα Ιωαννίνων συνεχίζει να δέχεται αιτήσεις για την υλοποίηση σεμιναρίων **εργοδοτών επιχειρήσεων Β' και Γ' κατηγορίας επικινδυνότητας** και αιτήματα για **ενδοεπιχειρησιακά σεμινάρια** στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων καθώς και για **μετρήσεις βλαπτικών παραγόντων**.

Προγραμματίζει επίσης **σεμινάριο επιμόρφωσης Τεχνικών Ασφάλειας επιπέδου ΑΕΙ και ΤΕΙ** με θέμα «Υγιεινή και Ασφάλεια-Πρόληψη Ατυχημάτων», διάρκεια 100 ωρών, κατά τη χρονική περίοδο Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 2006. Το σεμινάριο θα υλοποιηθεί απογευματινές ώρες στις εγκαταστάσεις του πιστοποιημένου από το ΕΚΕΠΙΣ ΚΕΚ του ΕΛΙΝΥΑΕ. Στο τέλος του σεμιναρίου θα χορηγηθεί στους εκπαιδευόμενους βεβαίωση παρακολούθησης που αποτελεί αποδεικτικό για μείωση της απαιτούμενης προϋπηρεσίας για ανάληψη καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας (Ν. 3144/2003).

Αιτήσεις συμμετοχής γίνονται δεκτές καθημερινά έως τις 29/9/2006, στα γραφεία του KEK (Καπλάνη 7) είτε ηλεκτρονικά μέσω της ιστοσελίδας του Ινστιτούτου (<http://www.elinyae.gr>).

Πληροφορίες: τηλ: 26510 83290 (κα Κωνσταντίνα Ζορμπά και κα Λίτσα Στέφου), φαξ: 26510 83294.

Οι δραστηριότητες του παραρτήματος Τρίπολης

Το παράρτημα της Τρίπολης, στα πλαίσια εκστρατείας ενημέρωσης στην Πελοπόννησο, από τις 10 έως τις 21/07 υλοποίησε **ενημερωτική δράση στο νομό Μεσσηνίας** για θέματα υγείας και ασφάλειας της εργασίας σε εργαζόμενους και εργοδότες. Έγιναν επισκέψεις σε 31 επιχειρήσεις του νομού, διανεμήθηκαν ενημερωτικά έντυπα σε εργαζόμενους και εργοδότες, ενημερώθηκαν σχετικά με τις νομοθετικές τους υποχρεώσεις οι αρμόδιοι (ΤΑ, ΓΕ,

μέλη ΕΥΑΕ) και δόθηκαν απαντήσεις σε ερωτήματά τους σχετικά με το αντικείμενο.

Στις 8 Νοεμβρίου προγραμματίζεται **ημερίδα** στο νομό Μεσσηνίας με θέμα «**Ασφάλεια, υγιεινή και υγεία στους χώρους εργασίας**», σε συνεργασία με το Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο, την ΟΕΒΕ, τον Εμπορικό Σύλλογο και το Επιμελητήριο του νομού.

Το παράρτημα θα υλοποιήσει **σεμινάριο εργοδοτών επιχειρήσεων Β' κατηγορίας επικινδυνότητας** στους νομούς Αρκαδίας και Λακωνίας, καθώς και **σεμινάριο επιμόρφωσης Τεχνικών Ασφάλειας επιπέδου ΑΕΙ και ΤΕΙ**, διάρκεια 100 ωρών κατά τη χρονική περίοδο Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 2006.

Το παράρτημα συνεχίζει να δέχεται αιτήσεις για την υλοποίηση σεμιναρίων **εργοδοτών επιχειρήσεων Β' και Γ' κατηγορίας επικινδυνότητας** καθώς και αιτήματα για **μετρήσεις βλαπτικών παραγόντων σε εγκαταστάσεις επιχειρήσεων**.

Αιτήσεις συμμετοχής γίνονται δεκτές καθημερινά στα γραφεία του KEK ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. Τρίπολης (Λαμπτράκη και Σπηλιούλου 1, Πλατεία Κολοκοτρώνη) είτε ηλεκτρονικά μέσω της ιστοσελίδας του Ινστιτούτου (<http://www.elinya.gr>)
Πληροφορίες: κα Γεωργία Παπαγεωργίου, τηλ: 2710 221100, φαξ: 2710 221122.

Οι δραστηριότητες του παραρτήματος Βόλου

Το παράρτημα, σε συνεργασία με το KEK ΓΣΕΒΕΕ ολοκλήρωσε τη διοργάνωση δύο εκπαιδευτικών **σεμινάριων** σχετικών με θέματα υγείας και ασφάλειας στην εργασία. Τα μαθήματα πραγματοποιήθηκαν στις εγκαταστάσεις του παραρτήματος, στην οδό Αλαμάνας 33 και Κωλέττη.

Ειδικότερα:

- Από τις 11-19/7/06 διοργανώθηκε το πρώτο **σεμινάριο** που είχε ως θεματικό αντικείμενο την επιμόρφωση

εργοδοτών για θέματα άσκησης καθηκόντων τεχνικού ασφάλειας σε **επιχειρήσεις Β' κατηγορίας επικινδυνότητας**. Στο σεμινάριο συμμετείχαν 17 άτομα από ισάριθμες επιχειρήσεις.

- Από 17-26/7/06 διοργανώθηκε το δευτερό **σεμινάριο** το οποίο είχε ως θέμα την **περιβαλλοντική διαχείριση φανοποιείου - βαφείου**. Στο σεμινάριο συμμετείχαν 27 άτομα από 26 επιχειρήσεις.

Συμμετοχή του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στο 5ο επιχειρηματικό πανόραμα στο Βόλο

έκθεση γίνεται στο Βόλο και διοργανώνεται από την Αναπτυξιακή Εταιρία του Επιμελητηρίου Μαγνησίας.

Φέτος η έκθεση «Μαγνησία 2006 - 5ο Επιχειρηματικό Πανόραμα» πραγματοποιήθηκε από τις 23 Σεπτεμβρίου μέχρι την 1η Οκτωβρίου. Στη διοργάνωσή της συμμετείχαν οι δύο Ομοσπονδίες Επαγγελματοβιοτεχνών και Εμπόρων της Μαγνησίας καθώς και ο Εμπορικός Σύλλογος Βόλου - Ν. Ιωνίας. Η έκθεση, η οποία αποσκοπεί στη θετική προβολή επιχειρήσεων της περιοχής αλλά και στη

Ένα από τα σημαντικότερα επιχειρηματικά γεγονότα για τη Θεσσαλία και ολόκληρη την κεντρική Ελλάδα αποτελεί η ετήσια έκθεση «Επιχειρηματικό Πανόραμα». Η

σύναψη εμπορικών συμφωνιών, προσέλκυση, όπως κάθε χρόνο, χιλιάδες επισκέπτες από τη Θεσσαλία, την κεντρική Ελλάδα αλλά και άλλες περιοχές.

Το ΕΛΙΝΥΑΕ, παράρτημα Βόλου, συμμετείχε με δικό του περίπτερο παρουσιάζοντας στους τοπικούς παραγοντες τους καταστατικούς του σκοπούς αλλά και τους τρόπους δραστηριοποίησής του στην ευρύτερη περιφέρεια της Θεσσαλίας με τελικούς αποδέκτες εργαζόμενους και εργοδότες. Στους επισκέπτες δόθηκαν πληροφορίες για τις δράσεις του Ινστιτούτου καθώς και για το έργο που υλοποίησε, τόσο κεντρικά όσο και περιφερειακά, και μοιράστηκε έντυπο υλικό.

Συμμετοχή του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στην 3η Διεθνή Έκθεση «ΗΛΕΚΤΡΟtec & Σαλόνι Φωτισμού»

Στις 3-6 Νοεμβρίου 2006 στο εκθεσιακό κέντρο Expo Athens στην Ανθούσα Αττικής θα πραγματοποιηθεί η 3η Διεθνής Έκθεση «ΗΛΕΚΤΡΟtec & Σαλόνι Φωτισμού».

Η έκθεση είναι ένας διετής θεσμός για την προβολή και την ανάπτυξη δύο δυναμικών κλάδων της ελληνικής οικονομίας, του ηλεκτρολογικού υλικού και του φωτισμού.

Αποτελεί μία έκθεση - πρότυπο για την Ελλάδα, αλλά και για τον ευρύτερο χώρο της νοτιοανατολικής Ευρώ-

πης, λόγω του υψηλού της επιπέδου και της μεγάλης ανταπόκρισης που γνώρισε κατά τις δύο προηγούμενες διοργανώσεις της. Επιπλέον, αποτελεί ένα κομβικό σημείο συνάντησης επιχειρηματιών από όλο τον κόσμο, με σκοπό την ενημέρωση, την ανταλλαγή απόψεων και την επίτευξη σημαντικών συμφωνιών.

Το ΕΛΙΝΥΑΕ θα συμμετέχει στην έκθεση με δικό του περίπτερο. Στόχος του είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα επαγγελματικών κινδύνων που προέρχονται από το ηλεκτρικό ρεύμα.

Εισαγωγή Θεμάτων επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας στην εκπαίδευση - Η ευρωπαϊκή διάσταση

της Αγγελικής Μοίρου*

Η προστασία των νέων εργαζόμενων συνιστά ένα ιδιαίτερο κεφάλαιο της πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων, δεδομένου ότι οι νέοι αποτελούν αντικειμενικά μια ομάδα υψηλού κινδύνου που χαρακτηρίζεται από έλλειψη κατάρτισης, πείρας και ενημέρωσης σχετικά με τους πολλαπλούς κινδύνους που συναρτώνται με την εργασία.

Κατά συνέπεια, ο ρόλος της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, για τη δημιουργία κουλτούρας πρόληψης από τα πρώτα μαθησιακά χρόνια, όπως έχει επισημανθεί και σε προηγούμενη αρθρογραφία¹, είναι αποφασιστικής σημασίας.

Η διεθνής κοινότητα αναγνώρισε ήδη από το 1981 την ιδιαίτερη βαρύτητα της εισαγωγής της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας (ΕΑΥ) σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, διατυπώνοντας στο δεσμευτικό κείμενο της 155ης Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας, της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ), η οποία αποτέλεσε την πρώτη σύμβαση-πλαίσιο για τα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία, την εξής απαίτηση: «Θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα ώστε να ενθαρρύνεται με τρόπο σύμφωνο με τις εθνικές συνθήκες και την εθνική πρακτική, η ένταξη θεμάτων ασφάλειας, υγειεινής και περιβάλλοντος της εργασίας, στα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης σ' όλα τα επίπεδα, καθώς και στην ανώτατη τεχνική ιατρική και επαγγελματική εκπαίδευση με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις εκπαιδευτικές ανάγκες όλων των εργαζομένων»^{2,3}.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), μέσω των οργάνων της, συνδύασε για πρώτη φορά τις πολιτικές της για την ΕΑΥ, με το χώρο της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης το 2002. Πριν απ' αυτό, όμως, είχε θέσει σαν προϋπόθεση, προκειμένου να επιτευχθούν καιροί οικονομικοί και κοινωνικοί στόχοι (πλήρης απασχόληση, περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, οικονομική μεγέθυνση), την επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω της γνώσης. Αυτή η γενική επι-

ταγή αποτέλεσε το έναυσμα για την Ε.Ε., προκειμένου να προστεθεί ένας νέος άξονας δραστηριοτήτων στο πεδίο της ΕΑΥ, ο οποίος δείχνει να ελκύει συνεχώς αυξανόμενο ενδιαφέρον. Η πορεία αυτή χαρακτηρίζεται από γεγονότα-ορόσημα που συνέβαλαν αποφασιστικά στη διαμόρφωση της σημερινής κατάστασης:

Οδηγία - πλαίσιο 89/391/EOK

Σε νομοθετικό επίπεδο η Ε.Ε. θεσμοθέτησε έγκαιρα την παροχή εκπαίδευσης στους εργαζομένους ως υποχρέωση του εργοδότη, με την αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 12 της οδηγίας-πλαίσιο 89/391/EOK⁴. Το ίδιο πνεύμα διαπνέει και όλες τις ειδικές οδηγίες που ακολούθησαν την οδηγία πλαίσιο, υπογραμμίζοντας την οριζόντια εφαρμογή της πρόβλεψης.

Εξάλλου, το γεγονός αυτό, έδωσε το ερέθισμα για την οργάνωση κάποιων πρώτων ενημερωτικών δράσεων που είχαν σαν στόχο την ανταλλαγή εμπειριών, τη δημιουργία δικτύων συνεργασίας μεταξύ εμπειρογνωμόνων και την αναζήτηση βέλτιστων μεθόδων για την ένταξη της ΕΑΥ στην εκπαίδευση. Μία απ' αυτές τις δράσεις, ήταν η διοργάνωση του σεμιναρίου "European Conference on Health and Safety at School"⁵, στις 10, 12 Φεβρουαρίου 1993, με πρωτοβουλία της Επιτροπής της Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και με την ευθύνη του ολλανδικού κέντρου για την πραγματική της υγείας και την εκπαίδευση υγείας, στο πλαίσιο της εκστρατείας «Ευρωπαϊκό έτος για την ασφάλεια, την υγειεινή και την προστασία της υγείας στην εργασία».

Στρατηγική της Λισσαβόνας (2000)

Με την υιοθέτηση της δεκαετούς Στρατηγικής της Λισσαβόνας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποσκοπούσε στο να τεθούν εκ νέου οι κοινωνικές και οικονομικές επιδιώξεις της, προτείνοντας συγκεκριμένους ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους αξιολόγησης των κρατών μελών.

Στα πλαίσια αυτής της πρωτοβουλίας, το Μάρτιο του 2000, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας τέθηκε, μεταξύ άλλων, και ένας νέος στρατηγικός στόχος για τη δεκαετία 2000 - 2010⁶: «να γίνει η Ε.Ε. η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφή-

¹ «Εισαγωγή Θεμάτων ασφάλειας και υγείας στην εργασία. Μία πρώτη προσέγγιση» Περιοδικό ΕΛΙΝΥΑΕ, 2005.

² ΔΣΕ 155 «Για την ασφάλεια, την υγεία των εργαζομένων και το περιβάλλον εργασίας» (άρθρο 14), 1981.

³ Στην δεύτερη πλαισιακού χαρακτήρα Σύμβαση που υιοθετήθηκε μετά από 25 χρόνια (Ιούνιος 2006), η ΔΟΕ αναδεικνύει ακόμη περισσότερο το θέμα αυτό, τοποθετώντας το ανάμεσα στα δομικά στοιχεία του εθνικού συστήματος για την ΕΑΥ και πιο συγκεκριμένα στον παράμετρο της εθνικής κουλτούρας πρόληψης για την ΕΑΥ, με την διατύπωση: «τα Κράτη Μέλη θα πρέπει να εισάγουν τις αρχές της ασφάλειας και υγείας στα προγράμματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης».

⁴ «Οδηγία του Συμβουλίου της 12ης Ιουνίου 1989 σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία (89/391/EOK) OJ L 183».

⁵ Πρακτικά του σεμιναρίου "European conference on health and safety at school", Dutch center for health promotion and health education/Commission of the European Communities, 1992.

⁶ "The Lisbon European council - An agenda of economic and social renewal for Europe" Doc/00/7, 2000.

λιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή⁷. Για την επίτευξη του στόχου αυτού ορίστηκαν δύο βασικοί τομείς δράσης:

- Προετοιμασία της μετάβασης σε μια ανταγωνιστική οικονομία βασισμένη στη γνώση,
- Εκσυγχρονισμός του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, μέσω της **επένδυσης στον άνθρωπο** και της δημιουργίας ενός ενεργού κράτους πρόνοιας.

Με άλλα λόγια, επιδίωξη της Ε.Ε., θέτοντας τον συγκεκριμένο στόχο, ήταν η αύξηση των πόρων που θα επενδύονται στο ανθρώπινο κεφάλαιο διαμέσου της παιδείας, με παράλληλη προώθηση ρυθμιστικών αλλαγών στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, ώστε να ικανοποιούνται οι σύγχρονες ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας⁸.

Πέραν των παραπάνω, ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στη «δια βίου μάθηση» για τη βελτίωση ή ανάπτυξη δεξιοτήτων, η οποία αποσκοπεί στο να παρέχονται ευκαιρίες απόκτησης γνώσεων καθ' όλη τη διάρκεια του εργασιακού βίου. Η Επιτροπή, με αυτές τις κατευθύνσεις αποσκοπούσε στην αποφυγή δημιουργίας «εργαζομένων δύο ταχυτάων» και φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού⁹.

Η ενδιάμεση επανεξέταση της Στρατηγικής του 2005 κατέδειξε τη σημαντική πρόοδο σε ότι αφορά τους τιθέμενους στόχους. Παρόλα αυτά και σύμφωνα με τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 21ης Φεβρουαρίου 2005, για την εκπαίδευση και την κατάρτιση, επισημαίνεται ότι, «Οι στόχοι της Λισσαβόνας όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα και την οικονομική μεγέθυνση μπορούν να επιτευχθούν μόνον εάν οι νέοι που εισέρχονται στην αγορά εργασίας έχουν τα κατάλληλα προσόντα, τα οποία θα έχουν αποκτήσει μέσω μιας ποιοτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που θα συμπορεύεται με την εξέλιξη της κοινωνίας». Είναι εξάλλου χαρακτηριστικό ότι, στο ίδιο πλαίσιο υιοθετήθηκε και ένα συνεκτικό και ολοκληρωμένο πρόγραμμα μελλοντικών εργασιών, με τίτλο «Έκπταίδευση και Κατάρτιση 2010»¹⁰.

Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την ασφάλεια και υγεία στην εργασία (2002-2006)

Με αφετηρία τους στόχους που τέθηκαν από τη Στρατηγική της Λισσαβόνας, αναπτύχθηκε η κοινοτική πολιτική για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία, η οποία βασίζεται στην προώθηση της πρόληψης, που μπορεί να επιτευχθεί μέσω της διασύνδεσης όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Συγκεκριμένα, η «Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία 2002-2006»¹¹, απο-

τύπωσε την ανάγκη δημιουργίας ενός ελεγχόμενου περιβάλλοντος εργασίας, το οποίο προϋποθέτει τη βελτίωση της γνώσης των κινδύνων για όλους τους εμπλεκόμενους μέσω της αγωγής, της ευαισθητοποίησης και της προβλεψης. Όλα τα παραπάνω συνοψίζονται στην ευρύτερη έννοια της **κουλτούρας πρόληψης**, η οποία τοποθετήθηκε στο επίκεντρο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής και θεωρείται ζωτικό στοιχείο για την επίτευξη της **ποιότητας στην εργασία**.

Εξάλλου η βαρύτητα που δίνεται στην εκπαίδευση για θέματα ΕΑΥ αποτυπώνεται και στο αντίστοιχο Ψήφισμα του Συμβουλίου¹², όπου τονίζεται με σαφήνεια η αναγκαιότητα για γνώση των κινδύνων και για το λόγο αυτόν επισημαίνεται ότι χρειάζεται «προώθηση, από τα πρώτα εκπαιδευτικά στάδια, μιας πολιτικής με άξονα την πρόληψη και εξασφάλιση συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης, η οποία να διεξάγεται τακτικά και να είναι προσαρμοσμένη στην καθημερινή εργασία».

Πέρα απ' τα παραπάνω, αξίζει να σημειωθεί ότι το κείμενο της νέας «Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία 2007-2011», το οποίο είναι υπό επεξεργασία, αναμένεται να κινείται σε πέντε θεματικούς άξονες, ο πρώτος από τους οποίους είναι η γενικότερη ενσωμάτωση των θεμάτων ασφάλειας και υγείας (*mainstreaming health and safety*)^{12,13}. Το γεγονός αυτό είναι ενδεικτικό της πρόθεσης της Επιτροπής να προωθήσει ενεργά το συγκεκριμένο θέμα και στα επόμενα χρόνια.

Σεμινάριο “Learning about OSH” (2002)

Μια νέα προσπάθεια για έναρξη διαλόγου και ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε., πραγματοποιήθηκε με το σεμινάριο “Learning about OSH”, το οποίο διοργανώθηκε από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Υγεία και την Ασφάλεια στην Εργασία, από κοινού με την Ισπανική Προεδρία καθώς και με τη συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στις 4 και 5 Μαρτίου του 2002, στο Μπιλμπάο της Ισπανίας. Η διεξαγωγή του σεμιναρίου συνέπεσε με την έκδοση της Ανακοίνωσης της Επιτροπής για την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία 2002-2006. Σκοπός του, υπήρξε η ανάδειξη μιας ευρωπαϊκής προοπτικής για την ολοκλήρωση και ενσωμάτωση (“mainstreaming”) των θεμά-

⁷ «Τομείς προτεραιότητας ενόψει της ενδιάμεσης αξιολόγησης-2005 της Στρατηγικής της Λισσαβόνας», Γνώμη πρωτοβουλίας της Ο.Κ.Ε., 2005.

⁸ Ειδικότερα, οι διατιθέμενοι πόροι προβλέπονταν για την άμεση διασύνδεση με τις τεχνολογικές εξελίξεις και τις ανάγκες των επιχειρήσεων, την αξιολόγηση των φορέων παροχής εκπαίδευσης/κατάρτισης καθώς και των προγραμμάτων σπουδών και την πιστοποίηση των παρεχομένων γνώσεων και ειδικεύσεων.

⁹ Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 085 της 07/04/2005 σ. 0001 - 0004

¹⁰ «Προσαρμογή στις αλλαγές της εργασίας και της κοινωνίας : μια νέα κοινοτική στρατηγική υγείας και ασφάλειας 2002-2006». Ανακοίνωση της Επιτροπής, COM(2002) 118 τελικό.

¹¹ «Μια νέα κοινοτική στρατηγική υγείας και ασφάλειας στην εργασία (2002-2006)». Ψήφισμα του Συμβουλίου της 3ης Ιουνίου 2002, (2002/C 161/01).

¹² Πρόκειται για σημεία αναφοράς στα οποία κατέληξαν και πρότειναν στην Ε. Επιτροπή οι Ευρωπαίοι Γενικοί Διευθυντές κατά τη διάρκεια σύσκεψης που οργάνωσε η Βρετανική Προεδρία στις 18 και 19 Οκτωβρίου 2005.

¹³ <http://www.hse.gov.uk/aboutus/europe/euronews/august2006/oshstrategy.htm>

των EAY στην εκπαίδευση.

Κατά τις εργασίες του σεμιναρίου έγινε αρχικά μια γενική αποτύπωση της κατάστασης που επικρατεί στα κράτη-μέλη της Ε.Ε., από την οποία προέκυψε ότι¹⁴:

- οι περισσότερες χώρες έχουν συμπεριλάβει σε προγράμματα σπουδών τους στοιχεία EAY σε διάφορα στάδια εκπαίδευσης

- σχεδόν σε όλες τις χώρες, η νομοθεσία για την EAY περιέχει απαιτήσεις για ένταξη των εν λόγω θεμάτων στην εκπαίδευση, με κυριακόνευη βαρύτητα (από γενικές έως πολύ στοχευμένες προβλέψεις)

- οι περισσότερες χώρες έχουν πραγματοποιήσει εκστρατείες ενημέρωσης για το θέμα σε διάφορα επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό)

- σε πολλές περιπτώσεις σημειώνονται ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες και πρωτοπόρες δράσεις (π.χ. ο ορισμός μαθητών ως «αντιπροσώπων ασφάλειας» στο σχολείο, στους οποίους παρέχεται σχετική εκπαίδευση αλλά και αρμοδιότητες), ενώ επίσης καταγράφονται συνεργασίες μεταξύ υπουργείων, κοινωνικών εταίρων και οργανισμών προκειμένου να υλοποιηθούν σχετικές δράσεις και εθνικά προγράμματα.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασαν τα παραδείγματα καλών πρακτικών που παρουσιάστηκαν από διάφορες χώρες (Δανία, Ισπανία, Γερμανία, Ην. Βασίλειο, Πορτογαλία, Ελλάδα και Φιλανδία) και αναφέρονταν σε ενσωμάτωση της EAY σε διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης. Από τις παρουσιάσεις αυτές προέκυψαν κάποια πρώτα αξιόλογα συμπεράσματα:

i. Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Με βάση τα στοιχεία που παρατέθηκαν, η ένταξη των θεμάτων EAY στις συγκεκριμένες βαθμίδες έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Τα προγράμματα που απευθύνονται σε μικρά παιδιά πρέπει να αξιοποιούν την φαντασία τους και το παιχνίδι.

- Το περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται τα παιδιά μπορεί να αποτελέσει πηγή για παραδείγματα κινδύνων για την ασφάλεια και υγεία τους.

- Η εκπαίδευση των παιδιών πρέπει να εστιάζεται στην αναγνώριση, την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων και όχι στο πώς απλά να τους αποφεύγουν.

- Η διαδικασία της ενσωμάτωσης των θεμάτων EAY μπορεί να υλοποιηθεί είτε μέσα από μαθήματα που ήδη διδάσκονται, είτε αυτόνομα μέσω ειδικών μαθημάτων.

ii. Εκπαίδευση ενηλίκων - Τεχνική εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση

- Η εκπαίδευση σε θέματα EAY πρέπει να είναι πρακτική και να περιλαμβάνει κατάρτιση στην εργασία (on the job training) και απόκτηση εμπειρίας.

- Επιπλέον των πρακτικών στοιχείων της εκπαίδευσης, θα πρέπει επίσης να περιέχονται και ενότητες για την εκτίμηση και τη διαχείριση των κινδύνων.

- Είναι αναγκαία η συνεχής αξιολόγηση της μαθησιακής πορείας και της ανάπτυξης των δεξιοτήτων.

iii. Εκπαίδευση ενηλίκων - Τριτοβάθμια εκπαίδευση

- Προκύπτει από τις προσπάθειες που έχουν γίνει, ότι υπάρχει αξιοσημείωτη δύσκολία στην εισαγωγή αυτόνομων μαθημάτων EAY στη βαθμίδα αυτή, η οποία ενδεχόμενα οφειλεται στο ότι η έννοια του «κινδύνου» δεν αντιμετωπίζεται σαν ακαδημαϊκός όρος, όπως επίσης και στην έλλειψη εξειδικευμένων διδασκόντων.

- Η επιτυχία της όλης διαδικασίας εξαρτάται σε μεγάλο ποσοστό από το βαθμό εμπλοκής ακαδημαϊκών που, χωρίς να είναι εξειδικευμένοι, έχουν ωστόσο τη διάθεση να συμβάλλουν στη διαδικασία.

Προτάθηκαν δύο μέθοδοι ενσωμάτωσης της EAY στο εκπαιδευτικό σύστημα:

Μέσω κανονιστικής πρωτοβουλίας: Η Δανία παρουσίασε την πρόσφατη νομοθετική διάταξη που είχε θεσπίσει σχετικά με το θέμα, σύμφωνα με την οποία οι μαθητές (ή γενικότερα οι σπουδαστές) αντιμετωπίζονται ως εργαζόμενοι, με ορισμένους «αντιπροσώπους για θέματα ασφάλειας και υγείας», συμμετέχονται στη διαδικασία εκπίμησης των κινδύνων, ενώ παράλληλα συμπεριλαμβάνονται στο σύστημα ασφάλισης σε περίπτωση ατυχήματος¹⁵.

Η Πορτογαλία παρουσίασε ως εναλλακτική πρόταση την υιοθέτηση ενός Εθνικού Προγράμματος Εκπαίδευσης σε θέματα EAY¹⁶, το οποίο εστιάστηκε στην ανάπτυξη διδακτικών ενοτήτων στα προγράμματα εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων, στην εκπαίδευση των διδασκόντων (δασκάλων, καθηγητών κλπ) και σε δράσεις ευαισθητοποίησης στα σχολεία.

Ανάμεσα στους παραγόντες επιτυχίας που αναφέρθηκαν από τις χώρες με εμπειρία στην διαδικασία αυτή, ξεχωρίζουν οι ακόλουθοι:

1. Η διδασκαλία των θεμάτων EAY πρέπει να εντάσσεται στα πρώτα κιόλας βήματα εκπαίδευσης των παιδιών (νηπιαγωγείο).

2. Απαιτείται στενή συνεργασία των εθνικών αρχών απασχόλησης και παιδείας (υπουργεία), της επιθεώρησης εργασίας και σχετικών ιδρυμάτων ή ινστιτούτων. Αντίστοιχα, οι ειδικοί για την EAY θα πρέπει να εργασθούν για τον σκοπό αυτό μαζί με τους εκπαιδευτικούς.

3. Πέρα απ' το επίπεδο του σχεδιασμού, όπου εμπλέκονται οι ειδικοί που αναφέρθηκαν, είναι σημαντικό στο στάδιο της εφαρμογής να συμμετάσχουν και όσο γίνεται περισσότεροι ενδιαμέσοι, που θα συμβάλλουν στο να αποκτήσουν τα παιδιά αυτή τη δεξιότητα για όλη την εργασιακή ζωή τους, όπως π.χ. δάσκαλοι, εργοδότες, εργαζόμενοι, αντιπρόσωποι εργαζομένων, γονείς κ.λπ.

4. Το περιεχόμενο της διδασκαλίας της EAY θα πρέπει να είναι κατάλληλα ισορροπημένο, περιλαμβάνοντας θεωρητικά και πρακτικά θέματα.

5. Είναι ιδιαίτερα σημαντική η εκπαίδευση σε θέματα EAY να αποτελεί μια ολοκληρωμένη διδακτική ενότητα με

¹⁴ "Learning about occupational safety and health" Forum, 8, 2002 European Agency for Safety and Health at Work.

¹⁵ Η συγκεκριμένη διάταξη δέπενε από μια αρχή ανάλογη με αυτή που διέπει την εργασιακή νομοθεσία για την EAY, δηλαδή το δικαίωμα όλων των μαθητών για ένα αξιοπρέπες περιβάλλον εργασίας στο σχολείο τους.

¹⁶ Το σλόγκαν του προγράμματος ήταν: "Safety and Health at Work: Learn today-Practice forever" και συνοδευόταν από σχετικό λογότυπο και αφίσα.

μόνιμο χαρακτήρα (όχι σεμιναριακά μαθήματα ή διαλέξεις). Ιδιάίτερα σε ότι αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση, θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του «πώς να κάνεις σωστά την εργασία σου».

6. Προϋπόθεση για τη σωστή εφαρμογή του προγράμματος που θα σχεδιαστεί, αποτελεί η επαρκής εκπαίδευση των διδασκόντων και η παροχή κατάλληλων τεχνικών μέσων που, μεταξύ άλλων, θα προκαλούν το ενδιαφέρον και θα δίνουν κίνητρα στους μαθητές.

Δημιουργία Ομάδας Εργασίας από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (2003)

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, θέλησε να αξιοποιήσει άμεσα τη δυναμική που δημιούργησε το πρωτόπόρο σεμινάριο “Learning about OSH”, δημιουργώντας μια Ομάδα Εργασίας με σόχο τη διαμόρφωση ολοκληρωμένης στρατηγικής για την ενσωμάτωση της EAY στην εκπαίδευση¹⁷. Η Ομάδα συστάθηκε με προοπτική να αποτελέσει βήμα ανταλλαγής θεωρητικών απόψεων, αλλά και καλών πρακτικών σε εθνικό επίπεδο, ενώ συγχρόνως ήταν ανοιχτή σε εμπειρογνώμονες τόσο από το χώρο της EAY όσο και από το χώρο της εκπαίδευσης.

Η δυσκολία για την επίτευξη του στόχου που τέθηκε αναγνωρίστηκε εξ’ αρχής. Χαρακτηριστικά ο Διευθυντής του Οργανισμού Hans-Horst Konkolewsky επεσήμανε: «Η

διαμόρφωση και η υιοθέτηση εναρμονισμένων προτύπων για την ενσωμάτωση της EAY στην εκπαίδευση, αντίθετα από αυτόν της EAY, δεν στρέζεται σε νομοθεσία που αποτελεί εναρμόνιση με το κοινοτικό δίκαιο, οπότε θα πρέπει να αναζητηθούν νέοι τρόποι σύγκλισης πέραν της νομοθεσίας».

Μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί δύο συνεδριάσεις της Ομάδας. Η πρώτη διεξήχθη στις 26 και 27 Μαΐου 2003 και συμμετείχαν ειδικοί από 9 χώρες-μέλη, εκπρόσωποι 2 χωρών της EZEΣ, εκπρόσωποι της Γ.Δ. Απασχόλησης της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κέντρου Ανάπτυξης της Επαγγελματικής Κατάρτισης (European Center for the Development of Vocational Training, CEDEFOP). Οι εργασίες της ουσιαστικά εστιάστηκαν σε δύο άξονες:

1. την παρουσίαση παραδειγμάτων καλών πρακτικών, τα περισσότερα από τα οποία είχαν ήδη ανακοινωθεί στο σεμινάριο “Learning about OSH”, καθώς και των ανάλογων συμπερασμάτων

2. την παρουσίαση προτάσεων σε μορφή “best case scenarios”, σ’ ένα πλαίσιο αναζήτησης της βέλτιστης διαδικασίας για την ένταξη των θεμάτων EAY στην εκπαίδευση. Από τη φάση αυτή, αξίζει να αναφερθούν κάποια στοιχεία-συστάσεις από χώρες οι οποίες είχαν ήδη κάνει τα πρώτα τους βήματα προς αυτή την κατεύθυνση:

- Η ευαισθητοποίηση του κοινού γενικότερα, αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχία της διαδικασίας.
- Οι δάσκαλοι και γενικότερα οι διδάσκοντες, αποτελούν παράγοντα-κλειδί στη όλη διαδικασία και ιδιαίτερη βαρύτητα πρέπει να δοθεί από την αρχή στην άρτια εκπαίδευσή τους σε θέματα EAY, όπως επίσης και σε μεθόδους διδασκαλίας των θεμάτων αυτών¹⁸.
- Τα σχολεία και κάθε άλλος εκπαιδευτικός χώρος θα πρέπει να θεωρούνται ως χώροι εργασίας για μαθητές ή σπουδαστές, όπου καλλιεργείται με κατάλληλες μεθόδους το αίσθημα ευθύνης για την ασφάλεια και την υγεία τους.
- Η διαδικασία πρέπει να δίνει μεγαλύτερη έμφαση στον τρόπο διδασκαλίας και όχι στο περιεχόμενο της διδασκαλίας.
- Το περιεχόμενο των μαθημάτων θα πρέπει να προσαρμόζεται σε τοπικές ιδιαιτερότητες (π.χ. να δίνεται έμφαση στην οδική ασφάλεια όταν το σχολείο είναι κοντά σε δρόμο μεγάλης κυκλοφορίας), καθώς και στην κουλτούρα κάθε χώρας γενικότερα και ειδικά ως προς τα θέματα EAY. Επίσης, οι μέθοδοι διδασκαλίας θα πρέπει να προσαρμόζονται σε κάθε ηλικιακή ομάδα¹⁹.
- Η EAY είναι σκόπιμο να προσεγγίζεται από τους διδάσκοντες με την ευρύτερη έννοιά της, η οποία περιλαμβάνει τη φυσική και ψυχολογική υγεία και ευεξία.
- Μια γέφυρα της σχολικής μάθησης με την επαγγελματική συνείδηση για την ασφάλεια και την υγεία, αποτελεί η καλλιέργεια κουλτούρας σεβασμού ήδη από τις πρώτες τάξεις του σχολείου. Καταρχήν, οι ίδιοι οι διδάσκοντες δείχνουν τον σεβασμό τους προς τους μαθητές, θέτοντας έτσι τη βάση για ποιοτική διδασκαλία και αυτό με τη σειρά τους περνούν το μήνυμα του σεβασμού προς τον συνάνθρωπο (συμμαθητή και αργότερα συνάδελφο), το οποίο δίνει ένα ιδιαίτερο νόημα στη διαδικασία μάθησης της EAY.

Ολοκληρώνοντας τις εργασίες της, η Ομάδα κατέληξε στην απόφαση να προχωρήσει στη δημιουργία δικτύου για ανταλλαγή πληροφοριών, πρακτικών και στατιστικών στοιχείων.

Η δεύτερη σύσκεψη της Ομάδας πραγματοποιήθηκε

¹⁷ Πρακτικά της 1ης συνάντησης της ομάδας εργασίας “Mainstreaming OSH into Education and Training at EU level”- Discussion on a future strategy, Bilbao Agency’s experts’ group on education and OSH (First workshop, May 26-27, 2003).

¹⁸ Στο σημείο αυτό αναφέρθηκε επιπλέον ότι θα μπορούσε να καθιερωθεί και επαγγελματική πιστοποίηση μέσω σχετικής άδειας ή βεβαίωσης, ως αποδεικτικό επάρκειας για τη διδασκαλία των εν λόγω θεμάτων.

¹⁹ Το ίδιο μήνυμα μπορεί να επαναλαμβάνεται σε διαδοχικές χρονιές, προσαρμοσμένο κατάλληλα με το στάδιο ανάπτυξης των παιδιών (μέθοδος «σπιράλ»).

στις 1 και 2 Ιουνίου 2004²⁰ και ακολούθησε δύο γεγονότα ιδιαίτερης σπουδαιότητας, τα οποία παρουσιάζονται στη συνέχεια (Διακήρυξη της Ρώμης, Έκθεση του ΕΟΑΥΕ «Ενσωμάτωση της EAY στην εκπαίδευση»). Οι θεματικοί άξονες γύρω από τους οποίους κινήθηκε η σύσκεψη είναι ίδιοι με αυτούς της πρώτης. Ωστόσο, τα παραδείγματα καλών πρακτικών αυτή τη φορά εστιάστηκαν σε τρεις τομείς δραστηριότητας: στις οικοδομές και τα τεχνικά έργα, στις μεταφορές και τον ξενοδοχειακό κλάδο.

Σε γενικές γραμμές, η προσέγγιση του θέματος σ' αυτή τη συγκέντρωση των εμπειρογνωμόνων, ήταν λιγότερο θεωρητική (σενάρια ενσωμάτωσης της EAY στην εκπαίδευση, στρατηγικές κ.λπ. τα οποία αποτέλεσαν αντικείμενο συζήτησης κατά την 1η σύσκεψη). Το κέντρο βάρους του διαλόγου μετατοπίστηκε σε πιο πρακτικά θέματα, όπως οι ενδιαφερόμενοι για το θέμα φορείς, οι τομείς δραστηριότητας και οι διάφορες πολιτικές και προγράμματα για την EAY και για την εκπαίδευση και οι πιθανοί τρόποι συνδυασμού τους. Κοινές διαπιστώσεις που προέκυψαν μετά το τέλος της συνάντησης ήταν:

- Θα αποβεί ιδιαίτερα χρήσιμη η ενημέρωση όλων πάνω στις υπάρχουσες ευρωπαϊκές πολιτικές για την εκπαίδευση και την EAY και η αντίστοιχη εμπειρία από την εφαρμογή τους.

• Είναι απαραίτητο να καθορισθούν συγκεκριμένες και αποδεκτές σε ευρωπαϊκό επίπεδο, γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με την EAY, για όσους αναλάβουν καθήκοντα εκπαίδευσης σε σχετικά ζητήματα («διαβατήριο EAY»). Τα προσόντα αυτά, είναι πιθανό να εξιδικεύονται ανά κλάδο δραστηριότητας (π.χ. γεωργία, τεχνικά έργα κ.λπ.).

Διακήρυξη της Ρώμης (2003)

Κατά τη διάρκεια της Ιταλικής Προεδρίας πραγματοποιήθηκε το σεμινάριο «Ενσωματώνοντας την EAY στην εκπαίδευση - Οι εργαζόμενοι του αύριο» στο πλαίσιο του διεθνούς συνεδρίου για την EAY στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που διεξήχθη στη Ρώμη 1 με 3 Οκτωβρίου 2003. Το σεμινάριο έκλεισε με την υιοθέτηση ενός κειμένου Διακήρυξης για την ενσωμάτωση της EAY στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, όπου υπογραμμίστηκε η ανάγκη για δημιουργία ευρωπαϊκής στρατηγικής που θα εστιάζει στην σωστή προετοιμασία των νέων εργαζομένων και θα βασίζεται σε ποσοτικούς και ποιοτικούς στόχους. Το κείμενο αυτό δεν πρόσθεσε κάτι περισσότερο σε ότι είχε ήδη ειπωθεί πάνω στο θέμα, αλλά υιοθετήθηκε με στόχο να προτρέψει όλους τους εμπλεκόμενους φορείς να συνεργασθούν και να δώσει άθηση σε άμεσες ενέργειες για την προώθηση του θέματος, καθώς καλούσε²¹:

- το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κοινωνικών υποθέσεων, το Ευρωκοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προχωρήσει σε ενέργειες για:

- Την ενσωμάτωση της εκπαίδευσης και κατάρτισης σε θέματα EAY στις ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση (Employment Guidelines), ως σημαντικό εργαλείο για την βελτίωση της ποιότητας στην εργασία. Πέραν αυτού, τη συμπερίληψη μετρήσιμων και ποιοτικών στόχων²², δίνοντας παράλληλα ευελιξία στα κράτη-μέλη να εφαρμόσουν τις δράσεις τους στο στάδιο εκπαίδευσης και με τον τρόπο που θα επιλέξουν. Για όλες τις παραπάνω ενέργειες, τα κράτη-μέλη θα πρέπει να έχουν προβλέψει ανάλογο προϋπολογισμό.

- Την ανάπτυξη Σχεδίου Δράσης το οποίο να πρωθείται με τη συμβολή και των κοινωνικών εταίρων.
- Την συμμετοχή και ενεργό υποστήριξη στην Ευρωπαϊκή Εβδομάδα για την Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία 2006 - Οι νέοι στην εργασία²³.

- τα κράτη-μέλη και τις υπό ένταξη χώρες και τους κοινωνικούς εταίρους να μελετήσουν τρόπους για να:

- Θέσουν εθνικούς στόχους και υιοθετήσουν αντίστοιχες στρατηγικές με σκοπό την κατάλληλη προετοιμασία των παιδιών και των νέων πριν την είσοδο τους στον εργασιακό βίο.
- Ανταλλάσσουν καλές πρακτικές ενσωμάτωσης της EAY στην εκπαίδευση, μέσω ενός ευρωπαϊκού δικτύου που θα φιλοξενεί εμπειρογνώμονες σε θέματα EAY και σε εκπαιδευτικά θέματα.

- Συμμετάσχουν ενεργά στην Ευρωπαϊκή Εβδομάδα για την ασφάλεια και υγεία στην εργασία 2006 - Οι νέοι στην εργασία.

- τις επερχόμενες προεδρίες της Ιρλανδίας και της Ολλανδίας να αναζητήσουν αποτελεσματικές μεθόδους για να συμβάλλουν στην υλοποίηση των παραπάνω στόχων μέσα στο 2004.

Έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού «Ενσωματώνοντας την EAY στην εκπαίδευση. Καλές πρακτικές στο σχολείο και την επαγγελματική κατάρτιση» (2004)

Το κείμενο αυτό αποτελεί την πρώτη ολοκληρωμένη αποτύπωση της εικόνας που επικρατεί στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. σχετικά με την ένταξη της EAY στην εκπαίδευση. Στην έκθεση περιλαμβάνονται²⁴:

²⁰ Πρακτικά της 2ης συνάντησης της ομάδας εργασίας "Mainstreaming OSH into Education and Training at EU level"- Discussion on a future strategy, Bilbao Agency's experts' group on education and OSH (Second workshop, June 1-2, 2004)

²¹ http://europe.osha.eu.int/good_practice/sectro/osheducation/rome.stm

²² Ενδεικτικά αναφέρεται ένας ποσοτικός στόχος: «Όλοι οι νέοι που θα αποφοιτήσουν από το σχολείο θα πρέπει να έχουν διδαχθεί κατ' ελάχιστο 8 ώρες στο πλαίσιο των κανονικών μαθημάτων τους μέχρι το 2010».

²³ Ο τίτλος της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας διαφοροποιήθηκε αργότερα και τελικά έγινε «Από την αρχή με ασφάλεια».

²⁴ "Mainstreaming OSH into education: good practice in school and vocational education" European Agency for Safety and Health at Work, 2004.

• Μια ευρεία γκάμα παραδειγμάτων καλών πρακτικών, που καλύπτει όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και την επαγγελματική κατάρτιση, εντός και εκτός του σχολείου ή άλλων εκπαιδευτικών χώρων.

• Παρουσίαση και ανάλυση της εφαρμογής ενός μοντέλου ενσωμάτωσης της EAY στην εκπαίδευση.

Από τις παραπάνω ενότητες αξίζει να αναφερθούν ορισμένες από τις καλές πρακτικές που δόθηκαν από τις διάφορες χώρες, όπως αυτές κατατάσσονται σύμφωνα με τα προτεινόμενα μοντέλα ενσωμάτωσης²⁵:

1. Οργανωτική ή ολιστική προσέγγιση

Πρόκειται για μια ολοκληρωμένη στρατηγική ενσωμάτωσης της EAY στο περιβάλλον εργασίας και διδασκαλίας σε σχολεία και άλλους χώρους εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Η προσέγγιση της EAY έχει ένα γενικότερο χαρακτήρα αφού περιλαμβάνει τη φυσική, πνευματική και κοινωνική ευεξία²⁶.

Παραδείγματα εφαρμογής του μοντέλου αυτού είναι:

• Το Βρετανικό πρόγραμμα “National Healthy School Standard”, το οποίο παρέχει μια μέθοδο εθνικής διαπίστευσης για συνεργασίες φορέων υγείας και εκπαίδευσης, υποστηρίζοντας την ευρύτερη δράση “Healthy Schools Program”, βάσει της οποίας τα σχολεία ικανοποιώντας συγκεκριμένες προϋποθέσεις και στόχους ταξινομούνται ως «υγιή σχολεία».

• Η πρωτοβουλία “The Safe School” της Ολλανδίας, η οποία εστιάζει στην ανάπτυξη επικοινωνιακών μεθόδων για την αποτροπή της βίας και την προώθηση της ασφάλειας μέσα και γύρω από τα σχολεία.

• Η ελληνική εθελοντική οργάνωση Φ.Α.Ο.Σ., (Φροντίδα, Αγωγή, Οργάνωση Συμμετοχή) «Φως στην Ασφάλεια του Σχολείου», η οποία δραστηριοποιείται στην ανάπτυξη διαδικασιών για την προώθηση της ασφάλειας στη σχολική καθημερινότητα, μέσω συνεργασιών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, με εστίαση στην κατάλληλη εκπαίδευση των διδασκόντων. Αποτελεί ένα αξιόλογο παράδειγμα για το πώς μια επιτυχημένη συνεργασία μικρού αριθμού φορέων, σε τοπικό επίπεδο, μπορεί να διευρυνθεί σε εθνικό επίπεδο.

• Το σουηδικό μοντέλο σχεδιασμού του εργασιακού και μαθησιακού χώρου στα σχολεία, “School environment round”.

2. Προσέγγιση μέσω του προγράμματος εκπαίδευσης

Προτείνεται η «οριζόντια» συμπερήληψη της EAY, σαν ενότητα, σε περισσότερα από ένα μάθημα (π.χ. στη διδασκαλία της γλώσσας αλλά και σε τεχνολογικά μαθήματα) ή σαν αυτόνομο μάθημα σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης έξεινωντας από το δημοτικό σχολείο.

Το μοντέλο αυτό εφαρμόστηκε στις εξής περιπτώσεις:

• Στο ιταλικό πρόγραμμα “At the safety school”, το οποίο περιλαμβάνει τον ομώνυμο οδηγό διδασκαλίας της EAY και στη συλλογή παραδειγμάτων καλής πρακτικής (“Examples of good practice in primary school”) που συγκεντρώνει μαθησιακό υλικό και διδακτικά εργαλεία, τα οποία έχουν χρησιμοποιηθεί σε εθνικό επίπεδο για την

καλλιέργεια κουλτούρας πρόληψης

• Στην βρετανική πρωτοβουλία SPLAAT (“Safe play at all times”) μέσω της οποίας μια κατασκευαστική εταιρεία παρέχει πόρους, ιδέες και εκπαιδευτικά πακέτα για την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των παιδιών, σχετικά με τους κινδύνους που σχετίζονται με ένα τεχνικό έργο. Με επισκέψεις στο χώρο του εργοταξίου και ασκήσεις κατασκευών στο σχολείο, τα παιδιά μαθαίνουν για τη διαχείριση των κινδύνων.

• Στο πρόγραμμα “Ar and Mi at school / New kids on the job” της Ιταλίας, όπου δημιουργήθηκε εκπαιδευτικό υλικό που απευθύνεται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και περιλαμβάνει διδακτικές μεθόδους με χαρακτηριστικό την ενεργό συμμετοχή των μαθητών.

3. Προσέγγιση με εστίαση στο χώρο εργασίας

Στην περίπτωση αυτή, τίθεται στο επίκεντρο της διδασκαλίας της EAY η πραγματικότητα της εργασιακής ζωής, σε όσο γίνεται πιο πρώιμο στάδιο εκπαίδευσης και κατά προτίμηση ανά κλάδο δραστηριότητας.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα εφαρμογής περιλαμβάνουν:

• Τον ιρλανδικό κώδικα πρακτικής “Preventing accidents to children and young persons in agriculture”, ο οποίος συνοδεύεται από αντίστοιχο διδακτικό υλικό για μαθητές και διδάσκοντες, ειδικά για εργασίες που γίνονται σε μία φάρμα.

• Το πρόγραμμα “Synergie” από τη Γαλλία, το οποίο αποτελεί προϊόν συνεργασίας ιδιωτικών και δημόσιων φορέων. Μαθητές ή γενικότερα σπουδαστές αναλαμβάνουν να συμβάλλουν στη βελτίωση των συνθηκών ασφάλειας και υγείας σε μια επιχείρηση, όπου απασχολούνται με πραγματικούς όρους εργασίας, ώστε να αντιμετωπίσουν στην πράξη και στοχευμένα την έννοια της πρόληψης των κινδύνων. Το πρόγραμμα έχει εφαρμοσθεί σε βιομηχανίες επεξεργασίας ξύλου, σε κατασκευαστικά και τεχνικά έργα, σε επιχειρήσεις σχεδίασης, σε αυτοκινητοβιομηχανίες και σε βιομηχανίες επεξεργασίας μετάλλου.

• Το γερμανικό πρόγραμμα “Young people want to live safely”, το οποίο στοχεύει στην ενσωμάτωση της EAY σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης με έναν ελκυστικό για τους μαθητές τρόπο. Οργανώνεται σε επήσια βάση ένας διαγωνισμός πάνω σε διάφορα θεματικά πεδία της EAY (ηλεκτρισμός, θόρυβος, επικίνδυνες ουσίες, μυοσκελετικά, εργασία σε Η/Υ), με αξιόλογα βραβεία και διασκεδαστικές παρουσιάσεις. Είναι αξιοσημείωτο ότι το πρόγραμμα αυτό εφαρμόζεται από το 1972 κι έχουν λάβει μέρος πάνω από 6 εκατομμύρια συμμετέχοντες.

Από την όλη θεώρηση του θέματος προέκυψαν τα παρακάτω κρίσιμα στοιχεία επιτυχίας για τη διαδικασία:

²⁵ www.yapkp.gr

²⁶ “Mainstreaming occupational safety and health into education”, Facts 52, EASHW, 2004

- σύνδεση του περιεχομένου της διδασκαλίας με την καθημερινή ζωή των παιδιών ή την εργασιακή ζωή των νέων
- διαδραστικές μέθοδοι μάθησης
- ευέλικτο υλικό διδασκαλίας
- αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της διδασκαλίας
- ενεργή συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων
- νομοθεσία, πρότυπα
- ανάπτυξη κουλτούρας πρόληψης σε μόνιμη και συνεχή βάση.

Το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Νεολαία (2005)

Κατά το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2005 εγκρίθηκε Το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Νεολαία στο πλαίσιο της «αναζωογόνησης της στρατηγικής της Λισσαβόνας». Οι στόχοι της Στρατηγικής όπως αναφέρθηκαν παραπάνω, συνεχίζουν να συνιστούν επιδίωξη για τα κράτη-μέλη, ενώ συγχρόνως τονίζεται ότι η ασφάλεια και η υγεία αποτελούν στοιχεία της ατζέντας για τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας για τους νέους. Αναγνωρίζεται, επίσης, ότι η εκπαίδευση και η κατάρτιση σχετικά με την ΕΑΥ, πριν από την έναρξη του εργασιακού βίου είναι απαραίτητο κεφάλαιο της προετοιμασίας των νέων για την εργασία, ενώ παράλληλα η ΕΑΥ θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στην ατζέντα της δια βίου μάθησης.

Παρότι το συγκεκριμένο κείμενο δεν πρόσθεσε νέα ζητούμενα για τα κράτη-μέλη, ωστόσο είναι σημαντικό το γεγονός ότι περιείχε ειδική μνεία για το συνδυασμό της ΕΑΥ με την εκπαίδευση.

Ευρωπαϊκή Εβδομάδα για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία 2006 - «Από την αρχή με ασφάλεια»

Εξέλιξη των προηγούμενων ενεργειών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αποτελεί η εκστρατεία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, Ευρωπαϊκή Εβδομάδα 2006 «Από την αρχή με ασφάλεια» (23-27 Οκτωβρίου), η οποία είναι αφιερωμένη στην επαγγελματική ασφάλεια και υγεία των νέων. Η ετήσια αυτή εκστρατεία έχει φέτος σαν έναυσμα το μεγάλο αριθμό νέων εργαζομένων που συνήθως δεν έχουν λάβει έγκαιρα κατάλληλη εκπαίδευση, καθώς και το υψηλό ποσοστό απυχημάτων και προβλημάτων υγείας που καταγράφονται στις ηλικίες 18-22 ετών. Οι δράσεις του Οργανισμού (εκδηλώσεις, έντυπο ενημερωτικό υλικό, διαγωνισμός βίντεο, απονομή βραβείων καλής πρακτικής) και των χωρών μελών (ενημερωτικές εκδηλώσεις, ειδικές ιστοσελίδες στο διαδίκτυο, έντυπο και ηλεκτρονικής μορφής υλικό) αναφέρονται τόσο στους χώρους εργασίας (εργοδότες, νέους εργαζόμενους), όσο και στον εκπαιδευτικό

τομέα (σχολεία, σχολές, κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης, εκπαιδευτικά ιδρύματα κ.λπ.)²⁷.

Η μέχρι σήμερα πορεία του θέματος σε ευρωπαϊκό επίπεδο καταδεικνύει το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που υπάρχει γι' αυτό. Είναι φανερό ότι γίνεται μια συστηματική προσπάθεια για την προώθηση της εισαγωγής της ΕΑΥ στην εκπαίδευση, η οποία διαρθρώνεται τόσο σε επίπεδο στοχοθεσίας και οργάνωσης, μέσω της Στρατηγικής για την ΕΑΥ 2007-2012 και άλλων επίσημων κειμένων, όσο και σε επίπεδο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης όλων των εμπλεκόμενων μερών.

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στρέφει πλέον το ενδιαφέρον της στη συμπερίληψη των θεμάτων ΕΑΥ σε όσο γίνεται περισσότερα χρηματοδοτικά προγράμματά της, που αφορούν την εκπαίδευση και την κατάρτιση²⁸, προκειμένου να συμβάλλει και με οικονομικούς πόρους στην προσπάθεια των χωρών-μελών να εναρμονισθούν με τις σχετικές απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την ΕΑΥ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της τάσης, αποτελεί το πρόγραμμα European Network Education and Training in Occupational Safety and Health (ENETOSH) το οποίο ανήκει στην κατηγορία προγραμμάτων Leonardo da Vinci 2000-2006 και συντονίζεται από το γερμανικό Ινστιτούτο BG Institute Work and Health. Σκοπός του προγράμματος είναι η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικτύου που θα φέρει κοντά τους ειδικούς της ΕΑΥ με αυτούς του εκπαιδευτικού χώρου, προκειμένου να συνδυάσουν τις γνώσεις τους και να αξιοποιήσουν την ήδη υπάρχουσα εμπειρία στον ευρωπαϊκό χώρο²⁹.

Με δεδομένο τις παραπάνω σημαντικές εξελίξεις που καταγράφονται σε επίπεδο Ε.Ε., αλλά και τις πραγματικές ανάγκες των εργαζομένων, καθίσταται αναγκαίο, πλέον, και η χώρα μας να ξεκινήσει μια οργανωμένη και συστηματική προσπάθεια ώστε να εισαγάγει τα θέματα της ΕΑΥ στην εκπαίδευση, αξιοποιώντας τις πολλαπλές δυνατότητες που παρέχονται από την ευρωπαϊκή εμπειρία. □

Πηγές

Επίσημα κείμενα

- 1 “Guideline document on the need for a global early education and training strategy to ensure better workplace conditions”, Luxemburg Consultative Committee for Health and Safety, 1998.
- 2 “The Lisbon European council - An agenda of economic and social renewal for Europe” Doc/00/7, 2000.
- 3 «Προσαρμογή στις αλλαγές της εργασίας και της κοινωνίας : μια νέα κοινοτική στρατηγική υγείας και ασφάλειας 2002-2006». Ανακοίνωση της Επιτροπής, COM(2002) 118 τελικό.
- 4 «Μια νέα κοινοτική στρατηγική υγείας και ασφάλειας στην εργασία (2002-2006)». Ψήφισμα του Συμβουλίου της 3ης Ιουνίου 2002, (2002/C 161/01).
- 5 “Rome Declaration on mainstreaming occupational

²⁷ <http://ew2006.osha.eu.int/>

²⁸ Τα διαθέσιμα, μέχρι σήμερα, προγράμματα παρότι δεν εξειδικεύονται αποκλειστικά στην παροχή εκπαίδευσης πάνω στα θέματα ΕΑΥ, ωστόσο παρέχουν δυνατότητες για χρηματοδότηση σχετικής κατάρτισης σε διάφορους τομείς δραστηριότητας. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι:

- Socrates: Χρηματοδοτεί συνεργασίες και εταιρικές σχέσεις σε όλους τους τομείς εκπαίδευσης, παρέχει υποτροφίες για σπουδές ή εκπαιδευτικά σεμινάρια και υποστηρίζει την απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας.
- Leonardo da Vinci: Εστιάζει σε δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης οι οποίες ανταποκρίνονται στη ζήτηση της αγοράς για νέες δεξιότητες.

²⁹ <http://www.enetosh.net>

safety and health into education and training", 2003.

Συνέδρια

[1] "Conference on the teaching of OSH", (ILO), Milan, Italy, 1972.

[2] "European conference on health and safety at school", Dutch center for health promotion and health education/Commission of the European Communities, 1992.

[3] "Education and training policies in OSH and Ergonomics", (Directorate of Labour Inspectorate-Norway, ILO, WHO), 1982.

Σεμινάρια

[1] "Health and safety at work in technical and vocational training"-1st international seminar, (International Social Security Association, ISSA), Strasbourg, 2001

[2] "Learning about OSH", (European Agency for Safety and Health at Work), 2002.

[3] "Mainstreaming occupational safety and health into education - The workers of tomorrow", (Italian EC presidency), Rome, 2003.

Εκθέσεις - Πρακτικά ομάδων εργασίας

[1] "Mainstreaming occupational safety and health into education. Good practice in school and vocational education",

EASHW, 2004.

[2] "Mainstreaming OSH into Education and Training at EU level"- Discussion on a future strategy, Bilbao Agency's experts' group on education and OSH (First workshop, May 26-27, 2003)

[3] "Mainstreaming OSH into Education and Training at EU level"- Discussion on a future strategy, Bilbao Agency's experts' group on education and OSH (Second workshop, June 1-2, 2004)

Άρθρα

[1] Forum 8 - Learning about occupational safety and health, EASHW, 2002.

[2] Issue 52 - Mainstreaming occupational safety and health into education, EASHW, 2004.

Internet

[1] <http://agency.osha.eu.int/sector/education>

[2] <http://www.enetosh.net>

[3] <http://www.ivss-seminar.org/>

[4] <http://www.cedefop.europa.eu/>

[5] <http://www.yapkp.gr>

[6] <http://ew2006.osha.eu.int/>

[7] <http://www.hse.gov.uk/aboutus/europe/euronews/august2006/oshstrategy.htm>

Οι πρωτοβουλίες της ΦΑΟΣ για ευαισθητοποίηση και δράσεις βελτίωσης της καθημερινής ασφάλειας στο σχολικό περιβάλλον

των: **N. Σαραφόπουλου⁽¹⁾, K. Βάρου⁽²⁾, N. Λέφα⁽²⁾, Δ. Μεσσάρη⁽³⁾, Π. Σιακοβέλη⁽³⁾ και I. Μοναχού⁽⁴⁾**

1. Από την αρχή με ασφάλεια

Η εθελοντική Ένωση ΦΑΟΣ (Φροντίδα, Αγωγή, Οργάνωση, Συμμετοχή), από την ομηρική λέξη που σημαίνει Φως, δραστηριοποιείται με επιτυχία τα τελευταία χρόνια σε δράσεις διασφάλισης της υγείας και προστασίας των μαθητών και της αναβάθμισης του σχολικού περιβάλλοντος στο νομό Αχαΐας.

Τον Οκτώβριο του 2000, κατά τη διάρκεια ημερίδας στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας Υγείας και Ασφάλειας, προτάθηκε [1] η εισαγωγή πιλοτικού προγράμματος δράσεων πρόληψης κινδύνων και απυχημάτων στα Γυμνάσια του ν. Αχαΐας.

Κύριος στόχος των δράσεων ήταν η διασφάλιση της υγείας και της προστασίας των μαθητών στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία, στο ευρύτερο σχολικό περιβάλλον. Βασική επιδώξη ήταν αφενός να υπάρξουν πληρέστερες διαδικασίες ελέγχου των σχολικών συγκροτημάτων (κτιριολογική ασφάλεια, «φιλικές» αυλές, ασφαλείς κυκλοφοριακές προσβάσεις) και αφετέρου να διαμορφωθεί συνείδηση ασφάλειας κατά την υλοποίηση των ενοτήτων του εκπαιδευτικού προγράμματος (το καλό παράδειγμα στα εργαστήρια ή τα θεωρητικά μαθήματα χημεί-

ας, φυσικής, σωματικής αγωγής, οικιακής οικονομίας κ.α.).

Το καινοτομικό (οργανωτικά) στοιχείο των δράσεων ήταν ότι στην πρώτη φάση πρωθυπουργός από:

- τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης v. Αχαΐας (Τμ. Αγωγής Υγείας και Περιβαλλοντικής Εκπ/σης)

- το Κέντρο Πρόληψης Επαγγελματικών Κινδύνων Δυτ. Ελλάδος και

- το Σύνδεσμο Βιομηχανιών Πελ/σου & Δυτ. Ελλάδος με την TITAN A.E.

Κατ' αυτό τον τρόπο εξασφαλίζονταν ένα πολύ πλατύ μέτωπο όλης της κοινωνίας προς την κοινή κατεύθυνση στόχων και αξιοποιούνταν όλες οι δυνάμεις ειδικής γνώσης, αλλά και οι δυνατότητες οικονομικής ενίσχυσης.

2. Τα πρώτα βήματα δράσεων (2001-03)

Οι κοινές δράσεις του παραπάνω άτυπου «δικτύου» και των φορέων που το πλαισίωσαν ξεκίνησαν το χειμώνα του 2000 [2] και συνεχίζονται με συγκεκριμένο προγραμματισμό. Επειδή αυτές οι δράσεις δεν ήταν συνήθεις στην Ελλάδα ακολουθήθηκε μια μεθοδολογία σταδιακών βημάτων τα οποία περιλαμβάνουν:

(1) Ο κος Ν. Σαραφόπουλος είναι δ/ντης του ΚΕΠΕΚ Δυτ. Ελλάδας, Ηπείρου και Ιόνιων Νησιών.

(2) Οι κυρίες Κ. Βάρου, Ν. Λέφα είναι προϊστάμενοι «Αγωγής Υγείας» Β'βάθμιας και Α'βάθμιας Εκπαίδευσης v. Αχαΐας, αντίστοιχα.

(3) Ο κος Δ. Μεσσάρης και η κα Π. Σιακοβέλη είναι προϊστάμενοι «Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης» Β'βάθμιας και Α'βάθμιας Εκπαίδευσης v. Αχαΐας, αντίστοιχα.

(4) Ο κος Ι. Μοναχός είναι δ/ντης του εργοστασίου της TITAN A.E. στο Δρέπανο Πατρών.

ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ											
2.1	<p>2.1.1 Διαθέτετε στοιχεία σταθερότητας, στέρεότητας και αντοχής των κτιρίων</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table>	ΝΑΙ		ΟΧΙ							
ΝΑΙ											
ΟΧΙ											
	<p>2.1.2 Υπάρχει επανέλεγχος ανά χρονικά διαστήματα ή μετά π.χ. σεισμό.</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table>	ΝΑΙ		ΟΧΙ							
ΝΑΙ											
ΟΧΙ											
	<p>2.2.1 Υπάρχει Λεβητοστάσιο</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table>	ΝΑΙ		ΟΧΙ							
ΝΑΙ											
ΟΧΙ											
2.2	<p>2.2.2 ΑΝ ΝΑΙ ΠΟΥ:</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΜΕΣΑ</td><td></td></tr> <tr><td>ΕΞΩ</td><td></td></tr> </table>	ΜΕΣΑ		ΕΞΩ							
ΜΕΣΑ											
ΕΞΩ											
	<p>2.2.3 Υπάρχει πρόσβαση μαθητών</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table>	ΝΑΙ		ΟΧΙ							
ΝΑΙ											
ΟΧΙ											
	<p>2.2.4 Γίνεται συντήρηση</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table>	ΝΑΙ		ΟΧΙ							
ΝΑΙ											
ΟΧΙ											
	<p>2.2.5 Κάθε πότε:</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟ</td><td></td></tr> <tr><td>ΚΑΘΕ ΕΞΑΜΗΝΟ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΠΟΤΕ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΣΤΑΝΙΑ</td><td></td></tr> <tr><td>ΠΟΤΕ</td><td></td></tr> </table>	ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟ		ΚΑΘΕ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΟΠΟΤΕ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ		ΣΤΑΝΙΑ		ΠΟΤΕ	
ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟ											
ΚΑΘΕ ΕΞΑΜΗΝΟ											
ΟΠΟΤΕ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ											
ΣΤΑΝΙΑ											
ΠΟΤΕ											
2.3	<p>2.2.6 Πότε έγινε τέλευταία (ΣΕ ΜΗΝΕΣ)</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td></td><td></td></tr> </table>										
	<p>2.3.1 Οι διάδρομοι κυκλοφορίας και ίδροι κινδύνου είναι επαρκείς,</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table>	ΝΑΙ		ΟΧΙ							
ΝΑΙ											
ΟΧΙ											
	<p>είναι ελεύθεροι,</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table>	ΝΑΙ		ΟΧΙ							
ΝΑΙ											
ΟΧΙ											

ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ					
3.1	<p>3.1.1 Διαθέτετε μικρό φαρμακείο:</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table>	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
ΝΑΙ					
ΟΧΙ					
	<p>3.2.1 Τα θρανία και καρέκλες είναι σε καλή κατάσταση.</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table>	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
ΝΑΙ					
ΟΧΙ					
	<p>3.2.2 Τα φθιρόμενα αντικαθίστανται;</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table> <p>Πάσις Σε πόσο χρόνο;</p>	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
ΝΑΙ					
ΟΧΙ					
	<p>3.2.3 Στην προμήθεια θρανίων-καρέκλων μελετάται ο "εργονομικός" σχεδιασμός</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table>	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
ΝΑΙ					
ΟΧΙ					
	<p>3.2.4 Έχουν στρογγυλεύεμενά άκρα;</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table>	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
ΝΑΙ					
ΟΧΙ					
3.3	<p>3.3.1 Η ηλεκτρική εγκατάσταση είναι βεβαιωμένα (και από ποιον) ασφαλής;</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table> <p>Από ποιον,</p>	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
ΝΑΙ					
ΟΧΙ					
	<p>3.3.2 Επαναλέγχεται</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table> <p>Κάθε πότε: Από ποιον,</p>	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
ΝΑΙ					
ΟΧΙ					
	<p>3.3.3 Τηρούνται σχολαστικά οι όροι των κανονισμών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων.</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table>	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
ΝΑΙ					
ΟΧΙ					
	<p>3.3.4 Όλοι οι πίνακες είναι κλειστοί, στεγανοί, γειωμένοι</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table>	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
ΝΑΙ					
ΟΧΙ					
	<p>3.3.5 Διαθέτουν αντιπλεκτροπλήξιακό αυτόματο (ρελέ)</p> <table border="1" style="margin-left: 10px;"> <tr><td>ΝΑΙ</td><td></td></tr> <tr><td>ΟΧΙ</td><td></td></tr> </table>	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
ΝΑΙ					
ΟΧΙ					

Δύο ενδεικτικές σελίδες 14ούλιου διαγνωστικού ερωτηματολογίου της ΦΑΟΣ

- τη συγκρότηση της συντονιστικής ομάδας των φορέων και τον καθορισμό των οργανωτικών θεμάτων
- **ημερίδα (4 Απριλίου 2001)** για τον εντοπισμό των στόχων και προτεραιοτήτων
- συμπλήρωση ειδικού (διαγνωστικού) ερωτηματολογίου, από όλους τους Δ/ντες Γυμνασίων (Ιούνιος 2001)
- **πρόγραμμα ποιοτικής αξιολόγησης των θεμάτων ασφάλειας σε 13 σχολικά συγκροτήματα** (Ιούνιος - Ιούλιος 2001)
- εκπαίδευση ενός βασικού πυρήνα (14) καθηγητών στην υγεία - ασφάλεια στη σχολική πράξη (Σεπτέμβριος 2001)
- **ημερίδα (22 Οκτωβρίου 2001)** όλων των Δ/ντων Γυμνασίων και μερικών Λυκείων (65) για εκτίμηση των δράσεων των μηνών Ιουνίου - Ιουλίου 2001 και νέες προτεραιότητες
- **εκπαίδευση (7 Νοεμβρίου 2001)** περίπου 120 καθηγητών, μετά την εκπαίδευση (Σεπτέμβριος 2001) του πυρήνα των 14 καθηγητών, ώστε να δράσουν πολλαπλασιαστικά και να αποτελέσουν τους συνδέσμους θεμάτων ασφάλειας στα Γυμνάσια
- **ανοικτή εκδήλωση (5 Δεκεμβρίου 2001)** προς την τοπική κοινωνία και τις ενώσεις και φορείς για κοινές δράσεις. Όλη η προσπάθεια τέθηκε υπό την αιγίδα του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πατρών και αποφασίσθηκε η επέκταση του Προγράμματος και στα Δημοτικά Σχολεία του νομού Αχαΐας.
- ο οργανωτικό σχήμα των φορέων που στηρίζουν τις δράσεις αποκτά (22-03-02) υπόσταση ως **'Ένωση ΦΑΟΣ** με Πρόεδρο τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πατρών κο Νικόλαο Ζούμπο
- υλοποιούνται από μαθητές των Γυμνασίων δράσεις υγείας - ασφάλειας, στα πλαίσια των προγραμμάτων «Αγωγή Υγείας» και «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» των σχολείων τους. Εκτίμηση των αποτελεσμάτων με το τέλος της σχολικής χρονιάς (2001-2002), μετά από πολλές κοινές συνεδριάσεις των εμπλεκομένων
- συναντήσεις εργασίας (04/02/02 και 19/06/02) με

τους Δ/ντες Γυμνασίων και Λυκείων σχολικών συγκροτημάτων στα οποία πραγματοποιήθηκε έρευνα καταγραφής προβλημάτων [3,4]. **Πρόγραμμα χορηγιών από ΣΕΒ** (ανακοινώθηκαν 01-04-02 / 11 εταιρίες Πατρών και 3 Αιγαίου) για αποκαταστάσεις κτιριακών προβλημάτων που υλοποιήθηκαν καλοκαίρι 2002 και έγινε συνολικός απολογισμός τέλος Σεπτεμβρίου 2002.

- συνεργασίες με ΟΣΚ, Δήμους, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, για την κατασκευή και συντήρηση σχολικών κτηρίων, με σκοπό την αναβάθμιση του σχολικού περιβάλλοντος.

Η δράση της ΦΑΟΣ είναι ενισχυτική, δεν έχει στόχο την υποκατάσταση των θεσμικών αρμοδιοτήτων.

Με την έναρξη της σχολικής χρονιάς 2002 - 2003 προκρίθηκαν δράσεις:

- Σχεδιασμού κύκλου επανεκπαίδευσης των καθηγητών (και στις πρώτες Βοήθειες, δύο τμήματα καθηγητών 29/3 και 17/5/2003) .
- Μεθοδικότερη ενεργοποίηση του κεντρικού πυρήνα των καθηγητών (τεχνικές υποκίνησης, ενίσχυση δράσεων, στήριξη με υλικό και εκδόσεις, δημιουργία βασικής βιβλιοθήκης, στοχευμένες ενέργειες «ομογενοποίησης» και «δοκιμασίας» της Ομάδας (επισκέψεις, σεμινάρια κτλ). **Δόμηση πιλοτικού προγράμματος και υλικού εκπαίδευ-**

Το Δ.Σ. της ΦΑΟΣ (εκλογές 29-6-2004). Από αριστερά: Σαραφόπουλος Ν., Μεσσάρης Δ., Βάρου Κ., Χατζηθεοδώρου Χ. (Πρόεδρος, Πρύτανης Παν/μιου Πατρών), Μοναχός Ι., Λέφα Ν. και Σακοβέλη.

σης στην ασφάλεια («βαλίτσα» ασφάλειας).

• Σύνδεση με την Δ/νση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με συγκεκριμένο πλαίσιο συνεργασιών. Επιλογή «μάχιμου» πυρήνα δασκάλων και δικτύου πολλαπλασιαστών. **Εκπαίδευση (30) δάσκαλων** στην αντίληψη της ασφάλειας, πρόληψη των παιδικών ατυχημάτων, κυκλοφοριακή αγωγή [5,6], έλεγχο του δομημένου σχολικού περιβάλλοντος κτλ, σε σύνδεση με τα Γραφεία «Αγωγή Υγείας» και «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» (13-03-2003) [7].

• Ενίσχυση ευέλικτων και παιδαγωγικού χαρακτήρα δράσεων. Δημιουργία βοηθητικών εργαλείων και πληροφοριακού υλικού (Κέντρο Περιβάλλοντος Κλειτορίας, Χειμώνας 2002).

• Διεύρυνση των κοινωνικών συμμαχιών. Πραγματοποίηση σχετικής ημερίδας (21 Νοεμβρίου 2002). Ένταξη στις δράσεις της ΦΑΟΣ των Ενώσεων Γονέων, των κοινωνικών και επιστημονικών συλλόγων. Αξιοποίηση της Πανεπιστημιακής Κοινότητας.

• Ενίσχυση της ενημέρωσης για την αντισεισιμική προστασία των σχολικών μονάδων (Εκδήλωση 18/19-3-2003, Πάτρα) κ.λπ. [8].

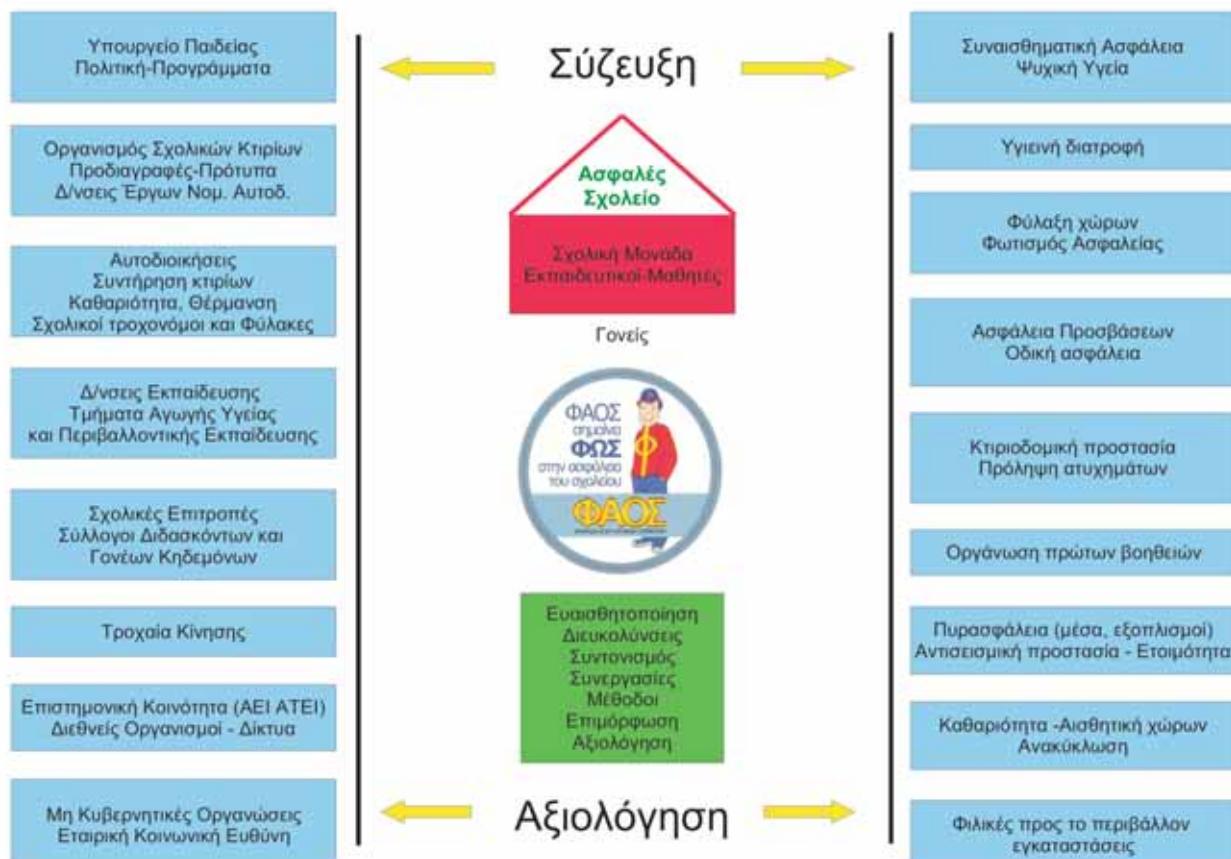
3. Αναγνώριση των πρωτοβουλιών της ΦΑΟΣ

Στις 9 με 11 Δεκεμβρίου 2003 στο Belo Horizonte της Βραζιλίας, κατά την 3η ετήσια Διεθνή Σύνοδο για το

Παγκόσμιο Σύμφωνο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών - ΟΗΕ (3rd International Global Compact Learning Forum Meeting), **παρουσίασθηκαν οι πρωτοβουλίες της ΦΑΟΣ**, ως βέλτιστο παράδειγμα τοπικής συμμετοχικής συνεργασίας για την προώθηση της υγείας και ασφάλειας στα σχολεία (Partnership building). Η επιλογή της παρουσίασης των πρωτοβουλιών της ΦΑΟΣ, μέσω της TITAN AE, που συμμετέχει στο Οικουμενικό Σύμφωνο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη συνιστά σημαντική - εθνική πλέον - διάκριση.

Οι περίπου 500 Σύνεδροι απ' όλο τον κόσμο (εμπειρογνώμονες, εκπρόσωποι διεθνών οργανισμών, κυβερνητικών και μη οργανώσεων, εταιριών κ.λπ.) έδειξαν ενδιαφέρον για τις πρωτοβουλίες της ΦΑΟΣ προς:

- βελτίωση των συνθηκών μέσα στα σχολεία
- ελαχιστοποίηση των κινδύνων για ατυχήματα
- εκπαίδευση των καθηγητών, δασκάλων και γονέων στο πεδίο της υγειεινής και ασφάλειας
- αναγνώριση και πολλαπλασιασμό των καλών πρακτικών αναβάθμισης του σχολικού περιβάλλοντος
- ευαισθητοποίηση των μαθητών που λειτουργούν ως φορείς διάδοσης των θετικών μηνυμάτων
- δημιουργία «γέφυρας» συνεργασίας μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων
- ενημέρωση επιχειρήσεων για τομείς δράσεων κοινωνικής υπευθυνότητας
- κ.λπ.

Η ΦΑΟΣ ως καταλύτης στη σύζευξη ρόλων και στόχων αναβάθμισης του σχολικού περιβάλλοντος (σύνθεση Ν.Σ.)

Παράλληλα το 2004, σε Έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία [9,10,11] περιλαμβάνονται 36 παραδείγματα καλής πρακτικής στο χώρο της εκπαίδευσης. Η ΦΑΟΣ αναφέρεται στην ενότητα «ολιστικές προσεγγίσεις», ως περίπτωση ανάπτυξης ολοκληρωμένων διαδικασιών για την εκτίμηση της ασφάλειας στην καθημερινή σχολική εκπαίδευση και στο ευρύτερο σχολικό περιβάλλον, μέσω της προώθησης της συνεργασίας μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων φορέων.

4. Η συνέχεια των βημάτων της ΦΑΟΣ (2004-2006)

Κατόπιν της αξιολόγησης των πρώτων βημάτων της ΦΑΟΣ, πραγματοποιήθηκαν μια σειρά συμπληρωματικές δράσεις (από το σχολικό έτος 2003-2004), όπως:

- **Γραπτή αξιολόγηση** από τους Διευθυντές των 13 σχολικών μονάδων στα οποία έγινε η καταγραφή και αποκάτασταση των ανασφαλών καταστάσεων, καθώς και η εκτίμησή τους για την ποσοστιαία μεταβολή των ατυχημάτων

• Εκπονήθηκε από τους καθηγητές - μέλη του πυρήνα της ΦΑΟΣ, πρόγραμμα το οποίο εφαρμόσθηκε σε 10 Γυμνάσια του νομού

• Σε συνεργασία με το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης της Κίνησης «Πρόταση» (ΚΔΑ) πραγματοποιήθηκε το **πρόγραμμα με τίτλο «Γνωρίζω- Συμμετέχω - Κινητοποιούμαι για την ασφάλεια μου»** σε 10 Γυμνάσια του νομού (και εφ' εξής σε ισάριθμα κατ' έτος) [12].

• Σε συνεργασία με το Τμήμα Νοσηλευτικής του ΑΤΕΙ Πατρών υλοποιήθηκε το πρόγραμμα **του σχολικού νοσηλευτή** (εμβολιασμοί, φαρμακεία, πρώτες βοήθειες, ανασφαλείς καταστάσεις) σε τέσσερα σχολικά συγκροτήματα (και εφ' εξής σε ισάριθμα κατ' έτος) [15].

• Κατόπιν αιτήματος των Τμημάτων Αγωγής Υγείας της Α' Βάθμιας και της Β' Βάθμιας Εκπαίδευσης έγινε προμήθεια αρχικών είκοσι τεσσάρων, πλήρως εξοπλισμένων **φαρμακείων**, τα οποία τοποθετήθηκαν σε ισάριθμα σχολεία της Α' Βάθμιας και Β' Βάθμιας εκπαίδευσης (συν επτά φαρμακεία το επόμενο έτος)

• Σε συνεργασία με τα Τμήματα Αγωγής Υγείας και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Α' Βάθμιας Εκπαίδευσης δημιουργήθηκαν **τέσσερις ομάδες εκπαιδευτικών** με το εξής περιεχόμενο εργασίας: α) καταγραφή κτιριακών υποδομών σε 15 μονάδες, β) παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού (προς έκδοση), γ) διαμόρφωση πλαισίου καλών πρακτικών και δ) ευαισθητοποίηση σχολικής κοινότητας και μαθητών. [13,14]

Παράλληλα, με αφορμή τη Γενική Συνέλευση της ΦΑΟΣ (29-06-2004) και την εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου, με Πρόεδρο τον (νέο) Πρύτανη κ. Χρήστο Χατζηθεοδώρου, πραγματοποιήθηκε απολογισμός των δράσεων και η διαμόρφωση «**επιχειρησιακού σχεδίου** ενεργειών για την επόμενη τριετία, με άξονες:

• την ενεργοποίηση των Πυρήνων Εκπαιδευτικών (πολλαπλασιαστική δράση), μέσω κατανομής των ρόλων και αξιοποίηση του δυναμισμού τους

• **το άνοιγμα προς τους γονείς και κηδεμόνες** (πραγματοποίηση δύο εκδηλώσεων, 20-10-2004 και 18-04-2005, με θέμα «Οι γονείς μαζί με την ΦΑΟΣ για τη μείωση των ατυχημάτων στα σχολεία»)

Για ηλικίες 10-15 ετών

- 1. Με το ποδήλατο σου:**
  - α. Οδήγος προσεκτικά εφαρμόζοντας τους κανονισμούς
  - β. Μπροστά να κυκλοφορεί ανθρώπος από αυτοκίνητα
  - γ. Μπροστά να κινείσαι στην Εθνική οδό
- 2. Κρέμει και πέτρουν κερανιά, τι κάνεις;**
  - α. Κρέμεσαι κάπου από τον δέντρο ή ανάλογα την αμφιβλήλα
  - β. Μετανιώσεις σε ένα σπίτι
  - γ. Ρυπάζεις κάποιον τι να κάνεις
- 3. Άν στης σου πάλαια φωτιά:**
  - α. Μένεις μέσα στο σπίτι μέχι να τη σβίνεις
  - β. Φέρεις χρήματα για να μην κάψεις, δεν παίρνεις τίποτα μάζι σου και δεν μπαίνεις στα σαουνάρια
  - γ. Φωτίζεις 'Βούρτσα'
- 4. Άν γίνει αστυνομία:**
  - α. Μένεις είμι από το σπίτι σου αν έριξα έμμα
  - β. και στην μέσα σου κάπια από το τραπέζι ή έσων σου έχουν παι οι γονείς σου
  - γ. Τρέχεις στη σκάλα για να θηγυρίσεις έμμα
- 5. Άλλοι ήρεμοι έχουν καλάθια στοκερασενιανού γεύματος:**
  - α. Το φέρεις με τα γέρια σου και το διδύμει στην ακρη
  - β. Δες σε ένα άλλο παιδί να το διδάσκει σημερινή γέρη
- 6. Όποιο μερίδιο θα γίνει πλεκτρολόγος, δρώνει από τώρα τα μαδαίνια:**
  - α. Αν κρέμεται με πρίζη με το καρστόδι μου την φτάνω
  - β. Αν για πλεκτρολόγη συσκευή, θα δούλευει, θα την επονεύσω
  - γ. Με το πλεκτρολόγιο ρούμα αποχλείται μάγνηση ειδικού πλεκτρολόγου
- 7. Όποιος είναι να διασκεδάζει έναν δρόμο από μάλιστα:**
  - α. Το κάνεις, απορρούγεις, επιβίβαιος τα αυτοκίνητα
  - β. Περιμένεις το πρόσωπο των πεζών και προσεγγίζεις για άλλα σχήματα
  - γ. Περνάς στάθμα από περικοπέμενα αυτοκίνητα
- 8. Όποιος επιδιέπειρε με το αυτοκίνητό μας:**
  - α. Χρηματοδοτείς πάντης ζώνης ασφαλούς όπου και την καδύναστε
  - β. Δεν γρεζίζεται ζώνης ασφαλούς στο ποιδί
  - γ. Δεν γρεζίζεται ζώνης ασφαλούς μέσα στην πόλη

Τμήμα 4οείδου Ερωτηματολογίου του Η. Τσαμουσόπουλου, από την εκδήλωση 20-10-2004 «Οι γονείς μαζί με την ΦΑΟΣ για την μείωση των ατυχημάτων στα σχολεία»

• άνοιγμα προς την ευρύτερη **ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ** (συμμετοχή στις πολυεκδηλώσεις 21-11-04 και 20-11-2005 του Money Show Δυτικής Ελλάδας, συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση (σχολικοί τροχονόμοι και φύλακες) κ.λπ. [16].

- **έκδοση** τρίπτυχου φυλλαδίου της ΦΑΟΣ και αυτοκόλλητων σημάτων, έκδοση βοηθητικού εκπαιδευτικού υλικού, διαγωνισμοί αφίσας και καλών παραδειγμάτων σχολικών μονάδων (και βράβευση τους),
- δημιουργία τράπεζας δεδομένων για τα ατυχήματα στα σχολεία και αξιοποίηση των στοιχείων προς προληπτικά μηνύματα [17 έως και 21].

Τη **συνολική εκτίμηση** των προηγούμενων δράσεων προς νέες συμμαχίες και κατευθύνσεις (**Εκδήλωση 28-6-2006**, στην οποία παρουσιάσθηκαν: α) οι δράσεις της Α' θμιας και Β' θμιας Εκπαίδευσης σε συνεργασία με τη ΦΑΟΣ (156 προγράμματα σωρευτικά), β) οι ενέργειες για το Σχολικό Νοσηλευτή με το ΑΤΕΙ Πατρών, γ) οι δραστηριότητες του προγράμματος του Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης της Κίνησης «ΠΡΟΤΑΣΗ» και δ) η κατάρτιση στις Α' βοήθειες από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό, περίπου 60 εκπαιδευτικών.

Υπόδειγμα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και Υγεία [9a], με βάση το οικολογικό-ολιστικό πρότυπο των σχολείων που προάγουν την υγεία και ασφάλεια

κό παράδειγμα κοινής δράσης διαφορετικών φορέων με ενιαία κατεύθυνση. Υπάρχει σχεδιασμός, αφού αξιολογηθούν, να αποτελέσουν βάση για την επέκταση σ' όλη την Ελλάδα

Η πρωτοβουλία με όλα τα ειδικά χαρακτηριστικά της ξεκίνησε τοπικά ως κοινή εθελοντική προσπάθεια, πέραν της θεσμικής λειτουργίας της εκπαίδευσης. Η εθελοντική συνεισφορά (4) φορέων αποτελεί σημαντικό θέμα και αναδεικνύει τη δραστηριοποίηση της Κοινωνίας για το σχολικό περιβάλλον. Η ενίσχυση της ΦΑΟΣ και ο εμπλουτισμός των δράσεων είναι το ζητούμενο.

ΦΑΟΣ = ΦΩΣ στη Σχολική Ασφάλεια
Γνώση=Πρόληψη

5. Τα μελλοντικά βήματα της ΦΑΟΣ

Σύμφωνα με τα προηγούμενα και το « Επιχειρησιακό Σχέδιο» (2004-2007) της ΦΑΟΣ προκρίνεται:

- Επέκταση των δράσεων της ΦΑΟΣ σε όλα τα σχολεία της Αχαΐας (περίπου 60)
- Δημιουργία βοηθητικών εργαλείων και πληροφοριακού υλικού (www.faos.org.gr).
- Συμμετοχή και Σύμπραξη με όλους τους ενεργούς και δραστήριους συλλόγους Γονέων και Κηδεμόνων της Αχαΐας. Προσπάθεια για την ενεργοποίηση όσων βρίσκονται σε αδράνεια. Διεύρυνση των συμμαχιών
- Καθέρωση συστήματος καταγραφής ατυχημάτων και παρολίγων ατυχημάτων και έναρξη διαδικασιών για έγκρισή του από το Υπουργείο Παιδείας
- Δημιουργία πρότυπων σχολείων τα οποία θα ονομάζονται «Σχολεία Ασφάλειας». Εμπλοκή και διασύνδεση αυτών σε δίκτυο. Τιμητική διάκριση των σχολείων αυτών.
- Έκδοση περιοδικού ή εφημερίδας και διανομή του σ' όλους τους μαθητές.
- Αξιοποίηση της ευρωπαϊκής και της διεθνούς σχετικής θετικής εμπειρίας.
- **Οργάνωση Συνεδρίου προαγωγής ασφάλειας και αναβάθμισης του σχολικού περιβάλλοντος.**

Τέλος, οι δράσεις ως πιλοτικές επί του παρόντος υλοποιούνται (και αξιολογούνται) στο νομό Αχαΐας. Η πρόθεση είναι να επεκταθούν και σ' άλλες γεωγραφικές περιοχές με την ενίσχυση και του Περιφερειακού Δ/ντη Παιδείας.

Οι καινοτομικές ενέργειες που αναλήφθηκαν για την ασφάλεια στα σχολεία του νομού Αχαΐας, αποτελούν θετι-

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1 Παπαλεξόπουλος Θ., **Υγιεινή και Ασφάλεια Εργασίας**, Εισήγηση σε Ημερίδα για την Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Υγιεινής και Ασφάλειας Εργασίας, Πάτρα, 23 Οκτωβρίου 2000.
- 2 ΚΕΠΕΚ Διυτ. Ελλάδας, NEYAE Αχαΐας, **Ένταξη δράσεων για την ασφάλεια στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία**, Πρόταση 6-11-200, Πρόσκληση 30-1-2001. (και Σαραφόπουλος Ν., **Κίνδυνοι στο Σχολικό Περιβάλλον**, Επιμορφωτική Συνάντηση 4 Απρ. 2001, Πάτρα).
- 3 Παπαδόπουλος Ι., **Συνοπτική Έκθεση αξιολόγησης ασφάλειας σχολικών συγκροτημάτων**, Πάτρα 2001.
- 4 Παπαδόπουλος Ι., **Περισσότερη ασφάλεια στα σχολεία**, Αθήνα (TITAN) 2002 [B' έκδοση 2005].
- 5 Σουμάνης Ι., **Κυκλοφοριακή Διαπαιδαγώγηση**, Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος, Αθήνα, 2002.
- 6 Δήμος Βόλου, Δημοτικός Οργανισμός Υγείας και Κοινωνικών Θεμάτων, **Πρόληψη Κυκλοφοριακών Ατυχημάτων**, Βόλος 2000.
- 7 Δ/ντη Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Αχαΐας, **Περιβαλλοντική Αγωγή**, Πάτρα 2003.
- 8 ΟΟΣΑ, **Διαχείριση φυσικών καταστροφών και ο ρόλος των εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων**, Διεθνής συνάντηση 8-9/11/2001 στη Χαλκιδική, ενημερωτικό δελτίο TEE, 2184/28-1-2002, 42-72 σελ.
- 9 Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την ασφάλεια και υγεία στην εργασία, **Ενσωμάτωση των θεμάτων που αφορούν την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία στην εκπαίδευση**, FACTS No 52/2004. **Διαχείριση της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας στον κλάδο της εκπαίδευσης**, FACTS No 45/2003. **Η**

(συνέχεια στη σελ. 19)

Πυξίδα για την υγεία και την ασφάλεια

ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΝΕΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

ΠΥΞΙΔΑ № 27

Εισαγωγή	<p>Το ξεκίνημα της εργασιακής ζωής οδηγεί το νέο εργαζόμενο σ' ένα κόσμο ο οποίος του προσφέρει νέες εμπειρίες, ταυτόχρονα όμως εγκυμονεί κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία του. Είναι συνεπώς απαραίτητο να ενημερωθεί για το είδος και τη σοβαρότητα των κινδύνων και να μάθει τρόπους για να τους αποφεύγει.</p>
Μερικά στοιχεία	<p>Οι νέοι εργαζόμενοι παρουσιάζουν υψηλότερη συχνότητα ατυχημάτων στην εργασία από τους μεγαλύτερους συναδέλφους τους. Η συχνότητα περιστατικών μεταξύ νέων εργαζομένων ηλικίας 18-24 ετών είναι κατά 50% υψηλότερη αυτής των μεγαλύτερων εργαζομένων ως προς τα μη θανατηφόρα ατυχημάτα και παρουσίασε ελαφρώς ανοδική τάση μεταξύ των ετών 1996-2000¹. Αν και η συχνότητα θανατηφόρων ατυχημάτων νέων είναι χαμηλότερη αυτής των μεγαλυτέρων, 214 νέοι εργαζόμενοι (<25 ετών) στην ΕΕ-15 έχασαν τη ζωή τους το 2003². Η συχνότητα ατυχημάτων στους νεοπροσλαμβανόμενους εργαζόμενους (με χρόνο απασχόλησης στην ίδια εταιρία 2-5 έτη) είναι περίπου 25% υψηλότερη αυτών που έχουν εργαστεί πάνω από 5 έτη στην ίδια εταιρία. Σύμφωνα με αυστριακές εκτιμήσεις, οι νέοι εργαζόμενοι διατρέχουν ιδιαίτερα υψηλό κίνδυνο να τραυματιστούν κατά τα 10 πρώτα χρόνια της εργασιακής τους ζωής³. Οι επαγγελματικές ασθένειες μπορεί επίσης να έχουν σοβαρή επίδραση τόσο στην προσωπική όσο και την εργασιακή ζωή τους. Τα πλέον συνηθισμένα προβλήματα είναι τα αναπνευστικά, η απώλεια ακοής, οι αλλεργίες και οι μυοσκελετικές παθήσεις. Στη Γερμανία περίπου 30.000 μαθητευόμενοι εργαζόμενοι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη μαθητεία τους λόγω αλλεργιών⁴.</p>
Δραστηριότητες και κίνδυνοι	<p>Οι εργαζόμενοι εκτίθενται σε πολλούς κινδύνους που είναι δυνατό να τους οδηγήσουν σε τραυματισμό, ασθένεια ή ακόμα και το θάνατο. Οι νέοι εργάζονται σε ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων όπως καταστήματα, εστιατόρια, ξενοδοχεία, χώρους διασκέδασης, κατασκευαστικές εργασίες, γραφεία, αγροτικές εκμεταλλεύσεις κ.λπ. Ο κάθε χώρος εργασίας έχει τους δικούς του κινδύνους.</p> <p>Υπάρχουν αρκετοί λόγοι για τους οποίους ένας νέος εργαζόμενος διατρέχει υψηλότερο κίνδυνο να πάθει ατύχημα ή να προσβληθεί από επαγγελματική ασθένεια, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • απειρία και ελλιπής εξοικείωση με την εργασία • έλλειψη πληροφόρησης και εκπαίδευσης σε θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία • έλλειψη δεξιότητας / εκπαίδευσης για συγκεκριμένη εργασία • ανάληψη εργασιών πέραν των δυνατοτήτων του • αδυναμία του να αρνηθεί να εκτελέσει επικινδυνες εργασίες • σωματική ή πνευματική ανωριμότητα • υιοθέτηση μιας ριψοκινδυνής στάσης απέναντι στην εργασία
Γιατί οι νέοι εργαζόμενοι;	<p>Σε πολλές περιπτώσεις οι κίνδυνοι που επιτρέπουν τους νέους εργαζόμενους δεν είναι διαφορετικοί από τους αντίστοιχους για τους μεγαλύτερους εργαζόμενους. Όμως, οι νέοι εργαζόμενοι παρουσιάζουν ορισμένα χαρακτηριστικά που τους καθιστούν περισσότερο ευάλωτους (βλ. προαναφερθέντες παραγόντες). Συχνά τους ανατίθενται οι εργασίες που εμπειρίζουν μεγαλύτερους κινδύνους και τις οποίες οι μεγαλύτεροι συνάδελφοι τους προσπαθούν να αποφύγουν όπως η μεταφορά βαρών φορτών, εργασίες που απαιτούν δύσκολες σωματικές στάσεις ή εργασίες σε πολύ ψυχρά ή θερμά μέρη⁵. Πολύ συχνά οι νέοι εργάζονται με μερική απασχόληση (part-time), ως εποχιακοί ή με συμβάσεις ορισμένου χρόνου ή αλλάζουν συχνά δουλειές, παραμένοντας πάντα «νέοι στη δουλειά». Συχνά δεν είναι εξοικειωμένοι με τους κινδύνους στους νέους χώρους εργασίας, τους τρόπους αποφυγής των τραυματισμών και τα δικαιώματα τους. Σύμφωνα με μια φιλανδική έρευνα, η έλλειψη αυτοπροφύλαξης είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες ατυχημάτων για τους νέους εργαζόμενους⁶. Επομένως, ο κύριος λόγος για τον υψηλότερο κίνδυνο ατυχημάτων είναι η μικρή εργασιακή εμπειρία.</p> <p>Είναι, επίσης, πιθανόν οι νέοι να γίνουν θύματα παρενόχλησης ή εκφοβισμού από τους συναδέλφους, λόγω της χαμηλής θέσης τους στη δουλειά ή επειδή, απλώς, είναι νέοι στο χώρο. Το άγχος κατά την εργασία και η απειρία συμβάλλουν ιδιαίτερα στην πρόκληση ατυχημάτων.</p>

¹ Work and health in the EU- a statistical portrait 1994-2002 σελ.35

² Eurostat-European Statistics on accidents at work

³ Kampf den Unfällen junger Arbeitnehmer, AUVA, 2002

⁴ <http://www.3sat.de/3sat.php?http://www.3sat.de/nano/bstuecke/07835/>

⁵ European Agency for Safety and Health at Work, Issue 401: The State of Occupational Safety and Health in the European Union-Pilot Study, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities, 2000, e.g. pp. 34-35

⁶ S.Salminen, Work-Related Accidents Among Young Workers in Finland, International Journal of Occupational Safety and Ergonomics, 1996

Οι πιο επικίνδυνοι εργασιακοί χώροι

Οι πιο επικίνδυνοι εργασιακοί χώροι είναι εκείνοι όπου οι νέοι εργάζονται μόνοι, χωρίς επιβλεψη, χωρίς εκπαίδευση και υπό την πίεση του χρόνου. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁷, οι πιο επικίνδυνοι κλάδοι για τους νέους εργαζόμενους, όσον αφορά τα μη θανατηφόρα ατυχήματα είναι:

- οι κατασκευές
- η μεταποίηση
- η γεωργία, το κυνήγι και η δασοκομία
- οι μεταφορές, η αποθήκευση και οι επικοινωνίες
- τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια

Ο κλάδος των κατασκευών έχει τον υψηλότερο αριθμό θανατηφόρων ατυχημάτων σε σύγκριση με όλους τους υπόλοιπους κλάδους (114 θανατηφόρα). Οι αμέσως επόμενοι πιο επικίνδυνοι κλάδοι είναι η μεταποίηση (84 θανατηφόρα), οι μεταφορές, η αποθήκευση και οι επικοινωνίες (74 θανατηφόρα), το χονδρικό και το λιανικό εμπόριο αλλά και οι επισκευές οχημάτων, μοτοσυκλετών, προσωπικών και οικιακών αγαθών (49 θανατηφόρα), η γεωργία, το κυνήγι και η δασοκομία (36 θανατηφόρα).

Περιγραφή των βασικών κινδύνων

Οι βασικοί κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι νέοι εργαζόμενοι ποικίλουν ανάλογα με τους χώρους εργασίας και τις εργασίες. Ορισμένοι είναι κοινοί σε όλους τους κλάδους, άλλοι όχι.

• Πτώσεις λόγω ολισθηρότητας ή εμποδίων

Το ένα τρίτο όλων των σοβαρών ατυχημάτων στους εργασιακούς χώρους προκαλούνται από πτώσεις, λόγω της ολισθηρότητας του διαπέδου ή ενός εμποδίου⁸. Πτώσεις λόγω ολισθηρότητας ή εμποδίων μπορεί να συμβούν σε κάθε εργασιακό χώρο, αλλά οι εργαζόμενοι σε κουζίνες ή υπηρεσίες εστίασης διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο να τραυματιστούν λόγω πτώσεων αυτού του είδους.

• Πτώσεις από ύψος

Γενικά, όλοι οι εργαζόμενοι, ανεξαρτήτως κλάδου, που εργάζονται σε ύψος διατρέχουν κίνδυνο πτώσης. Οι εργαζόμενοι πάνω σε σκάλες (φορητές ή σταθερές), σκαλωσιές και εξέδρες διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο. Ακόμη, όμως, και άλματα από οχήματα ή οποιεσδήποτε κατασκευές προς χαμηλότερο επίπεδο μπορεί να προκαλέσουν σοβαρά ατυχήματα. Οι τραυματισμοί που προξενούνται ποικίλουν σε σοβαρότητα, από απλά διαστρέμματα και θλάσεις έως πολλαπλά κατάγματα ή ακόμα και θάνατο.

• Μηχανήματα και εξοπλισμός εργασίας

Μηχανήματα έργου, ανυψωτικά μηχανήματα, θεριζοαλωνιστικές μηχανές, πρέσσες, αλλά και αλυσοπρίόνα, τρυπανία και μηχανές άλεσης, μηχανήματα τεμαχισμού τροφίμων και μαχαίρια προκαλούν συχνά ατυχήματα. Πολλά είναι σοβαρά και μερικά θανατηφόρα. Σε κίνδυνο βρίσκονται οι εργαζόμενοι που δεν έχουν επαρκή εκπαίδευση και χρησιμοποιούν μη ασφαλή ή ακατάλληλο εξοπλισμό.

• Προσκρούσεις σε αντικείμενα ή πλήγματα από αυτά

Είναι ιδιαίτερα συνηθισμένα ατυχήματα μεταξύ των νέων. Κίνδυνοι του είδους αυτού εμφανίζονται σε εργοτάξια (κατασκευές), αγροκτήματα και χώρους με μηχανήματα πάσης φύσεως π.χ. έργου ή μεταφοράς υλικών⁹.

• Εργασίες με θερμές ουσίες ή αντικείμενα

Οι μάγειρες, οι σερβιτόροι ή γενικά τα άτομα που ετοιμάζουν φαγητό διατρέχουν σημαντικό κίνδυνο να υποστούν εγκαύματα (σοβαρά ή λιγότερο σοβαρά) όταν χρησιμοποιούν θερμές ουσίες ή αντικείμενα. Σε ιδιαίτερο κίνδυνο βρίσκονται εκείνοι που χρησιμοποιούν μεγάλες φριτέζες. Τραυματισμοί από καψίματα μπορούν επίσης να προκληθούν από ζεστό νερό, ζεστό ατμό ή οποιοδήποτε ζεστό εξάρτημα εξοπλισμού. Τέτοιοι τραυματισμοί είναι συχνά σοβαροί και απαιτούν ιδιαίτερη θεραπεία π.χ. μεταμόσχευση δέρματος.

• Επαναλαμβανόμενη, γρήγορη εργασία, ιδιαίτερα σε άβολες για το σώμα στάσεις και ανεπαρκείς περίοδοι ανάπauso

Οι νέοι εργαζόμενοι διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο από τους μεγαλύτερους συναδέλφους τους να υποστούν τραυματισμούς λόγω επαναλαμβανόμενης καταπόνησης (Repetitive strain injuries, RSI)¹⁰. Οι τραυματισμοί αυτοί συμβαίνουν στους μύες, τους τένοντες ή τα νεύρα και προκαλούνται από τη συνεχή επαναλήψη μιας συγκεκριμένης κίνησης. Οι 4 κύριοι παράγοντες κίνδυνου που σχετίζονται με τους τραυματισμούς RSI είναι η επαναλήψη και η ταχύτητα, η άβολη στάση του σώματος, η έλλειψη ελέγχου από τον εργαζόμενο των κινήσεών του κατά την πορεία της εργασίας και η χρήση δύναμης. Ο κίνδυνος να υποστεί κάποιος τραυματισμό RSI υπάρχει σχεδόν σε όλες τις δουλειές αλλά οι εργαζόμενοι στα γραφεία, τα καταστήματα λιανικής πώλησης και τις κατασκευές διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο.

⁷ Eurostat, data for 2002, EU 15

⁸ Preventing slips and trips at work, HSE, 2005

⁹ Issues in Labor Statistics, Serious injuries befall workers struck by objects, U.S Department of Labor, Bureau of Statistics, 1997
<http://www.bls.gov/opub/ilcs/pdf/opbils16.pdf>

¹⁰ When work is a pain, TUC 2001 <http://www.hazards.org/strainpain.htm>

	<ul style="list-style-type: none"> οι εργαζόμενοι χρησιμοποιούν υποχρεωτικά τον εξοπλισμό ασφαλείας και τον προστατευτικό ρουχισμό, όπου απαιτείται οι εργαζόμενοι συνεργάζονται μεταξύ τους ώστε να διατηρούν τον εργασιακό τους χώρο ασφαλή. Αν κάποιοι δεν συνεργάζονται, ίσως θα πρέπει να ενημερώνεται ο επιβλέπων τις εργασίες επικρατεί ευταξία και καθαριότητα στους χώρους και τα εργαλεία τοποθετούνται στη θέση τους μετά τη χρήση οι μηχανές χρησιμοποιούνται μόνο για το σκοπό που είναι σχεδιασμένες όλοι γνωρίζουν το ρόλο τους σε περιπτώση έκτακτης ανάγκης οι εργαζόμενοι αναφέρουν στον προϊστάμενό τους κάθε κίνδυνο για την ασφάλεια και την υγεία που υποπίπτει στην αντίληψη τους. Οι κίνδυνοι που παραβλέπονται οδηγούν αναπόφευκτα σε τραυματισμούς οι εργαζόμενοι γνωρίζουν ότι είναι αναφαίρετο δικαιώμά τους να εργάζονται σε ένα ασφαλές περιβάλλον εργασίας και το ασκούν σε περιπτώσεις αμφιβολίας, οι νέοι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα να σταματήσουν την εργασία και να ζητήσουν βοήθεια υπάρχουν αντιπρόσωποι των εργαζομένων για την ασφάλεια (λειτουργία ΕΥΑΕ) οι οποίοι μπορούν να δώσουν στους νέους εργαζόμενους πληροφορίες για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους οι εργαζόμενοι μπορούν να ζητήσουν ελεύθερα πληροφορίες και βοήθεια αν δεν είναι βέβαιοι για κάτι οι εργαζόμενοι προσέχουν πρωτίστως τον εαυτό τους και την ασφάλειά τους υπάρχει πάντα η δυνατότητα βοήθειας από κάποιο συνάδελφο, ιδιαίτερα όταν πρέπει να μεταφερθεί κάποιο βάρος
Νομοθεσία	<p>Όλοι οι εργαζόμενοι, ανεξαρτήτως ηλικίας, προστατεύονται από την οδηγία πλαίσιο 89/391/EOK. Βασική αρχή της οδηγίας είναι η πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου η οποία προϋποθέτει την εκτίμηση του από τον υπεύθυνο εργοδότη. Επιβάλλει επίσης την αρχή της ευθύνης του εργοδότη για την ασφάλεια και την υγεία όλων των εργαζομένων του.</p> <p>Η οδηγία έχει συμπληρωθεί από άλλες με σκοπό να καλυφθούν αποτελεσματικότερα οι ανάγκες των εργαζομένων, δηλαδή π.χ. η οδηγία 89/654/ΕΕ για τους χώρους εργασίας, η οδηγία 98/24/ΕΕ για τους χημικούς παράγοντες και η οδηγία 2003/10/ΕΕ για το θόρυβο.</p> <p>Τα παιδιά και οι νέοι κάτω των 18 ετών θεωρούνται ιδιαίτερα ευπαθείς ομάδες. Η οδηγία 94/33/ΕΕ καλύπτει αυτές ακριβώς τις πληθυσμιακές ομάδες εργαζομένων. Στόχος της είναι να διασφαλίσει ότι οι νέοι μέχρι την ηλικία των 18 ετών δεν θα εκτελούν οποιαδήποτε εργασία η οποία πιθανώς θα βλάψει τη σωματική, την ψυχολογική και την κοινωνική τους εξέλιξη. Η οδηγία περιέχει επίσης την απαγόρευση επαγγελματικής απασχόλησης των παιδιών. Υπάρχουν ακόμα προβλέψεις για τις γενικές ευθύνες των εργοδοτών, την απαγόρευση συγκεκριμένων εργασιών, το χρόνο εργασίας, τη νυχτερινή εργασία, τις ώρες εργασίας, τις περιόδους ανάπαισης, τις επήσεις άδειες και τα διαλείμματα ανάπαισης κατά την εργασία. Η οδηγία περιλαμβάνει στο άρθρο 7 έναν κατάλογο εργασιών επικίνδυνων για τους νέους εργαζόμενους. Οι νέοι κάτω των 18 ετών δεν μπορούν να αναλάβουν εργασίες που</p> <ul style="list-style-type: none"> αντικειμενικά είναι πέραν των σωματικών και ψυχολογικών τους δυνατοτήτων περιλαμβάνουν βλαπτική έκθεση σε παράγοντες που είναι τοξικοί, καρκινογόνοι, προκαλούν κληρονομική γενετική βλάβη ή βλάβη σε παιδί που κυοφορείται ή κατά οποιονδήποτε τρόπο επηρεάζουν χρονίως την υγεία των ανθρώπων περιλαμβάνουν βλαπτική έκθεση σε ακτινοβολίες περιλαμβάνουν τον πιθανό κίνδυνο ατυχημάτων που μπορεί να υποτεθεί ότι οι νέοι δεν μπορούν να εκτιμήσουν και αποφύγουν λόγω του ότι δείχνουν ανεπαρκή προσοχή στην ασφάλειά τους ή επειδή τους λείπει εμπειρία ή εκπαίδευση εμπειρίχουν κινδύνους για την υγεία λόγω υπερβολικού ψύχους ή ζέστης ή λόγω θορύβου ή δονήσεων <p>Με τα παρακάτω διατάγματα η ελληνική νομοθεσία εναρμονίζεται με τις οι οδηγίες που αναφέρονται πιο πάνω:</p> <p>Ν. 1568/85, (ΦΕΚ 177/Α/18.10.85) Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων</p> <p>Π.Δ. 17/96, (ΦΕΚ 11/Α/18.1.96) Μέτρα για την βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 89/391/EOK και 91/383/EOK</p> <p>Π.Δ. 16/96, (ΦΕΚ 10/Α/18.1.96) Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/654/EOK</p> <p>Π.Δ. 62/98, (ΦΕΚ 67/Α/26.3.98) Μέτρα για την προστασία των νέων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 94/33/EK</p> <p>Π.Δ. 149/06, (ΦΕΚ 159/Α/28.7.06) Ελάχιστες προδιαγραφές υγείας και ασφάλειας όσον αφορά την έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους προερχόμενους από φυσικούς παράγοντες (θόρυβος) σε εναρμόνιση με την οδηγία 2003/10/EK</p> <p>Π.Δ. 338/01, (ΦΕΚ 227/Α/9.10.01) Προστασία της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων κατά την εργασία από κινδύνους οφειλόμενους σε χημικούς παράγοντες</p> <p>Π.Δ. 90/99 (ΦΕΚ 94/Α/13.5.99) Καθορισμός οριακών τιμών έκθεσης και ανώτατων οριακών τιμών έκθεσης των εργαζομένων σε ορισμένους χημικούς παράγοντες κατά τη διάρκεια της εργασίας τους σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 91/322/EOK και 96/94/EK της Επιτροπής και τροποποίηση και συμπλήρωση του π.δ 307/86 «προστασία της υγείας των εργαζομένων που εκτίθενται σε ορισμένους χημικούς παράγοντες κατά τη διάρκεια της εργασίας τους (135/A)» όπως τροποποιήθηκε με το π.δ 77/93 (34/A)</p>

Επιμέλεια: **Αντώνης Παπαδάκης**
 Μηχανολόγος Μηχανικός, M.Sc
 Κέντρο Ασφάλειας της Εργασίας ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., Αθήνα

(συνέχεια από σελ. 14)

επαγγελματική ασφάλεια και υγεία στον κλάδο της εκπαίδευσης, FACTS No 46/2003.

[10] Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την ασφάλεια και υγεία στην εργασία, **Εταιρική κοινωνική ευθύνη και επαγγελματική ασφάλεια και υγεία**, FACTS No 54/2004.

[11] EKA, **Η επαγγελματική ασφάλεια και υγεία στον κλάδο της εκπαίδευσης**, περιοδικό ΔΡΑΣΗ Αθήνα, Μάιος 2004.

[12] Πασσάς Β., **Η αξιολόγηση του σχολικού αναλυτικού προγράμματος στην πρόληψη**, Πρόταση, Πάτρα 2000.

[13] ΣΕΠΕ, **Οδηγίες προστασίας των παιδιών στις αγροτικές εργασίες**, Αθήνα 2001.

[14] Ελληνική Εταιρία Προαγωγής και Αγωγής Υγείας, 1ο Συνέδριο 19-20/1/1995, 2ο 11-13/12/1998, 3ο/2002 και 4ο 8-9/12/2005, βλ. εισηγήσεις στην ενότητα «**Σχολικό Περιβάλλον**».

[15] Ελληνική Εταιρία Κοινωνικής Παιδιατρικής και Προαγωγής Υγείας, **Παιδί, Υγεία και Πολιτισμός**, 18ο Πανελλήνιο Συνέδριο 28/9-1/10/2006 Ηράκλειο (Εργαστήριο Υγειεινής και Επιδημιολογίας Ιατρικής Σχολής Αθηνών, Καθηγ. Πετρίδου Ε.).

[16] Κέντρο Περιβάλλοντος και Υγείας Δήμου Πατρέων, **Ευρωπαϊκό Δίκτυο των Σχολείων που προάγουν την υγεία**, Πάτρα 1992.

[17] Σαραφόπουλος Ν., **Οδηγός Υγειεινής και Ασφάλειας της Εργασίας**, Μεταχώμιο, Αθήνα 2001.

[18] Δημητρίου Α., **Αγωγή Υγείας και Περιβάλλοντος** (βιβλίο Εκπαιδευτικού και Μαθητή), ΕΛΙΝΥΑΕ, Αθήνα 2001.

[19] Ντόλατζας Θ., **Ατυχήματα στα Παιδιά (Πρόληψη και αντιμετώπιση)**, Λίτσας, Αθήνα 2000.

[20] Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Williams A. & Ulrich J.), **Safety pack**, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1994.

[21] Γκινάλας Τ. και Μοίρου Α., **Εισαγωγή θεμάτων ασφάλειας και υγείας στην εκπαίδευση: μια πρώτη προσέγγιση**, Περιοδικό Υγειεινή και Ασφάλεια Εργασίας (ΕΛΙΝΥΑΕ), τεύχος 22, 8-13 σελ, 2005.

Πρόγραμμα εκπαίδευσης του ΕΛΙΝΥΑΕ για θέματα ΥΑΕ σε σπουδαστές ΑΕΙ, ΤΕΙ και τεχνικών επαγγελματικών σχολών

των: **Κωνσταντίνας Ζορμπά, Στέφανου Κρομύδα***

Η κατάρτιση σε θέματα ΥΑΕ θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική για τους νέους εργαζόμενους και κυρίως σε επαγγέλματα αυξημένης επικινδυνότητας, πριν αυτοί μπουν στην αγορά εργασίας.

Για την επιτυχή κατάρτιση σε θέματα ΥΑΕ στα πανεπιστήμια και τα τεχνικά επαγγελματικά σχολεία θα πρέπει τα προγράμματα να είναι προσαρμοσμένα στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

Τα προγράμματα αυτά είναι δυνατό να γίνουν πιο ελκυστικά για τους σπουδαστές όταν η θεωρία συνδυαστεί με την κατάλληλη πρακτική άσκηση και το ανάλογο οπτικοακουστικό υλικό.

Ευρέως αναγνωρίζεται ότι στην Ελλάδα υπάρχει μια γενική έλλειψη κατάρτισης ΥΑΕ στα πανεπιστήμια και τις σχολές τεχνικής ειδικότητας. Σε ορισμένα πανεπιστημιακά τμήματα υπάρχουν μαθήματα για θέματα ΥΑΕ αλλά τις περισσότερες φορές η παρακολούθηση τους δεν είναι υποχρεωτική. Οι εργαζόμενοι ως τεχνικοί ασφάλειας είτε έχουν εκπαιδευθεί στο εξωτερικό είτε έχουν εκπαιδευθεί στην Ελλάδα μέσω σεμιναρίων ή έχουν αποκτήσει τη γνώση τους μέσω της πρακτικής εμπειρίας.

Ειδικά οι νέοι εργαζόμενοι που αρχίζουν την εργασία μετά τις σπουδές τους σε τεχνικές σχολές ή ακόμα και κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους σε αυτές δεν έχουν ιδιαίτερη γνώση των επαγγελματικών κινδύνων και των σχετικών μέτρων πρόληψης. Αν και η κατάρτιση ΥΑΕ είναι μια βασική προϋπόθεση από την ευρωπαϊκή νομοθεσία, πραγματοποιείται μερικές φορές πάρα πολύ αργά, αφού έχει συμβεί ένα αύχημα σε έναν νέο εργαζόμενο.

Την αναγκαιότητα εκπαίδευσης σε θέματα ΥΑΕ τεκμηριώνουν και οι παρακάτω στατιστικές μελέτες του ΙΚΑ για τα εργατικά ατυχήματα.

Στατιστικά στοιχεία του ΙΚΑ για το έτος 2003

• Κατά το έτος 2003 καταγράφηκαν, από το ΙΚΑ-ETAM, 15.310 εργατικά ατυχήματα. Από την καταγραφή των Δελτίων Εργατικού Ατυχήματος συγκεντρώθηκε δείγμα 13.302 εργατικών ατυχημάτων εκ των οποίων 107 ήταν θανατηφόρα.

• Το 84,7% των ατυχημάτων συνέβησαν σε άνδρες και το 15,3% σε γυναίκες.

• Οι εργαζόμενοι με ηλικία από 25 έως 34 ετών αποτελούν το 32,2% του συνόλου των ατυχημάτων. Στις ηλικίες αυτές αντιστοιχεί το 33,8% περίπου των ατυχημάτων των ανδρών και το 30,3% περίπου των ατυχημάτων των γυναικών.

• Τα περισσότερα ατυχήματα εντοπίζονται στις κατασκευές με ποσοστό 27,5%.

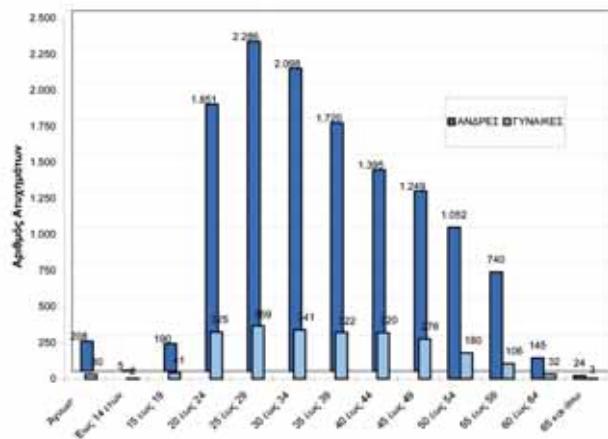
• Το 87,6% των ατυχημάτων συνέβησαν στο χώρο της επιχείρησης ή κατά διάρκεια της εργασίας ενώ το 14,4% ήταν τροχαία είτε κατά τη διάρκεια της εργασίας είτε κατά τη διαδρομή από ή προς την εργασία. Το 37,7% των ατυχημάτων συνέβησαν σε επιχειρήσεις με απασχόληση μέχρι εννέα άτομα.

• Το 99,0% των εργατικών ατυχημάτων είχαν ως συνέπεια τη διακοπή της την εργασίας.

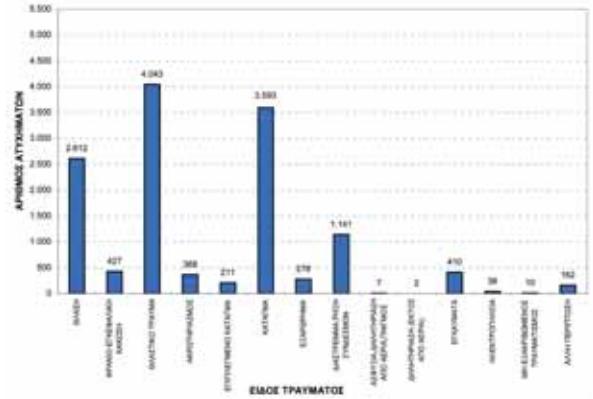
• Η ηλικία των ασφαλισμένων που έπαθαν θανατηφόρο εργατικό ατύχημα είναι σημαντικά μεγαλύτερη από τους υπόλοιπους ασφαλισμένους με εργατικό ατύχημα αλλά και από την ηλικία του συνόλου του ασφαλισμένου στο ΙΚΑ-ETAM πληθυσμού.

• Ανά 1.000 εργαζόμενους αντιστοιχούν 12,0 ατυχήματα στους άνδρες και 3,2 ατυχήματα στις γυναίκες. Ανεξαρτήτως φύλου αντιστοιχούν 8,5 περίπου ατυχήματα ανά 1.000 εργαζόμενους. Δεκαπέντε περίπου ατυχήματα συμβαίνουν ανά 1.000 άνδρες ηλικίας 20 έως 24 ετών, 5 περίπου ατυχήματα συμβαίνουν ανά 1.000 γυναίκες ηλικίας 60 έως 64 ετών και για το σύνολο των εργαζομένων 10 περίπου ατυχήματα ανά 1.000 εργαζόμενους ηλικίας 20 έως 24 ετών.

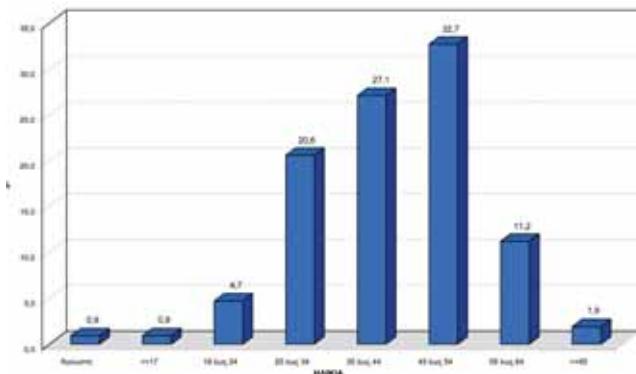
* Η κ. Κ. Ζορμπά είναι Μεταλλειολόγος Μηχανικός, υπεύθυνη του παραρτήματος του ΕΛΙΝΥΑΕ στα Ιωάννινα. Ο κ. Σ. Κρομύδας είναι Τεχνολόγος Χημικός Μηχανικός Πετρελαίου και εργάζεται στο παράρτημα Ιωαννίνων του ΕΛΙΝΥΑΕ.

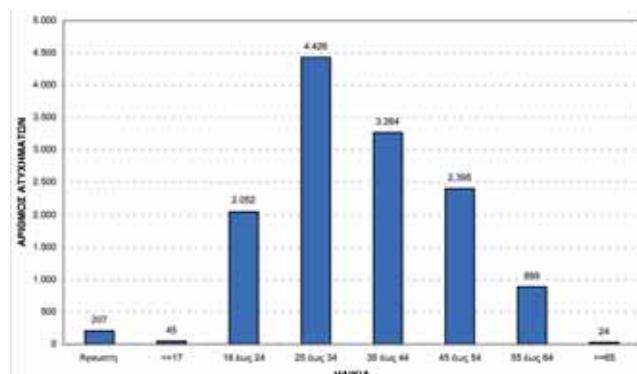
Διάγραμμα 1 : ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

Διάγραμμα 3: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΤΡΑΥΜΑΤΟΣ

Διάγραμμα 2: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΘΑΝΑΤΗΦΟΡΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΗΛΙΚΙΑΣ

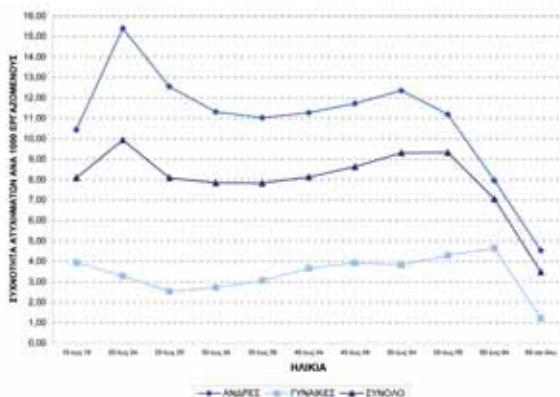

Διάγραμμα 4: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΗΛΙΚΙΑΣ

ΗΛΙΚΙΑ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
	Αριθμός Εργατικών Ατυχημάτων	Αριθμός Απασχολουμένων	Συχνότητα Ατυχημάτων ανά 1000 εργαζόμενους	Αριθμός Εργατικών Ατυχημάτων	Αριθμός Απασχολουμένων	Συχνότητα Ατυχημάτων ανά 1000 εργαζόμενους
Άγνωστη	208	10.708	-	30	257	-
Έως 14 ετών	5	42	119,05	2	8	250,00
15 έως 19	190	18.198	10,44	41	10.369	3,95
20 έως 24	1.851	120.224	15,40	325	98.689	3,29
25 έως 29	2.286	182.052	12,56	369	145.965	2,53
30 έως 34	2.098	185.397	11,32	341	125.451	2,72
35 έως 39	1.720	155.989	11,03	322	104.718	3,07
40 έως 44	1.395	123.703	11,28	320	87.324	3,66
45 έως 49	1.249	106.541	11,72	276	70.234	3,93
50 έως 54	1.052	85.105	12,36	180	47.075	3,82
55 έως 59	740	66.042	11,20	106	24.644	4,30
60 έως 64	145	18.184	7,97	32	6.881	4,65
65 και άνω	24	5.296	4,53	3	2.449	1,22
ΣΥΝΟΛΟ	12.963	1.077.481	12,03	2.347	724.064	3,24

Πίνακας 1: ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ 1000 ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

Πηγή: Στατιστικά στοιχεία του IKA - ETAM, 2003

Διάγραμμα 5: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

Συχνότητα ατυχημάτων έτους 2003, ανά 1000 εργαζόμενους

Υπολογίστηκε ότι αντιστοιχούν 12,0 περίπου ατυχήματα ανά 1.000 άνδρες και 3,2 ατυχήματα ανά 1.000 γυναίκες, ενώ η συχνότητα, ανεξαρτήτως φύλου, είναι 8,5 περίπου ατυχήματα ανά 1.000 εργαζόμενους. Όσο για την ηλικία των ασφαλισμένων, 15 περίπου ατυχήματα συμβαίνουν ανά 1.000 άνδρες ηλικίας 20 έως 24 ετών, 5 περίπου ατυχήματα συμβαίνουν ανά 1.000 γυναίκες ηλικίας 60 έως 64 ετών και για το σύνολο των εργαζομένων 10 περίπου ατυχήματα ανά 1.000 εργαζόμενους ηλικίας 20 έως 24 ετών.

ΗΛΙΚΙΑ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	%
Άγνωστη	208	30	238	1,6
Έως 14 ετών	5	2	7	0,0
15 έως 19	190	41	231	1,5
20 έως 24	1.851	325	2.176	14,2
25 έως 29	2.286	369	2.655	17,3
30 έως 34	2.098	341	2.439	15,9
35 έως 39	1.720	322	2.042	13,3
40 έως 44	1.395	320	1.715	11,2
45 έως 49	1.249	276	1.525	10,0
50 έως 54	1.052	180	1.232	8,0
55 έως 59	740	106	846	5,5
60 έως 64	145	32	177	1,2
65 και άνω	24	3	27	0,2
ΣΥΝΟΛΟ	12.963	2.347	15.310	100,0
%	84,7	15,3	100,0	

Πίνακας 2: ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ
Πηγή: Στατιστικά στοιχεία του IKA - ETAM, 2003

Το Ελληνικό Ινστιτούτο Υγειεινής και Ασφάλειας της Εργασίας αναγνωρίζοντας τη μεγάλη ανάγκη για εκπαίδευση και ενημέρωση πάνω σε θέματα Υ.Α.Ε., από την έναρξη της λειτουργίας του έως σήμερα, δέχτηκε στις εγκαταστάσεις του για ενημέρωση και εκπαίδευση άτομα διαφόρων ηλικιών και ειδικοτήτων εκ των οποίων ένας μεγάλος αριθμός αποτελούνταν από σπουδαστές ΑΕΙ, ΤΕΙ καθώς και τεχνικών επαγγελματικών σχολών. Ενδεικτικά, για την τελευταία διετία, αναφέρουμε ανάλογες επισκέ-

ψεις :

Αθήνα

Στα πλαίσια του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ II (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής επαγγελματικής Κατάρτισης μέτρο 2.3., ενέργεια 2.3.2., πράξη 2.3.2.γ με τίτλο «Προγράμματα επισκέψεων μαθητών ΤΕΕ σε επιχειρήσεις και επαγγελματικούς φορείς», πραγματοποίηθηκαν δύο επισκέψεις στο ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. από τους μαθητές του 1ου ΤΕΕ Κορωπίου. Η χρηματοδότηση των επισκέψεων έγινε κατά 75% από το ΕΚΤ και κατά 25% από εδνικούς πόρους. Συγκεκριμένα:

Στις 13/2/2006 επισκέφτηκαν το Ινστιτούτο μαθητές από τον τομέα οικονομίας – διοίκησης. Τα παιδιά ενημερώθηκαν για τους κινδύνους από τις μυοσκελετικές παθήσεις και τους εργονομικούς παράγοντες στην εκτέλεση των εργασιών που αφορούν τους χώρους γραφείων.

Στις 14/2/2006 οι μαθητές της ειδικότητας της κομμωτικής τέχνης ενημερώθηκαν για τις ασθένειες των εργαζομένων σε κομμωτήρια και τα μέσα ατομικής προστασίας.

Γενικά όλοι οι μαθητές ενημερώθηκαν για το ρόλο και τις υπηρεσίες που προσφέρει το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. και απέκτησαν σφαιρικές γνώσεις για την υγεία και ασφάλεια στην εργασία. Επισκέφτηκαν τη βιβλιοθήκη όπου τους μοιράστηκε έντυπο υλικό και ξεναγήθηκαν στους χώρους του εργαστηρίου.

Οι εντυπώσεις τους ήταν άριστες, όπως προκύπτει από τα ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν, αλλά και από την ενεργή συμμετοχή τους (ερωτήσεις κ.λπ.) κατά την παραμονή τους στο Ινστιτούτο.

Επίσης το Μάρτιο του 2006 επισκέφθηκαν τα γραφεία και τις εγκαταστάσεις του Ινστιτούτου στην Αθήνα επισκέφθηκαν 160 μαθητές με τους καθηγητές τους από τα παρακάτω σχολεία.

1. Σιβιτανίδειος Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων (μηχανολογικός τομέας)

2. ΟΑΕΔ, ΤΕΕ Μοσχάτου (ειδικότητες : θερμικών και υδραυλικών εγκαταστάσεων, ψυκτικών εγκαταστάσεων και κλιματισμού)

3. ΟΕΕΚ, ΙΕΚ Αγίου Στεφάνου (ειδικότητα δασικής προστασίας)

4. 3ο Ενιαίο Λύκειο Αλίμου «Άγιος Παντελεήμων» (Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός)

5. 2ο ΤΕΕ Αιγάλεω (Τομέας Οικονομίας και Διοίκησης)

Οι μαθητές ενημερώθηκαν για το θεσμό του τεχνικού ασφάλειας και του γιατρού εργασίας, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εργοδοτών και των εργαζομένων. Παρακολούθησαν επίσης εκπαιδευτικές ταϊνίες ενώ τους δόθηκε ενημερωτικό υλικό από τις εκδόσεις του Ινστιτούτου και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία.

Θεσσαλονίκη

Το παράτημα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στην Θεσσαλονίκη σε συνεργασία με το Ανώτατο Τεχνολογικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης πραγματοποίησε ημερίδα στις εγκαταστάσεις του Ιδρύματος στη Σίνδο Θεσσαλονίκης με θέμα : «Ο Ρόλος του Τεχνικού Ασφάλειας – Επαγγελματικές Προσποτικές». Σκοπός της εκδήλωσης ήταν η ενημέρωση των τελειόφοιτων και απόφοιτων μηχανικών για τις επαγγελ-

Επιπλέον, το γεγονός ότι η απαίτηση από τις τεχνικές σχολές για αυτά τα εκπαιδευτικά μαθήματα είναι ακόμα ισχυρή μετά από 2 έτη και αυξάνεται κάθε έτος είναι ένα σημάδι ότι το πρόγραμμα είναι εξαιρετικά επιτυχές.

Προβλήματα που προέκυψαν και πώς αντιμετωπίστηκαν

Το οικονομικό μέρος του προγράμματος καλύπτεται από το Ινστιτούτο. Δεν παρουσιάστηκαν προβλήματα γιατί η εκπόνηση του προγράμματος και η εκπαίδευση γίνεται μετά από συνεννόηση με τους υπεύθυνους του κάθε τομέα των τεχνικών σχολών και αφού αναλυθούν οι ιδιαιτερότητες του κάθε τμήματος τα επαγγελματικά δικαιώματα καθώς και το προφίλ των εκπαιδευομένων.

Παράγοντες της επιτυχίας

Η εκπαίδευση γίνεται στους χώρους φοίτησης των μαθητών και έτσι δεν χρειάζεται να μετακινηθούν. Επίσης, γίνεται κατά την διάρκεια των μαθημάτων και έτσι δε χρειάζεται οι μαθητές να παραμείνουν επιπλέον χρόνο μετά τη λήξη του μαθήματος. Η εκπαίδευτική δομή με την οποία αναπτύσσονται τα θέματα (γενικό και ειδικό μέρος) αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα επιτυχίας του προγράμματος.

Η παρουσίαση των θεμάτων είναι απλή, γίνεται μέσω Η/Υ και συνοδεύεται με προβολή ταινιών οι οποίες δείχνουν τους κινδύνους στο περιβάλλον εργασίας. Τέλος, άλλος σημαντικός παράγοντας επιτυχίας είναι η εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών διαδικασιών που σαν μεθοδολογία εκπαίδευσης αξιοποιεί κατά τον καλύτερο τρόπο τις δυνατότητες των συμμετεχόντων. □

Διεθνές Περισκόπιο

16ο Διεθνές Συνέδριο Εργονομίας στο Μάαστριχτ (Maastricht)

Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Λώμη

Από τις 10 έως 14 Ιουλίου πραγματοποιήθηκε στο Maastricht της Ολλανδίας το 16ο Διεθνές Συνέδριο Εργονομίας. Το συνέδριο είχε επετειακό χαρακτήρα, καθόσον πριν 50 σχεδόν χρόνια, το 1957, στο Leiden της ίδιας χώρας πάρθηκε η απόφαση για την ίδρυση της Διεθνούς Ενώσεως Εργονομίας, η οποία αποτελείται

σήμερα από 41 οργανώσεις.

Στο μισό αιώνα που πέρασε το γνωστικό αντικείμενο της εργονομίας έχει πλέον εξελιχθεί σε τέτοιο βαθμό ώστε να περιλαμβάνει πολλές εξειδικεύσεις. Αυτό ακριβώς αντανακλούσει και ο τίτλος του συνέδριου: Η ποικιλομορφία στην εργονομία (Meeting Diversity in Ergonomics). Η συμμετοχή 1.500 συνέδρων από 60 χώρες (η Ανταρκτική ήταν η μόνη ήπειρος που δεν εκπροσωπείτο σύμφωνα με το προεδρείο της Οργανωτικής Επιτροπής) προσέδωσε στο συνέδριο πραγματικά διεθνή χαρακτήρα.

Το επιστημονικό πρόγραμμα περιλάμβανε κεντρικές ομιλίες, παρουσιάσεις εργασιών σε θεματικά συμπόσια, τράπεζες συζητήσεων, πληθώρα αναρτημένων εργασιών -

posters (περίπου 300) και φροντιστήρια σε εξειδικευμένα θέματα εργονομίας. Όλες οι κεντρικές ομιλίες του συνέδριου δημοσιεύονται σε ειδικό τεύχος του περιοδικού Applied Ergonomics. Η θεματολογία των επί μέρους συμποσίων ήταν πλούσια: εργονομία στον τομέα της υγείας (healthcare ergonomics), πρόληψη μυοσκελετικών παθήσεων που σχετίζονται με την εργασία (prevention of work-related musculoskeletal disorders), εργονομία στον κλάδο των κατασκευών (ergonomics in building and construction), εργονομία οχημάτων (vehicle ergonomics), εφαρμοσμένη εργονομία στο σχεδιασμό (applied ergonomics in design), εργονομία αποκατάστασης (rehabilitation ergonomics), ολίσθηση, πρόσκρουση και πτώση (slips, trips and falls), θαλάσσια εργονομία (maritime ergonomics), θεωρίες δραστηριότητας για ανάλυση και σχεδιασμό εργασίας (activity theories for work analysis and design), εικονική πραγματικότητα στην εργονομία (virtual reality in ergonomics), ακουστική εργονομία (auditory ergonomics).

Στα πλαίσια του συμποσίου για την εργονομία στον τομέα της υγείας έγινε η τρίτη συνάντηση της ευρωπαϊκής ομάδας διαλόγου για τη χειρωνακτική διακίνηση ασθενών (European Panel for Patient Handling Ergonomics). Παρουσιάσθηκαν εργασίες από διάφορες χώρες όπως η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Ιταλία, η Μ. Βρετανία και οι Η.Π.Α. Οι εργασίες αφορούσαν κυρίως εφαρμογές εργαλείων που έχουν αναπτυχθεί για την αξιολόγηση της χειρωνακτικής διακίνησης ασθενών. Η ελληνική συμμετοχή αφορούσε πιλοτική εφαρμογή σουηδικού εργαλείου για την αξιολόγηση της τεχνικής που χρησιμοποιεί το νοσηλευτικό προσωπικό κατά τη χειρωνακτική

διακίνηση ασθενών. Την εργασία παρουσίασε η υπεύθυνη για την μελέτη αυτή και Κωνσταντίνα Λώμη από το Κέντρο Ασφάλειας της Εργασίας του ΕΛΙΝΥΑΕ. Στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου, <http://www.elinya.gr>, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν περισσότερες πληροφορίες τόσο για την ευρωπαϊκή ομάδα διαλόγου για τη χειρωνακτική διακίνηση ασθενών όσο και για τις μελέτες που έχουν παρουσιαστεί στα πλαίσια των συναντήσεων της ομάδας αυτής.

Μια ακόμη ελληνική συμμετοχή υπήρχε στα πλαίσια της θεματικής ενότητας «Έργονομία στον έλεγχο συνεχών παραγωγικών διαδικασιών». Η κα Σωτηρία Δριβάλου παρουσίασε την εργασία «Αναπτροσαρμόζοντας τα τεχνήματα».

Η θεματολογία των φροντιστηρίων ήταν επίσης πλούσια. Αναφέρονται ενδεικτικά: εκτίμηση μυοσκελετικών παθήσεων (musculoskeletal disorder risk assessment - shall we agree to disagree?), νέα προσέγγιση για την εκτίμηση της ώθησης και της έλξης στην πράξη (a different approach for the evaluation of pushing and pulling in practice), ολοκληρωμένη εργονομική προσέγγιση στο σχεδιασμό θέσεων εργασίας (a comprehensive ergonomics approach to work station design), εύκολες και φθηνές εργονομικές λύσεις για εργασιακούς χώρους σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις (easy and cheap ergonomic improvements for workplaces in small and medium enterprises) εφαρμογή της εργονομικής μεθόδου OCRA (application of OCRA methods). Τα φροντιστήρια διεξάγονταν παράλληλα, γεγονός που περιόριζε τις δυνατότητες συμμετοχής. Αρχές του 2007 ο εκδοτικός οίκος Elsevier θα εκδώσει βιβλίο με τις κυριότερες συμμετοχές του συνεδρίου.

Ο εκθεσιακός χώρος του συνεδρίου ήταν εντυπωσιακός αλλά και εκπαιδευτικός. Στο κέντρο του δέσποιζαν, αφενός το περίπτερο της Ολλανδικής Ένωσης Εργονομίας, αφετέρου τα εργονομικά προϊόντα της σουηδικής εταιρίας Arjo, που χρησιμοποιούνται για την υγειεινή ασθενών. Υπήρχαν, επίσης, εκπρόσωποι διαφόρων εταιριών με εργονομικά προϊόντα για χώρους γραφείων, όπως οι ολλανδικές Hippus (www.hippus.nl), Hoverstop (www.hoverstop.com), eXmouse (www.eXmouse.com), Backshop (www.backshop.nl) και η νορβηγική Animax (www.animax.no). Αξίζει να αναφερθεί το εργονομικό λογισμικό για την πρόληψη παθήσεων σε εργαζόμενους σε χώρους γραφείων, που έχουν αναπτύξει οι ειδικοί της ολλανδικής ένωσης για εφαρμοσμένη επιστημονική έρευ-

να (TNO), ονόματι "Wellnomics Risk Management" (www.wellnomics.com). Ενδιαφέροντα ήταν και τα λογισμικά για την ανάλυση κίνησης, όπως το Captiv L3000 - Data Acquisition System Analysis of Activity, Movement and Behaviour της γαλλικής εταιρίας TEA (www.teaergo.com), και το Moven Inertial motion capturing της ολλανδικής Xsens Technologies (www.xsens.com). Θα ήταν τέλος παράληψη να μην αναφερθεί το πιο εικεντρικό περίπτερο του εκθεσιακού χώρου, που ήταν αυτό της ολλανδικής εταιρίας Merford: μια καμπίνα σε σχήμα αυγού στην οποία ο επισκέπτης κλεινόταν, αν βέβαια ξεπερνούσε το αίσθημα κλειστοφοβίας, για ν' ακούσει χαλαρωτική μουσική. Το προτείνουν ως διάλειμμα κατά τη διάρκεια της εργασίας.

Τέλος, λίγα λόγια για την πόλη που φιλοξένησε το Διεθνές Συνέδριο Εργονομίας. Το Maastricht είναι κοσμοπολίτικο και το ιστορικό του κέντρο με τα λιθόστρωτα σοκάκια είναι μια πολύ ευχάριστη ανακάλυψη για τον επισκέπτη. Η ιστορία της

πόλης ξεκινά την εποχή που οι Ρωμαίοι έκτισαν έναν οικισμό κοντά σ' ένα πέρασμα του ποταμού Μεύση (Maas). Το όνομά της προέρχεται από το Mosae Trajectum «διέλευση του Μεύση». Σήμερα είναι μια καλοδιατηρημένη μεσαιωνική πόλη, παράδεισος για πεζούς και ποδηλάτες. Έχει εντυπωσιακές εκκλησίες όπως ο καθεδρικός ναός του Αγίου Σερβάτιου, η παλαιότερη εκκλησία της Ολλανδίας, η βασιλική της Παναγίας με κατάλοιπα από πολλές κρύπτες του 10ου αι., ενδιαφέροντες οχυρώσεις όπως η πύλη Helpoort η παλαιότερη της Ολλανδίας, λατομεία ψαμμίτη του Αγίου Πέτρου (Grotten Sint Pietersberg) όπου υπάρχουν περισσότερα από 365 χλ. υπόγειων διαδρόμων που άρχισαν να κατασκευάζονται από τους ρωμαϊκούς χρόνους, αξιόλογα μουσεία όπως για παράδειγμα το Bonefanten museum) και απρόσμενη μεσογειακή ατμόσφαιρα στα αναρίθμητα καφέ και εστιατόρια του ιστορικού κέντρου της πόλης.

Ο κανονισμός REACH και η νομοθεσία για την προστασία των εργαζομένων

Η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Εργατικών Συνδικάτων (ETUC: European Trade Union Confederation) διοργάνωσε στις 19 Σεπτεμβρίου στις Βρυξέλλες ημερίδα με τίτλο «Κανονισμός REACH και νομοθεσία για την προστασία των εργαζομένων: δύο συμπληρωματικά κομμάτια για βελτιωμένη προστασία των εργαζομένων». Εκπρόσωποι των εργαζομένων, της Ευρωπαϊκής

Ένωσης, του Ευρωπαϊκού Γραφείου Χημικών και ινστιτούτων για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία ανέπτυξαν το νέο τοπίο για την προστασία των εργαζομένων από χημικές ουσίες, μετά την προώθηση του νέου κανονισμού REACH από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το Νοέμβριο του 2005. Ιδιαίτερα ενδιαφέροντα ήταν τα σημεία που αφορούσαν την υποκατάσταση χημικών ουσιών και τη διαδικασία εκτίμησης του χημικού κινδύνου.

Στη βιβλιοθήκη του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. είναι διαθέσιμο το υλικό και οι ομιλίες της ημερίδας.

Το κράνος σώζει ζωές

Υιοθετώντας τη χρήση του κράνους μειώνουμε τα οδικά ατυχήματα και τους θανάτους

Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Καψάλη

Κάθε χρόνο περίπου 1,2 εκατομμύρια άνθρωποι σκοτώνονται σε τροχαία ατυχήματα και εκατομμύρια άλλοι τραυματίζονται ή αποκτούν μόνιμες αναπηρίες. Πολλά από τα ατυχήματα αυτά μπορούν να προληφθούν.

Σε πολλές αναπτυσσόμενες και αναπτυγμένες χώρες, οι χρήστες δίτροχων - ιδιαίτερα οι μοτοσικλετιστές, αποτελούν περισσότερο από το 50% των θυμάτων των θανατηφόρων ατυχημάτων και των τραυματισμών με κύρια αιτία θανάτου και αναπηρίας τις κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις. Οι δαπάνες ιατρικής φροντίδας και αποκατάστασης είναι υψηλές.

Το κράνος είναι το πιο απλό και αποτελεσματικό μέσο για την πρόληψη και τη μείωση των ατυχημάτων από μοτοσικλέτα και ποδήλατο. Φορώντας το έχουμε μείωση του κινδύνου ατυχήματος στους μοτοσικλετιστές κατά 70%, θανάτου κατά 40% ενώ παράλληλα μειώνονται τα έξοδα ιατρικής περίθαλψης.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, στην προσπάθειά του να υποστηρίξει τις πολιτικές σε εθνικό επίπεδο στα θέματα οδικής ασφάλειας, κύρια στις αναπτυσσόμενες χώρες, εξέδωσε μαζί με την Παγκόσμια Τράπεζα, την υπηρεσία των Ηνωμένων Εθνών που ασχολείται με τα θέματα οδικής ασφάλειας, την Global Road Safety Partnership, την Foundation for the Automobile and Society (FIA) μια σημαντική έκδοση με τίτλο: «Κράνη: εγχειρίδιο οδικής ασφάλειας για αρμόδιους και χρήστες» (Helmets: a road safety manual for decision-makers and practitioners). Πρόκειται για μια συλλογή πρακτικών συμβουλών για την πρόληψη των ατυχημάτων στους μοτοσικλετιστές.

Η αύξηση της χρήσης δίκυκλων σε όλο τον κόσμο, λόγω της ευχρηστίας τους, επιβάλλει την παροχή πρακτικών συμβουλών ασφάλειας και κύρια την επιβολή του

κράνους, από τις εθνικές κυβερνήσεις στα πλαίσια πολιτικών οδικής ασφάλειας. Για παράδειγμα, στην Κίνα η χρήση δικύκλου τα τελευταία δέκα χρόνια έχει αυξηθεί πάρα πολύ. Το 2004 περισσότεροι από 67.000.000 ήταν ιδιοκτήτες δικύκλων και το 25% των θανάσιμων τροχαίων ήταν μοτοσικλετιστών και των συνεπιβατών τους.

Πολλές χώρες έχουν πετύχει να επιβάλουν τη χρήση του κράνους, ουσιαστικά μέσα από τη νομοθεσία τους, προβάλλοντάς την σαν θέμα ασφάλειας για την ίδια τους τη ζωή. Στην Ταϊλάνδη, το 80% από τα 20.000.000 εγγεγραμμένα δίκυκλα είναι μοτοσικλετιστές. Το 1992, όταν το κράνος δεν ήταν υποχρεωτικό, το 90% των νεκρών από τροχαία ατυχήματα ήταν μοτοσικλετιστές με θανάσιμα χτυπήματα στο κεφάλι. Από τη στιγμή που εφαρμόστηκε νομοθετικά η χρήση κράνους παρατηρήθηκε 40% μείωση των κρανιοεγκεφαλικών κακώσεων και 24% μείωση των θανάτων από πτώσεις μοτοσικλετιστών μέσα σε δύο χρόνια.

Το εγχειρίδιο παρέχει τεχνικές συμβουλές και θα διανεμηθεί σε ένα μεγάλο αριθμό χωρών τα επόμενα δύο χρόνια ξεκινώντας από τις χώρες της Ασίας, της Αφρικής, της Λατινικής Αμερικής και της Μέσης Ανατολής. Επιπρόσθετα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ίδρυσε ένα δίκτυο εμπειρογνωμόνων που θα εργάζονται για τη συγκεκριμένη εκστρατεία και θα υποστηρίζουν προγράμματα και εθνικές πολιτικές για τη χρήση του κράνους και γενικότερα την οδική ασφάλεια.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν την έκδοση σε ηλεκτρονική μορφή στο διαδίκτυο στην παρακάτω διεύθυνση:

http://www.who.int/violence_injury_prevention/publications/road_traffic/helmet_manual.pdf

Λιγότερο βάρος για τους μαθητές. «Ψηφιακή σάκα» με βιβλία σε memory sticks φέρνει τη νέα εποχή στα σχολεία

Σάρκα και οστά παίρνει η «Ψηφιακή σάκα». Στο πλαίσιο πιλοτικού προγράμματος, που έχει στόχο να ελαφρύνει το βάρος της κλασικής σάκας, οι μαθητές στην Κυανή Ακτή της Γαλλίας εφοδιάστηκαν με memory sticks (συσκευές αποθήκευσης δεδομένων) σε μέγεθος... μπρελόκ.

Όπως αναφέρει η εφημερίδα «Το Βήμα», οι 13.000 μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην επαρχία Άλπ Μαριτίμ, με πρωτεύουσα τη Νίκαια, έλαβαν τις συσκευές χωρητικότητας 512 megabytes, οι οποίες θα γεμίσουν με επιλεγμένα κείμενα και θα χρησιμοποιηθούν για τη μεταφορά εργασιών και ασκήσεων στο σπίτι.

Κάθε σχολικό έτος στη Γαλλία, οι διαμαρτυρίες των γονιών για το βάρος που αναγκάζονται να κουβαλήσουν τα παιδιά τους εξαιτίας του αριθμού και του όγκου των βιβλίων είναι έντονες. Οι μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι αναγκασμένοι να μεταφέρουν καθημερινά στις σάκες τους βιβλία βάρους περίπου δέκα κιλών.

«Ο δάσκαλος θα έχει τη δυνατότητα να αποθηκεύει στην ιστοσελίδα του σχολείου μαθήματα, απ' όπου θα τα 'κατεβάζουν' οι μαθητές, χωρίς να κουβαλούν συνεχώς τα βιβλία τους» εξηγεί ο εκπαιδευτικός Ερίκ Γκολντινγκέρ.

Τα σχολεία της περιοχής έχουν εφοδιαστεί επίσης με ηλεκτρονικούς μαυροπίνακες, ώστε να μπορούν να αποθηκευθούν στα memory sticks όσα γράφει ο καθηγητής.

Πηγή:

<http://www.in.gr/news/article.asp?IngEntityID=738513>

Σκίτσο: Κώστας Γρηγοριάδης

Ξέρετε ότι ...

Επιμέλεια: Εβίτα Καταγή

- ✓ Κάθε χρόνο πολλοί νέοι άνθρωποι στην Ευρώπη υφίστανται τραυματισμούς και νοσούν εξαιτίας της εργασίας τους και ότι ορισμένα από τα περιστατικά αυτά αποβαίνουν μοιραία;
- ✓ Το 23% των νεαρών εργαζομένων στην ΕΕ δηλώνει ότι η υγεία του κινδυνεύει εξαιτίας των συνθηκών εργασίας του;
- ✓ 400 νέοι άνθρωποι ηλικίας 18-24 ετών σκοτώνονται κάθε χρόνο στο χώρο εργασίας τους στην ΕΕ;
- ✓ 700.000 σοβαρά ατυχήματα έχουν κάθε χρόνο στο χώρο εργασίας τους οι νέοι ηλικίας 18-24 στην Ευρώπη;
- ✓ Οι νέοι εργαζόμενοι στην Ευρώπη έχουν 40% περισσότερες πιθανότητες να υποστούν εργατικό ατύχημα από ότι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία συνάδελφοί τους;
- ✓ Ξενοδοχεία και εστιατόρια είναι ο κλάδος στην Ευρώπη που συγκεντρώνει το υψηλότερο ποσοστό νέων εργαζομένων στο ανθρώπινο δυναμικό του;
- ✓ 50% των εργαζομένων ηλικίας κάτω των 25 ετών που αντιμετωπίζουν προβλήματα στη ράχη και την οσφυϊκή χώρα αναφέρουν ότι τα προβλήματα αυτά οφείλονται στην εργασία τους;
- ✓ Οι εργαζόμενοι ηλικίας 25-44 ετών αναφέρουν το υψηλότερο ποσοστό σωματικής εργασίας κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους;

Οι πληροφορίες είναι από το κουίζ που βρίσκεται στη διεύθυνση: <http://ew2006.osha.eu.int/risq/safestart/quizzes/4/> το οποίο βασίστηκε σε στοιχεία της Eurostat, του γραφείου στατιστικής ΕΕ και του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης της Εργασίας.

Λόγος και Εικόνα

Οι Άθλιοι της Βαρκελώνης

Επιμέλεια: Σπύρος Δοντάς

Απόσπασμα από το βιβλίο του Robert Hughes με τίτλο "Barcelona", εκδόσεις Vintage Books, σελίδες 257-260.

Οι δεκαετίες του 1850 και του 1860 οδήγησαν στην εδραίωση της καταλανικής ανώτερης αστικής τάξης, αλλά και τη δημιουργία του καταλανικού προλεταριάτου. Όποιες κι αν ήταν οι δυσκολίες των βιομηχάνων, η ζωή των εργαζομένων τους ήταν απείρως χειρότερη.

Οι εργάτες της Βαρκελώνης δεν διέθεταν κάποιο συγγραφέα που να υπήρξε μάρτυρας της ζωής τους, όπως ήταν ο Έγκελς για το προλεταριάτο του Μάντσεστερ. Οι μνήμες τους, όμως, επιβιώνουν στις αναφορές τριών ανθρώπων: του Jaume Salarich, ενός γιατρού που ενδιαφερόταν για την υγεία τους, του Ramon Simó i Badia, ενός αυτοδίδακτου αρχιεργάτη από το Sants που έγινε πολιτικός σε εθνικό επίπεδο και του lIdefons Cerdà, ενός μηχανικού που σχεδίασε το Eixample, το μεγαλύτερο πολεοδομικό πλέγμα της Βαρκελώνης του δέκατου ένατου αιώνα. Από τις μαρτυρίες τους αναδύεται μια τρομακτική εικόνα, αντίθετη των επιτυχιών του «ηρωικού» καταλανικού καπιταλισμού, ο οποίος, παλεύοντας εναντίον πολύ μεγαλύτερων ξένων ανταγωνιστών, δεν είχε διάθεση

να προσφέρει στους εργάτες του ακόμη και την επίφαση μιας αξιοπρεπούς ζωής.

Οι προοπτικές των εργατών της Βαρκελώνης παρέμειναν οι ίδιες καθόλο το δέκατο ένατο αιώνα: ζωή τυραννισμένη, αποκτηνωμένη και δίχως πολλές ελπίδες για αλλαγή. Τα στατιστικά δεδομένα άλλαζαν και εμφανίζονταν δημογραφικές μετατοπίσεις: για παράδειγμα, όσο περισσότερες μηχανές χρησιμοποιούνταν στα υφαντουργεία, τόσο αύξανε η ζήτηση για εργάτριες, διότι ο εξοπλισμός δεν απαιτούσε μεγάλη φυσική δύναμη και οι γυναίκες πληρώνονταν λιγότερο. Άλλα ο χυδαίος υπολογισμός της ανθρώπινης μιζέριας παρέμεινε αμετάβλητος. Οι βιομηχανικοί εργάτες ήταν, με την κυριολεκτική σημασία του στερεότυπου χαρακτηρισμού, μισθωτοί σκλάβοι, που αποκόμιζαν έναν επισφαλή βίο από ένα σύστημα που εξευτέλιζε κάθε πλευρά της ζωής τους.

Ζύσαν στοιβαγμένοι σε σοφίτες και υπόγεια, χωρίς θέρμανση, φωτισμό και αέρα. Η Βαρκελώνη κατά τα μέσα του αιώνα έκανε το Λονδίνο του Ντίκενς να μοιάζει σχεδόν

ανεκτό. Ο Cerdà υπολόγισε ότι η πυκνότητα του πληθυσμού της ήταν 350 άτομα ανά ακρό (acre) [μονάδα επιφανείας *ίση με 4 στρέμματα περίπου*], διπλάσια από αυτήν του Παρισιού, και ότι οι εργάτες είχαν ένα ζωτικό χώρο περίπου 90 τετραγωνικών ποδών ανά άτομο. Οι επιδημίες τους ρήμαζαν: χολέρα, τυφοειδής, δυσεντερία καθώς κι ένα πλήθος επαγγελματικών ασθενειών από παραμορφώσεις της σπονδυλικής στήλης έως συστηματική δηλητηρίαση από επιβλαβείς βαφές και καπνούς χημικών ουσιών. Οι εργάτες με σταθερό μισθό μπορούσαν να ελπίζουν ότι θα φτάσουν τα πενήντα, οι εργάτες με ημερομίσθιο (*jornalers*) τα σαράντα. Το νερό τους ήταν βρώμικο, η διατροφή τους αξιοθρήνητη. Η εργατική οικογένεια ξόδευε το 54 τοις εκατό του εισοδήματός της για φαγητό, κι αυτό που μπορούσε ν' αγοράσει ήταν μόνο λαχανικά, ρύζι, φασόλια, λίγες σαρδέλες και πότε πότε μια φέτα παστού χοιρομεριού γνωστή ως «το κρέας του Σαββάτου» (*carn de dissabte*). Η αντισύλληψη ήταν άγνωστη και η έκτρωση, για τις περισσότερες γυναίκες, αδιανόητη. Δημόσια εκπαίδευση δεν υπήρχε, εκτός από κάποια πασαλείματα γραφής και ανάγνωσης που παρείχαν οι ιερείς και οι μοναχές, έτσι ώστε κάποια χλωμά ραχιτικά παιδιά των φτωχών να μπορέσουν να παρακολουθήσουν την κατήχηση και να αντιληφθούν πόσο ο Ιησούς τα αγαπούσε. Κανένας νόμος για θέματα όπως η ασφάλεια στη βιομηχανία ή η εκμετάλλευση της παιδικής εργασίας δεν είχε ψηφισθεί. Οι μισθοί ήταν χαμηλοί και κατρακύλισαν 11 τοις εκατό μεταξύ του 1849 και του 1862. Σιγουριά στη δουλειά δεν υπήρχε. Όταν η αγορά βρισκόταν σε ύφεση, τα εργοστάσια απέλυαν τους εργάτες τους, γνωρίζοντας ότι θα μπορούσαν εύκολα να προσληφθούν άλλοι, όταν θα αυξανόταν η ζήτηση. Λίγοι Καταλανοί εργάτες μπορούσαν ν' αγοράσουν τα προϊόντα που οι ίδιοι παρήγαγαν. Η συνήθης ημέρα εργασίας είχε δώδεκα ώρες, αλλά οι άντρες εργάζονταν συχνά δεκατέσσερις ή ακόμα και δεκαέξι για να θρέψουν τις οικογένειές τους. Το εργασιακό έτος διακοπόταν από ένα πλήθος δημόσιων και θρησκευτικών εορτών, συνολικά εκατόνταν είκοσι ημέρες, τέσσερις μήνες αργίας κατά τους οποίους ούτε εργασία αλλά ούτε και αμοιβή δεν υπήρχε. Η υποχρεωτική τήρηση των θρησκευτικών εορτών αφορούσε εβδομήντα πέντε από τις ημέρες αυτές, πενήντα δύο Κυριακές και είκοσι τρεις άλλες εορτές. Εντούτοις, αυτό δεν βοή-

θησε να ανεχθούν οι Καταλανοί εργάτες περισσότερο την Εκκλησία. Όμως, η Καθολική Εκκλησία στη Βαρκελώνη, όπως και στην υπόλοιπη Ισπανία, δεν ήταν στο πλευρό των στερημένων. Ο ιδιοκτήτης της υφαντουργίας άφηνε τη συνείδησή του στον επίσκοπο και τον εξομολογητή του, ο οποίος πρόθυμα την άφηνε άθικτη.

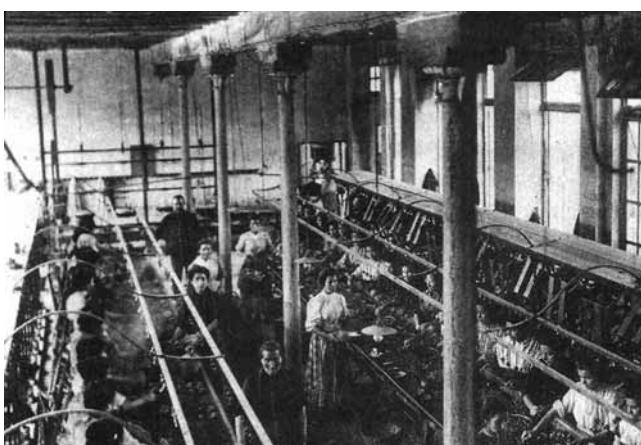
Ο Ramon Simó i Badia σκεφτόταν ότι τέτοια ζωή ήταν απλώς αδιανόητη για τους πλούσιους:

«Οσοι ανάλωσαν την ημέρα σε διασκεδάσεις και τη νύχτα σε θέατρα και χορούς, κοιμούνται ήσυχα σε ζεστό πουπουλένιο κρεβάτι, σε άνετα δωμάτια μέχρι τις δέκα το πρωί και δεν μπορούν να αντιληφθούν τα φυσικά και ηθικά βάσανα ενός προλετάριου που ζει σε κάποια υγρή σοφίτα, πρέπει να σηκωθεί στις πέντε το πρωί από το αχυρόστρωμα που μοιράζεται με τη γυναίκα του, καμιά φορά μαζί με τα παιδιά του, που αρπάζει και φορά σαν πανωφόρι την κουβέρτα του. ...Αυτός ο άνθρωπος, το δημιούργημα του Θεού κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσίν Του, που σκεφτεται και αισθάνεται όπως οι υπόλοιποι άνθρωποι, αφήνει το άθλιο αχούρι του με ψύχρα στο σώμα του και πάγο στην καρδιά του. Φθάνει στο εργοστάσιο, πιάνει τα εργαλεία του ή κάθεται στη μηχανή ή το γραφείο του στις 6.30 το πρωί και παραμένει καρφωμένος σ' αυτό μέχρι τις 8 το βράδυ, εκτός από μισή ώρα ή δεκαπέντε λεπτά για πρωινό και μια ώρα περίπου για γεύμα... όλα αυτά δεν αποκτηγώνουν και βασανίζουν τον άνθρωπο;»

Ο αγώνας για τα δίκαια αυτών των «απλών παραγωγών μηχανών» ήταν αρχικά κυρίως θεωρητικός.

Οι σοσιαλιστικές ιδέες εξαπλώθηκαν αργά στην Ισπανία κατά το πρώτο μισό του δέκατου ένατου αιώνα. Υπάρχει ένα πλήθος λόγων γι' αυτό: η ισχύς του θρόνου, η αντίθεση της Εκκλησίας, ο υψηλός αναλφαβητισμός και, πάνω απ' όλα, η γενική δυσπιστία προς οιδιόπτες γαλλικό, προϊόν των ναπολεοντείων πολέμων. Τα Πυρηναία δεν ήταν ένα είδος ερμητικά κλειστής δικλίδας που απομόνωνε την Ιβηρική χερσάνησο. Ωστόσο, ο σοσιαλισμός ήταν μόνο ένα όνειρο στη Βαρκελώνη κατά τις δεκαετίες του 1850 και του 1860, ένα όνειρο που μοιράζονταν ελάχιστοι ενθουσιώδεις οπαδοί.

Ο κύριος εμπινευστής του καταλανικού ρεπουμπλικανικού (αντιμοναρχικού) σοσιαλισμού ποτέ δεν πάτησε το πόδι του στην Ισπανία. Ήταν ένας Γάλλος, ο Étienne Cabet (1785-1856).

Εικόνα 1:
Κλωστήριο κατά τα μέσα του 19ου αιώνα στην Καταλονία

Εικόνα 2: Η υφαντριά (ο πίνακας του Gabriel Planella i Rodriguez απεικονίζει ένα νεαρό κορίτσι που χειρίζεται μια selfactina. Η selfactina ήταν ένας μηχανικός αργαλειός αγγλικής προέλευσης. Σύμφωνα με τον κατασκευαστή του ήταν αυτόματος [self-acting].

Επικαιρότητα

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΥΓΕΙΝΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Δ/ΝΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ, ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ

Ευρωπαϊκή Εβδομάδα για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία 2006

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία που εδρεύει στο Μπιλμπάο της Ισπανίας, διοργανώνει σε επίσημα βάση την «**Ευρωπαϊκή Εβδομάδα για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία**», μια ενημερωτική εκστρατεία στα πλαίσια της οποίας πραγματοποιείται η διεξαγωγή διαφόρων δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων ταυτόχρονα σε όλα τα Κράτη-Μέλη της ΕΕ, με σκοπό την ευαισθητοποίηση των εργαζομένων, των εργοδοτών και του κοινού γενικότερα, προκειμένου να καταστούν ασφαλέστεροι, υγιέστεροι και παραγωγικότεροι οι εργασιακοί χώροι σε όλη την Ευρώπη.

Την 20η Ιουνίου 2006, **ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία** οργάνωσε στην έδρα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις Βρυξέλλες, την επίσημη εναρκτήρια εκδήλωση για την επίσημη εκστρατεία της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία **2006** με κεντρικό μήνυμα «**Από την Αρχή με Ασφάλεια**» και ταυτόχρονη έναρξη σε όλα τα Κράτη Μέλη της ΕΕ, τις χώρες ΕΖΕΣ και τις υποψήφιες χώρες της ΕΕ.

Η φετινή εκστρατεία είναι αφιερωμένη **στην επαγγελματική ασφάλεια και υγεία των νέων και των νέων εργαζομένων** και έχει ως στόχο:

- τη διασφάλιση του ότι οι νέοι θα έχουν ένα ασφαλές και υγιές ξεκίνημα στην επαγγελματική τους ζωή και
- την προώθηση της ευαισθητοποίησης, την εκπαίδευση ως προς τους κινδύνους καθώς και την πρόληψη των κινδύνων στις επιχειρήσεις, στα σχολεία, στις σχολές της ανώτερης και της ανώτατης εκπαίδευσης και τους φορείς επαγγελματικής κατάρτισης.

Η εκστρατεία «Από την Αρχή με Ασφάλεια» εστιάζει συνεπώς τόσο στους **χώρους εργασίας** (εργοδότες και εργαζόμενους νέους) όσο και **στην ευρύτερη εκπαίδευτική κοινότητα** (σχολεία και σχολές ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης, εκπαίδευτικές αρχές, υπεύθυνους για τη χάραξη πολιτικής στην εκπαίδευση, κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης και οργανώσεις νέων).

Η εκστρατεία, στα πλαίσια της οποίας προγραμματίζονται από όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς δράσεις και εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ασφάλειας και της υγείας στους χώρους

εργασίας σε ολόκληρη την Ευρώπη, θα κορυφωθεί με την «**Ευρωπαϊκή Εβδομάδα για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία**» από τις 23 έως τις 27 Οκτωβρίου 2006.

Η Ελλάδα, όπως κάθε χρόνο, συμμετέχει και φέτος στην πανευρωπαϊκό επιπλέοντο εκστρατεία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, οργανώνοντας στα πλαίσια της «Ευρωπαϊκής Εβδομάδας 2006» σειρά δράσεων που αποσκοπούν στην ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των νέων εργαζομένων και των νέων της χώρας μας για τους κινδύνους στο εργασιακό περιβάλλον, τον περιορισμό των κινδύνων αυτών αλλά και την αναγκαιότητα καλλιέργειας μιας νοοτροπίας πρόληψης των κινδύνων μέσα από την εκπαίδευτική διαδικασία.

Οι σχετικές δράσεις οργανώνονται από τον Εθνικό Εστιακό Πόλο Πληροφόρησης για θέματα Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Δ/νση Διαχείρισης της Πληροφόρησης, Επιμόρφωσης και Παρακολούθησης Πολιτικής Συνθηκών Εργασίας για θέματα Ασφάλειας και Υγείας, Γενική Δ/νση Συνθηκών και Υγεινής της Εργασίας), σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και μεταξύ αλλων αφορούν:

1. Οργάνωση ημερίδας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης όλων των ενδιαφερόμενων και των ομάδων-στόχων της φετινής εκστρατείας.
2. Έκδοση και διανομή έντυπου ενημερωτικού υλικού.
3. Παρουσίαση σχετικού ενημερωτικού υλικού στην ηλεκτρονική πύλη του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας στο Διαδίκτυο.
4. Επισκέψεις σε χώρους εργασίας και διανομή ενημερωτικού υλικού.
5. Προώθηση των δράσεων του Ευρωπαϊκού Οργανισμού με διάδοση πληροφοριακού υλικού και μοντέλων καλής πρακτικής, καθώς και την οργάνωση των «Βραβείων Καλής Πρακτικής» στην Ελλάδα, ταυτόχρονα με όλα τα Κράτη-Μέλη.

Η κεντρική ημερίδα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης θα πραγματοποιηθεί στη Θεσσαλονίκη, την 24η Οκτωβρίου 2006 στο ξενοδοχείο «Μακεδονία Palace» (8.00 π.μ. - 14.30 μ.μ.).

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε:

Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας

- Γενική Διεύθυνση Συνθηκών και Υγιεινής της Εργασίας

Δ/νση Διαχείρισης της Πληροφόρησης, Επιμόρφωσης και Παρακολούθησης Πολιτικής Συνθηκών Εργασίας - Εθνικός Εστιακός Πόλος του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία

Πληροφορίες: Α. Χριστοδούλου, Ι. Κωνσταντακόπουλος

Διεύθυνση: Πειραιώς 40, Τ.Κ. 10182, Αθήνα

Τηλ.: 210 3214310, 210 3214147,

Φαξ: 210 3214310

Ηλεκτρ. Ταχ.: grhsa@otenet.gr,
christodoulou.osh@yeka.gr

- Κέντρο Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου (ΚΕ.Π.Ε.Κ.) Μακεδονίας και Θράκης

Τμήμα Τεχνικής και Υγειονομικής Επιθεώρησης Θεσσαλονίκης

Πληροφορίες: Ν. Σκίτσκας

Διεύθυνση: Φράγκων 14, Τ.Κ. 54002, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 519321, 2310 535640,

Φαξ: 2310 522530

Ηλεκτρ. Ταχ.: keremak@yahoo.com

Στην ημερίδα καλούνται να συμμετάσχουν φορείς της πολιτείας, οργανώσεις των εργοδοτών, οργανώσεις των εργαζομένων, επιμελητήρια, επιστημονικοί φορείς, εκπαιδευτικά ίδρυματα, άλλοι φορείς που εμπλέκονται στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων, τεχνικοί ασφάλειας, γιατροί εργασίας, τεχνικοί και υγειονομικοί επιθεωρητές, στελέχη του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, συντονιστές ασφάλειας και υγείας, εκπρόσωποι των εργαζομένων για θέματα υγείας και ασφάλειας, εκπρόσωποι συνδικαλιστικών

οργανώσεων εργαζομένων, εκπρόσωποι εργοδοτικών οργανώσεων και επιστημονικών φορέων, μηχανικοί κάθε ειδικότητας, στελέχη από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα κ.α.

Πρόσθετη πληροφόρηση σχετικά με το θέμα της «Ευρωπαϊκής Εβδομάδας για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία 2006», μπορείτε να λάβετε από:

- τις ιστοσελίδες του Εθνικού Εστιακού Πόλου στη δικτυακή πύλη του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.yrakr.gr> (επιλέγοντας τη θεματική κατηγορία «Θέματα» και την υποκατηγορία «Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία»),
- τις σχετικές με το θέμα ιστοσελίδες στη δικτυακή πύλη του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://ew.2006.osha.eu.int>,
- τις ιστοσελίδες του Εθνικού Εστιακού Πόλου που φιλοξενούνται στη δικτυακή πύλη του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://gr.osha.europa.eu>.

Κατόπιν των ανωτέρω, σας καλούμε για τη διάχυση στο χώρο αρμοδιότητάς σας, της πληροφόρησης σχετικά με το πρόγραμμα δράσεων στο πλαίσιο της «Ευρωπαϊκής Εβδομάδας για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία 2006», ιδιαίτερα δε όσον αφορά την ημερίδα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΓΙΑΚΟΥΜΑΤΟΣ

Οι εκδόσεις του Ευρωπαϊκού Οργανισμού με αφορμή την Ευρωπαϊκή Εβδομάδα 2006

Με αφορμή την Ευρωπαϊκή Εβδομάδα για την Υγεία και την Ασφάλεια ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός εξέδωσε έξι δελτία Facts. Οι τίτλοι τους και τα θέματα που θίγονται είναι τα εξής:

• Ασφάλεια εργαζόμενων νέων - Συμβουλές προς τους εργοδότες (Facts, αριθμός 61): δίδονται συμβουλές προς τους εργοδότες ώστε να αποφεύγονται οι κακές πρακτικές στους χώρους εργασίας όπου απασχολούνται νέοι, προβάλλονται τα οφέλη από τις καλές πρακτικές, ενώ τονίζεται η ανάγκη εκτίμησης και πρόληψης των κινδύνων καθώς και κατάρτισης των νέων.

• Ασφάλεια εργαζόμενων νέων - Συμβουλές για τους επιβλέποντες (Facts, αριθμός 62): σημειώνεται ότι ο ρόλος των επιβλεπόντων στους χώρους εργασίας είναι ζωτικής σημασίας, πρωτίστως εκπαιδευτικός και καθοδηγητικός.

•**Ασφάλεια εργαζόμενων νέων - Συμβουλές προς τους γονείς** (Facts, αριθμός 63): εξετάζεται κυρίως ο ρόλος των γονέων στην προετοιμασία των παιδιών τους για το χώρο εργασίας αλλά και την προστασία τους από κινδύνους.

•**Προστασία των νέων στους χώρους εργασίας** (Facts, αριθμός 64): παρουσιάζονται οι γενικές αρχές για τα συστήματα διαχείρισης της ασφάλειας και της υγείας, με έμφαση στις προβλέψεις της νομοθεσίας, καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εργαζομένων.

•**Το δικαίωμά σας να εργάζεστε σε έναν υγιή και ασφαλή χώρο εργασίας - Συμβουλές προς τους νέους** (Facts, αριθμός 65): αναλύεται η σημασία του υγιούς και ασφαλούς χώρου εργασίας, τονίζεται ότι ο εργοδότης είναι υπεύθυνος για την ασφάλεια του εργαζομένου και προτείνονται τρόποι δραστηριοποίησης των νέων ώστε να γνωρίσουν τα δικαιώματά τους.

•**Εξέταση των κινδύνων στους χώρους εργασίας - Παροχή συμβουλών στους νέους** (Facts, αριθμός 66): προσφέρονται συμβουλές στους νέους για να εργάζονται με ασφάλεια, ερωτήματα που είναι δυνατό να υποβληθούν στον προϊστάμενο και σημεία που πρέπει να προσεχθούν κατά την εργασία.

Άγχος κατά την εργασία στα πλοία

Εάν εξετάσουμε το πλήθος των ποικίλων εκφράσεων που αποδίδουν την έννοια του άγχους, «ψυχική ανησυχία», «στενοχώρια», «ψυχική ταραχή», «ψυχική αναστάτωση», «ψυχικό αντάριασμα», «συγχύζομαι», «συνταράσσομαι», «αναστατώνομαι», «συγκλονίζομαι», «μου 'πιάνεται' η ψυχή μου», «'σπαρταρά' η καρδιά μου», θα κατανοήσουμε ευκολότερα τις επιπτώσεις του άγχους στην εργασία, τόσο από την κοινωνική όσο και από την οικονομική θεώρησή της.

Σε μια πρόσφατη έρευνα στα νέα κράτη-μέλη της Ε.Ε., το 90% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι στη χώρα του το εργασιακό άγχος, σε συνδυασμό με την καταπίεση και την εξάντληση, είναι η κύρια αιτία των ασθενειών που πλήττουν τους εργαζόμενους (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, 2005).

Σύμφωνα, όμως, με πειραματικές μελέτες, το μέτριο χρόνιο άγχος καθώς και το έντονο άγχος σε έκτακτες καταστάσεις καταστέλλουν σημαντικά τη διαδικασία της νευρογένεσης σε ηλικιωμένα πειραματόζωα. Η βιολογική παράμετρος που παίζει σημαντικό ρόλο σ' αυτή τη διαδι-

**Βασίλης Μακρόπουλος
Καθηγητής Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας**

κασία είναι τα υψηλά επίπεδα κορτιζόλης στο αίμα του οργανισμού που εκτίθεται σε έντονο στρες, καθώς και η διαταραχή του ρυθμού έκκρισης της κορτιζόλης, που κανονικά ακολουθεί ορισμένους βιορυθμούς. Η διαρκώς υψηλή συγκέντρωση κορτιζόλης επηρεάζει και την έκφραση των υποδοχέων της στον εγκέφαλο.

Σύμφωνα με τις πρόσφατες αντιλήψεις για το κυππαρικό υπόβαθρο των ψυχιατρικών ασθενειών, αυτές σχετίζονται με τις διεργασίες της νευρογένεσης, οι οποίες είναι απαραίτητες για την αύξηση της πλαστικότητας του εγκεφάλου. Η πλαστικότητα αυξάνει την ικανότητα του εγκεφάλου να λύνει πολύπλοκα προβλήματα.

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι η σημασία της μείωσης του εργασιακού άγχους παίζει σημαντικό ρόλο τόσο για την ψυχική υγεία όσο και τη δημιουργικότητα των εργαζομένων.

Η Πανελλήνια Ένωση Πλοιάρχων Εμπορικού Ναυτικού (ΠΕΠΕΝ), στα πλαίσια του διεθνούς προγράμματος "Stress Prevention Activities", το οποίο υποστηρίζεται από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Leonardo Da Vinci, εξέδωσε ένα εγχειρίδιο με τίτλο «Άγχος στην εργασία - stop».

Στόχος του εγχειρίδου είναι να βοηθήσει αφενός τις επιχειρήσεις να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικότερα τους ψυχολογικούς κινδύνους και να μειώσουν το εργασιακό άγχος, αφετέρου τους πλοιάρχους να μειώσουν το άγχος τόσο των ιδίων όσο και του πληρώματος των πλοίων, δεδομένου ότι το επάγγελμά τους είναι ιδιαίτερα στρεσσογόνο.

Διημερίδα για τις επιπτώσεις του αμιάντου στην υγεία

Η Γ.Σ.Ε.Ε. σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Εργατικών Συνδικάτων (ETUC), με την επιστημονική επιπτεία του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. και με χορηγό το Υπουργείο Ανάπτυξης διοργανώνει στις 23 και 24 Νοεμβρίου σε κεντρικό ξενοδοχείο της Αθήνας **διημερίδα** με θέμα τις επιπτώσεις του αμιάντου στην υγεία των εργαζομένων και

των πολιτών. Τα προβλήματα που προκύπτουν από τη χρήση του αμιάντου θα εξετασθούν από ιατρική, τεχνική και κοινωνική άποψη.

Για περισσότερες πληροφορίες απευθυνθείτε στους σχετικούς φορείς.

Διημερίδες για την ΥΑΕ στην Ξάνθη και το Κιλκίς

Διημερίδα με θέμα «**Ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων στους χώρους εργασίας - Πολιτικές Απασχόλησης**» διοργανώθηκε την **Παρασκευή 29 και το Σάββατο 30 Σεπτεμβρίου** στο Κιλκίς, από το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.

Την έναρξη της διημερίδας, η οποία πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα πολιτιστικών εκδηλώσεων του κτηρίου ΟΑΕΔ - KETEK, έκανε ο Υπουργός Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, κος Σάββας Τσιτουρίδης, ενώ χαιρετισμούς απηύθυναν εκπρόσωποι των φορέων.

Επιμέρους θέματα που αναπτύχθηκαν την πρώτη ημέρα ήταν: το νομοθετικό πλαίσιο για την ΥΑΕ, οι θεσμοί πρόληψης επαγγελματικού κινδύνου (ΤΑ, ΓΕ, ΕΥΑΕ), η ασφάλεια μηχανών - συσκευών - εργαλείων, ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ (τοπικές πρωτοβουλίες απασχόλησης, ανάπτυξη αστικών περιοχών, παρεμβάσεις ανάπτυξης ορεινών / μειονεκτικών περιοχών). Ακολούθησε συζήτηση.

Τη δεύτερη ημέρα παρουσιάστηκαν τα εξής θέματα: νομοθετικό πλαίσιο για την ΥΑΕ στα Τεχνικά Έργα, θεσμοί πρόληψης επαγγελματικού κινδύνου - υποχρεώσεις παραγόντων του έργου - ΣΑΥ, ΦΑΥ, εμπειρία από τις επι-

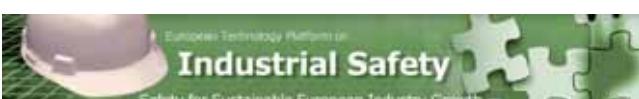
θεωρήσεις σε τεχνικά έργα - μέτρα ασφάλειας και υγείας σε ειδικές εργασίες (εκσκαφές, κατεδαφίσεις κ.λπ.), κοινωνικές υπηρεσίες -

παροχή φροντίδας σε παιδιά και ηλικιωμένους, προστασία από φυσικούς παράγοντες, προστασία από χημικούς παράγοντες. Ακολούθησε συζήτηση και διατυπώθηκαν τα συμπεράσματα της διημερίδας.

Τα παραπάνω θέματα αναπτύχθηκαν και στη **διημερίδα** που διοργάνωσε το ίδιο Υπουργείο, την **Παρασκευή 22 και το Σάββατο 23 Σεπτεμβρίου** στην **Ξάνθη**. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στα κτήρια της Πολυτεχνικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Την έναρξη της έκανε η πολιτική γιγεσία του Υπουργείου, ενώ χαιρετισμούς απηύθυναν εκπρόσωποι των φορέων.

Ημερίδα για τη βιομηχανική ασφάλεια

Στις 18 Οκτωβρίου διοργανώνεται στην Αθήνα στο ΕΚΕΦΕ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ» ημερίδα με θέμα τη **βιομηχανική ασφάλεια**.

Στην ημερίδα θα γίνει η έναρξη των εργασιών της Ελληνικής Τεχνολογικής Πλατφόρμας Βιομηχανικής Ασφάλειας (ΕΤΠΒΑ) καθώς και η παρουσίαση και η συζήτηση των θεμάτων που αφορούν στην ελληνική βιομηχανία και πραγματικότητα. Θα συμμετάσχουν όλοι οι σημαντικοί εκπρόσωποι της ελληνικής βιομηχανίας, οι αρμόδιοι φορείς σε θέματα βιομηχανικής ασφάλειας, εκπρόσωποι πανεπιστημιακών και ερευνητικών ιδρυμάτων, καθώς και εκπρόσωποι από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλες χώρες μέλη της Ε.Ε.

Η ΕΤΠΒΑ, της οποίας η επιστημονική ομάδα απαρτίζεται από το ΕΚΕΦΕ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ», το Πολυτεχνείο Κρήτης και το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, συμμετέχει στην Ευρωπαϊκή Τεχνολογική Πλατφόρμα Βιομηχανικής Ασφά-

λειας που τελεί υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η τεχνολογική αυτή πλατφόρμα δημιουργήθηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο και επιδιώκει, στα πλαίσια του επερχόμενου 7ου Προγράμματος Πλαισίου για την Έρευνα, να ενισχύσει τη δικτύωση των ενδιαφερομένων φορέων και να συντονίσει τεχνολογικές και οργανωτικές βελτιώσεις που αφορούν στη διαχείριση κινδύνων.

Η ΕΤΠΒΑ θα αποτελέσει την ελληνική διάσταση της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας και στοχεύει στο συντονισμό των εθνικών πρωτοβουλιών και ενεργειών για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη της έρευνας στον τομέα της βιομηχανικής ασφάλειας. Κεντρικός στόχος είναι η μείωση του αριθμού των ατυχημάτων και η ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών για τη διαχείριση της βιομηχανικής επικινδυνότητας, παράλληλα με την προώθηση των ελληνικών θέσεων στο Ευρωπαϊκό Φόρουμ.

Για περισσότερες πληροφορίες:
κ. Μυρτώ Κωνσταντινίδου (τηλ.: 210-6503723, **email:** etpis@ipta.demokritos.gr) ή κ. Αναστασία Χαλκίδου (τηλ.: 28210-37550, **email:** achalk@safety.tuc.gr). Επίσης στην ιστοσελίδα της ΕΤΠΒΑ www.etpis.tuc.gr

Επιμέλεια: Αφροδίτη Δαΐκου

Προεδρικό Διάταγμα 149/06, (ΦΕΚ 159/A/28.7.06): Ελάχιστες προδιαγραφές υγείας και ασφάλειας όσον αφορά την έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους προερχόμενους από φυσικούς παράγοντες (θόρυβος) σε εναρμόνιση με την οδηγία 2003/10/ΕΚ.

Σκοπός του προεδρικού διατάγματος 149/06 είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας περί υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων, προς τις διατάξεις της οδηγίας 2003/10/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της θης Φεβρουαρίου 2003 (L 042 15.2.2003) «Περί των ελάχιστων προδιαγραφών υγείας και ασφάλειας για την έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους προερχόμενους από φυσικούς παράγοντες (θόρυβος) (17η ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/EOK)». (σχετικά με την οδηγία δες στο τεύχος 24)

Το π.δ 146/06 καθορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές

Προεδρικό Διάταγμα 167/06, (ΦΕΚ 179/A/22.8.06): Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της υπ' αριθμ. 2002/15/ΕΚ οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για την οργάνωση του χρόνου εργασίας των εκτελούντων κινητές δραστηριότητες οδικών μεταφορών» (L80/23.3.2002).

Σκοπός του προεδρικού αυτού διατάγματος είναι ο καθορισμός των ελαχίστων προδιαγραφών για την οργάνωση του χρόνου εργασίας ώστε να βελτιωθεί η προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εκτελούντων κινητές δραστηριότητες οδικών μεταφορών, να βελτιωθεί η οδική ασφάλεια και να υπάρξει περαιτέρω προσέγγιση των όρων ανταγωνισμού.

Το πεδίο εφαρμογής του προεδρικού διατάγματος 167/06 καλύπτει τους μετακινούμενους εργαζόμενους που απασχολούνται από επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε

όσον αφορά την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους για την υγεία και ασφάλειά τους, που προκύπτουν ή ενδέχεται να προκύψουν λόγω της έκθεσης σε θόρυβο, και συγκεκριμένα από τους κινδύνους για την ακοή. Εφαρμόζεται σε δραστηριότητες κατά τις οποίες οι εργαζόμενοι εκτίθενται ή ενδέχεται να εκτεθούν σε κινδύνους από το θόρυβο ως αποτέλεσμα της εργασίας τους.

Με εξαίρεση το προσωπικό στους τομείς της μουσικής και της ψυχαγωγίας όπου οι διατάξεις του π.δ. 85/1991 διατηρούνται σε ισχύ μέχρι την 15η Φεβρουαρίου του 2008, το π.δ 146/06 καταργεί τις διατάξεις του π.δ 85/1991 (38/A).

Προεδρικό Διάταγμα 167/06, (ΦΕΚ 179/A/22.8.06): Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της υπ' αριθμ. 2002/15/ΕΚ οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για την οργάνωση του χρόνου εργασίας των εκτελούντων κινητές δραστηριότητες οδικών μεταφορών» (L80/23.3.2002).

κράτος μέλος της ΕΕ και οι οποίοι συμμετέχουν σε δραστηριότητες οδικών μεταφορών που διέπονται είτε από τον υπ' αριθμ. 3820/1985 κανονισμό (ΕΟΚ), είτε από τη συμφωνία AETR. Η εφαρμογή των διατάξεων του αρχίζει στις 23 Μαρτίου 2005 εκτός των §1 και 2 του άρθ. 11, που αφορούν τις κυρώσεις. Για τους αυτοαπασχολούμενους οδηγούς η εφαρμογή αρχίζει στις 23 Μαρτίου 2009, με την επιφύλαξη της τήρησης της διαδικασίας που προβλέπεται από το άρθ. 2 §1 της οδηγίας 2002/15/ΕΚ.

Υπουργική Απόφαση ΦΑ'50/12081/642/06, (1222/B/5.9.06): Θέματα Ασφάλειας των Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων (Ε.Η.Ε.). Καθιέρωση υποχρέωσης εγκατάστασης διατάξεων διαφορικού ρεύματος και κατασκευής θεμελιακής γείωσης.

Τα πλήρη κείμενα των νομοθετημάτων και των ευρωπαϊκών οδηγιών είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Ινστιτούου, στη διεύθυνση: <http://www.elinya.gr>

Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Καψάλη

- 25 -27 September 2006, Berlin, Conference center of the German Federal Ministry of Economics and Technology
3rd International Seminar of the ISSA-Section «Education and training for prevention» Health and Safety training: from school to work.

The seminar will focus on the topic of the teaching young people about occupational health and safety (transition between school and the world of work)

The seminar program will deal with three aspects of training:

- Health and safety education for students in general schools
- Training in occupational health and safety

for youth in vocational programs (in institutions or in work/study programs)

- Integration of young workers in working life
- Information:** Mrs Yvonne Bonk, Institut Input, Kaiserstr.80, 44135 Dortmund,
Tel. +49(0) 231 / 58449221, **Fax:** +49(0) 231 / 58449217

URL: <http://www.ivss-seminar.org/>

- 5-6 October 2006, Lorient-Bretagne, France
International Symposium on Sécurité et conditions de travail a bord des navires de pêche = Safety and working conditions aboard fishing vessels «Ergomare»
The main themes for the symposium will be the following:

- Analysis of maritime casualties, accidents at

work and occupational diseases on board fishing vessels

- Safety of maritime navigation
- Safety and regulations
- Resource management policies and maritime safety
- Safety and health of fishermen in developing countries
- Risk perception and risk management on board fishing vessels
- Training to prevention of accidents at work and maritime casualties
- Integration of safety in vessel design and development of fishing technologies

Note: Organized by IMP - Ergomare and will be placed under the high patronage of : Mr

Jacques Barrot, Vice President of the European Commission with responsibility for transport, in charge of the safety and navigation, Mr Joe Borg, member of the European Commission with responsibility for fisheries and maritime affairs, Mr Vladimir Spidla, European Commissioner for Employment Social Affairs and Equal Opportunities.

Information: IMP, 3 bd Cosmao-Dumanoir, 56100 Lorient, France, **tel.:** +33(0)297350430, Project organization: MLRG Communication, **tel.:** +33(0)681775011, organization@ergomare.com, Scientific **Committee:** Université Bretagne Sud, BP 92116 -56321 Lorient Cedex, France **Tel.:** +33(0)297874521, scientific@ergomare.com **URL:** www.ergomare.com

3. **26-27 October 2006, Brussels, Borschette Building -Rue Froissart 36 International mercury conference - How to reduce mercury supply and demand**
Note: Organized by European Commission. The conference will bring together experts and stakeholders from around the world to discuss, in an open dialogue, the way forward to reduce mercury supply and demand. Participation is free of charge.
Information: Tel.: +32 27438949, fax: +32 27327111, **E-mail:** michel.lepropre@ecotec.com, Geraldine.Ferdinand@ecotec.com
URL: <http://ec.europa.eu/environment/chemicals/mecury/conference.htm>

4. **30-31 Οκτωβρίου 2006, Αθήνα, Αμφιθέατρο ΓΣΕΕ**
Διημερίδα: «Αριάντος: μια διαρκή απειλή - προβλήματα και τρόποι αντιμετώπισή τους Διοργάνωση: ΤΕΕ, ΓΣΕΕ
Πληροφορίες: Τμήμα Επιστημονικού και Αναπτυξιακού Έργου - Γραφείο Περιβάλλοντος, τηλ.210-3291508, 3291442, 3291514

5. **13-16 Νοεμβρίου 2006, Αθήνα, Athens Hilton**
2ο Πανελλήνιο Συνέδριο για τη διοίκηση, τα οικονομικά και τις πολιτικές υγείας «Τεκμηριωμένη φροντίδα υγείας και υγειονομική μεταρρύθμιση»
Διοργάνωση: Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, Τομέας Οικονομικών της Υγείας.
Βασικά θεματικά πεδία
  - Διαχείριση ασθενούς και διαχείριση νοσημάτων
  - Διαχείριση κλινικού έργου και τεκμηριωμένη ιατρική
  - Συστήματα ταξινόμησης νοσημάτων
  - Χρηματοδότηση και ταξινόμηση περιπτώσεων
  - Ασφαλιστικά σχήματα υγείας και φορείς παροχής υπηρεσιών
  - Κοινωνικοοικονομική αξιολόγηση των κλινικών παρεμβάσεων
  - Ολοκληρωμένες δομές υγειονομικής περιθαλψής
  - Πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας και κλινική διαχείριση
  - Κλινική και οικονομική αξιολόγηση φαρμακευτικής περιθαλψής**Πληροφορίες:** Εθνική σχολή δημόσιας υγείας - τομέας οικονομικών της υγείας

Λεωφόρος Αλεξάνδρας 196, Αθήνα 11521, **Τηλ.:** 210 6435328, 210 6426380, **Fax:** 210 6449571, **e-mail:** nsph-kyr@ath.forthnet.gr, **Για εγγραφές και ενημέρωση συνεδριακού πρόγραμματος:** www.healthcongress.gr, healthcongress@cnc.gr

6. **4-7 December 2006, Cincinnati, Ohio, USA International Conference on «Nanotechnology Occupational and Environmental Health and Safety: research to practice»**

Note: Organized by CDC NIOSH, University of Cincinnati
Information: Conference Organization
Contact: Dr.Judy L.Jarrell, Environmental Hlth-Ocpcnl Med, WHERRY G-24, P.O. Box 670056, Cincinnati OH 45267,
Tel: (513)558-1729, **fax:** (513)558-1708, **E-mail:** judy.jarrell@uc.edu
URL: <http://www.uc.edu/noehs/>

7. **16-17 January 2007, German Occupational Safety and Health Exhibition Centre (DASA), Dortmund, Germany European Forum on hearing conservation for professionals in music and entertainment «Music - Safe and Sound»**

Note: Organized by BauA (Federal Institute for Occupational Safety and Health). The forum coincides with the special exhibition "Macht Musik" (demonstrated in a Music Village).
Information: BAuA (Federal Institute for Occupational Safety and Health)
Tel: +49 (0) 231 9071-2500, **Fax:** +49 (0)231 9071 - 2294,
E-mail: safeandsound@baua.de
URL: www.baua.de , www.macht-musik.de

Βιβλιογραφία

Χρήσιμες διασυνδέσεις για νέους εργαζόμενους

Επιμέλεια: Φανή Θωμαδάκη

A' μέρος

Στην ιστοσελίδα της Επιτροπής της Νέας Υόρκης για την Επαγγελματική Υγεία και Ασφάλεια (New York Committee for Occupational Safety and Health) http://www.nycosh.org/young_workers/youngworkers.html υπάρχουν οι παρακάτω ενδιαφέρουσες διασυνδέσεις για νέους εργαζόμενους:

Are You a Working Teen? What You Should Know About Safety and Health on the Job (U.S. National Institute for Occupational Safety and Health)
<http://www.cdc.gov/niosh/adoldoc.html>

Bureau of Labor Statistics Occupational Injury and Illness Statistics for 2001 This federal agency publishes annual data broken down by age, including data about workers aged 14 to 19 years old.
<http://stats.bls.gov/iif/oshwc/osh/case/osnr0017.pdf>

Child Labor Coalition <http://www.stopchildlabor.org/>
Child Labor: Labor Department Can Strengthen Its Efforts to Protect Children Who Work A critique of USDOL's record of enforcement in jobs where teenagers face a high risk of injury and death, such as construction, manufacturing, and agriculture. (U.S. General Accounting Office, 2002)

<http://www.gao.gov/new.items/d02880.pdf>
Curricular Resources on Child Labor and Health Issues (Child Labor Public Education Project)
http://www.continuetolearn.uiowa.edu/laborctr/child_labor/resources/health_issues.html

Employment Law Guide: Child Labor (Nonagricultural Work) (U.S. Department of Labor)
<http://www.dol.gov/compliance/guide/childlbr.htm>

Eres Un Joven Que Trabaja? Cosas Que Debes Saber Sobre La Seguridad Y La Salud En El Trabajo (National Institute for Occupational Safety and Health)
<http://www.cdc.gov/spanish/niosh/docs/97-132sp.html>

Fatal Occupational Injuries to Workers Age 19 Years and Younger, 1993-2002 (Bureau of Labor Statistics)
http://www.nycosh.org/young_workers/young_workers_9302.pdf

- Fingers to the Bone: United States Failure to Protect Child Farmworkers** (*Human Rights Watch, 2000*)
<http://www.hrw.org/reports/2000/frmwrkr/>
- Health and Safety Awareness for Working Teens** (*University of Washington*)
<http://www.uwworksafe.com/worksafe/>
- Help for Teen Workers** (*Washington Department of Labor and Industries*)
<http://www.lni.wa.gov/WorkplaceRights/TeenWorkers/default.asp>
- Job-Related Fatalities Involving Youths, 1992-95** (*U.S. Bureau of Labor Statistics*)
<http://stats.bls.gov/iif/oshwc/cfar0016.pdf>
- Journal of Adolescent Health**
<http://journals.elsevierhealth.com/periodicals/jah>
- Laws Governing the Employment of Minors in New York State** (*New York State Labor Department*)
<http://www.labor.state.ny.us/workerprotection/laborstandards/workprot/minors.shtml>
- National Children's Center for Rural and Agricultural Health and Safety**
http://www.marshfieldclinic.org/nfmc/pages/default.aspx?page=nccrahs_welcome
- National Institute for Occupational Safety and Health Young Workers Safety and Health page**
Information from the federal government agency that is responsible for doing research on occupational safety and health, including Information for Young Workers, How Young Workers Are Getting Hurt, and Programs, Reports, and Research concerning young workers
<http://www.cdc.gov/niosh/topics/youth/>
- National Institute for Occupational Safety and Health (NIOSH) Recommendations to the U.S. Department of Labor for Changes to Hazardous Orders**
Proposes 37 modifications be made to existing Hazardous Orders (HOs), as well as proposing 17 new HOs. Included in the proposed new HOs are construction and work at heights, exposure to lead and silica, heavy machinery and tractors, and work requiring the use of respiratory protection. The report identifies areas requiring further research, such as work-related homicide, a leading cause of young worker injury death. (2002)
<http://www.stopchildlabor.org/USchildlabor/nioshsummmary.htm>
- New York State Laws Governing the Employment of Minors** (*New York State Department of Labor*)
<http://www.cdc.gov/niosh/topics/youth/>
- NIOSH Fatality Assessment and Control Evaluation 2004-06: Sixteen-Year-Old Hispanic Youth Dies After Falling From A Job-Made Elevated Work Platform During Construction - South Carolina** (*National Institute for Occupational Safety and Health*)
<http://www.cdc.gov/niosh/face/ln-house/full200406.html>
- NIOSH Fatality Assessment and Control Evaluation 2002-02: Seventeen-Year-Old Warehouse Laborer Dies After the Forklift He Was Operating Tipped Over and Crushed Him** (*National Institute for Occupational Safety and Health*)
<http://www.cdc.gov/niosh/face/ln-house/full200202.html>
- NIOSH Fatality Assessment and Control Evaluation 2001-13: Fourteen-Year-Old Rental Equipment Worker Dies from Asphyxiation After Becoming Entangled in an**
Electric Chain Hoist (*National Institute for Occupational Safety and Health*)
<http://www.cdc.gov/niosh/face/ln-house/full200113.html>
- NIOSH Fatality Assessment and Control Evaluation 2001-10: Seventeen-Year-Old Part-Time Road Construction Laborer Dies After Being Run Over by a Water Truck** (*National Institute for Occupational Safety and Health*)
<http://www.cdc.gov/niosh/face/ln-house/full200110.html>
- NIOSH Fatality Assessment and Control Evaluation 2001-07: Fourteen-Year-Old Laborer Dies After Falling Through a Skylight** (*National Institute for Occupational Safety and Health*)
<http://www.cdc.gov/niosh/face/ln-house/full200107.html>
- NIOSH Fatality Assessment and Control Evaluation 2000-14: Sixteen-Year-Old Mechanic's Assistant Died After Being Run Over By the Rear Wheels of a Tub Grinder** (*National Institute for Occupational Safety and Health*)
<http://www.cdc.gov/niosh/face/ln-house/full200014.html>
- NIOSH Fatality Assessment and Control Evaluation 2000-03: Youth Laborer Dies in Trench Collapse - Michigan** (*National Institute for Occupational Safety and Health*)
<http://www.cdc.gov/niosh/face/ln-house/full200003.html>
- North American Guidelines for Children's Agricultural Tasks** (*National Children's Center for Rural and Agricultural Health and Safety*)
<http://www.nagcat.org/nagcat/pages/default.aspx>
- Parents' Primer: When Your Teen Works is Your Teen Safe on the Job?** (*Child Labor Coalition*)
<http://www.stopchildlabor.org/USchildlabor/kidprime.htm>
- Preventing Deaths and Injuries of Adolescent Workers** (*U.S. National Institute for Occupational Safety and Health, 1995*)
<http://www.cdc.gov/niosh/childlab.html>
- Promoting Safe Work for Young Workers,** (*National Institute for Occupational Safety and Health, 1999*)
<http://www.cdc.gov/niosh/99-141.html>
- Protecting Young Workers: Prohibition Against Young Workers Operating Forklifts** (*Occupational Safety and Health Administration*)
<http://www.osha.gov/dts/shib/shib093003.html>
- Protecting Youth at Work: Health, Safety, and Development of Working Children and Adolescents in the United States** (*Committee on the Health and Safety Implications of Child Labor, National Research Council and Institute of Medicine, 1998*)
<http://www.nap.edu/catalog/6019.html>
- Resources on Young Worker Health and Safety** (*National Council for Occupational Safety and Health*)
<http://www.coshnetwork.org/Youngworkers.htm>
- Safe Work for Youth in Construction - Information for Employers** (*National Institute for Occupational Safety and Health, 2003*)
<http://www.cdc.gov/niosh/docs/2004-113/>
- State Laws Concerning the Employment of Young Workers**
<http://www.youthrules.dol.gov/states.htm>
- Stop Child Labour!** (*International Confederation of Free Trade Unions*)
<http://www.icftu.org/displaydocument.asp?Index=990916>

061&Language=EN

Teen Workers (*Occupational Safety and Health Administration, 2003*)

<http://www.osha.gov/SLTC/teenworkers/index.html>

Tips for Young Workers (*Canadian Centre for Occupational Health and Safety*)

<http://www.ccohs.ca/youngworkers/tips.html>

U.S. Department of Labor Youth Rules! Portal to information about the federal initiative designed to bring teens, parents, educators and employers together to ensure young workers have safe and rewarding work experiences

<http://www.youthrules.dol.gov/>

Working Papers: Facts for Teenagers Under 18 (*New York State Department of Labor*)

<http://www.labor.state.ny.us/workerprotection/laborstandards/workprot/wphmpg.shtml>

Young Worker Safety and Health Network

<http://www.osha.gov/SLTC/teenworkers/networkmembers.html>

Young Worker Safety and Health (*National Institute for Occupational Safety and Health, 2001*)

<http://www.cdc.gov/niosh/topics/youth/>

Young Workers (*Canadian Centre for Occupational Health and Safety*)

http://www.canoshweb.org/en/young_workers.html

Young Workers Awareness Program of Ontario, Canada

<http://www.yworker.com/english/index.htm>

Young Workers Zone (*Canadian Centre for Occupational Health & Safety*)

<http://www.ccohs.ca/youngworkers/>

Youngworkers.org (*California Resource Network for Young Workers' Health and Safety*)

<http://socrates.berkeley.edu/~safejobs/>

Youth and Labor Hazardous Jobs (*U.S. Department of Labor*)

<http://www.dol.gov/dol/topic/youthlabor/hazardousjobs.htm>

Youth and Labor Safety and Health (*U.S. Department of Labor*)

<http://www.dol.gov/dol/topic/youthlabor/SafetyHealth.htm>

Youth Employment Statistics (*Child Labour Coalition*)

<http://www.stopchildlabor.org/USchildlabor/statistics.htm>

Youth Fatalities (*U.S. National Institute for Occupational Safety and Health*)

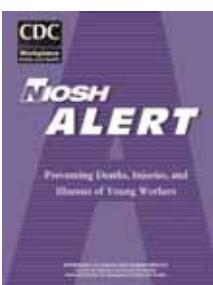
<http://www.cdc.gov/niosh/injury/traumayouthface.html>

YouthSafe (*Labor Council of New South Wales, Australia*) Young workers safety and health news

<http://www.ohs.labor.net.au/youthsafe/about/index.html>

Βιβλιοπαρουσίαση

Επιμέλεια: Σπύρος Δοντάς

Τίτλος: NIOSH Alert - Preventing Deaths, Injuries, and Illnesses of Young Workers (*Σ' επιφυλακή - Προλαμβάνοντας θανάτους, τραυματισμούς και ασθένειες νέων εργατών*)

Συγγραφέας: συλλογικό

Εκδότης: NIOSH - CRC

Σελίδες: 22

Έκδοση: Ιούλιος 2003

Η αναφορά που παρουσιάζεται έχει συνταχθεί από τα Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης των Ασθενειών (Centres for Disease Control and Prevention) του Εθνικού Ινστιτού-

του για την Επαγγελματική Ασφάλεια και Υγεία των ΗΠΑ (NIOSH: National Institute for Occupational Safety and Health). Στόχος της είναι να εκθέσει συνοπτικά τους κινδύνους για την υγεία και την ασφάλεια εφήβων εργαζομένων. Εκτός από στατιστικά στοιχεία για θανάτους, τραυματισμούς και ασθένειες ανά κλάδο δραστηριότητας, περιέχονται ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες περιπτώσεις ατυχημάτων ή ασθενειών που έπληξαν νέους ανθρώπους λόγω της εργασίας τους. Απευθύνονται συστάσεις στους νέους εργαζόμενους, τους εργοδότες τους, τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς. Η αναφορά συμπληρώνεται με σχετική επιστημονική και τεχνική βιβλιογραφία. Μια καλή γενική εισαγωγή στο θέμα.

Η έκδοση προσφέρεται και ηλεκτρονικά.

Τίτλος: A Pocket Guide to Supervising (*Ένας οδηγός τσέπης για τους επιβλέποντες*)

Συγγραφέας: συλλογικό

Εκδότης: LSC

Σελίδες: 14

Έκδοση: Φεβρουάριος 2006

Το βιβλιαράκι αυτό αποτελεί έκδοση του Συμβουλίου

για τη Μάθηση και τις Δεξιότητες (LSC: Learning and Skills Council) του Ηνωμένου Βασιλείου. Στόχος του είναι να επισημάνει τους κυριότερους κινδύνους που απειλούν την υγεία και την ασφάλεια νέων εργαζομένων. Μετά τη διατύπωση ορισμένων βασικών αρχών, εξετάζονται αναλυτικότερα οι κίνδυνοι και δίδεται λίστα ελέγχου που μπορεί να αποτελέσει ένα πρώτο απλό εργαλείο για την εκτίμηση τους. Παρέχονται οδηγίες προς τους επιβλέποντες, οι οποίοι πρέπει να είναι ταυτόχρονα εκπαιδευτές των νέων εργαζομένων και προστάτες της υγείας τους. Το κείμενο παραπέμπει σε ηλεκτρονικές και έντυπες πηγές για περαιτέρω ανάλυση ειδικών θεμάτων.

Η έκδοση προσφέρεται και ηλεκτρονικά.

International Symposium

Colloque International

Internationales Kolloquium

Διεθνές Συνέδριο

Risks for health care workers:
prevention challenges

Risques pour la santé des
personnels de soins :
enjeux pour la prévention

Gesundheitsrisiken
der Beschäftigten
im Gesundheitswesen:
eine Herausforderung
für die Prävention

Επαγγελματικοί κίνδυνοι
για τους εργαζόμενους
στον τομέα υγείας:
προκλήσεις
για την πρόληψη

Athens (Greece)
4 - 6 June 2007

beSw

Bauarbeitsgenossenschaft
für Gesundheitsdienst
und Wohlfahrtspflege

SUVA
insurance plus

INFORMATION

(Hellenic Institute for Occupational Health and Safety)
Liosion 143 and Thirsiou 6, 10445 Athens, Greece

Telephone: (+30) 210 8200150 (Ms Trianti), Fax: (+30) 210 8200222, (+30) 210 8813270, E-Mail: mtrianti@elinyae.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΥΓΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΛΙΟΣΙΩΝ 143 ΚΑΙ ΘΕΙΡΣΙΟΥ 6, 104 45 ΑΘΗΝΑ

ΠΛΗΡΟΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΚΕΜΠΑ

Αριθμός Αδειάς
1564/2000

ΕΛΤΑ
Hellenic Post

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ, ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1564/2000 ΚΕΜΠΑ, ΚΩΔ: 5623